

www.svt.se/spinn
- En webbcommunity för unga -

www.svt.se/spinn
- a webbcommunity for young people -

LUNDS
UNIVERSITET
Campus Helsingborg

Examensarbete:
Daniel Henriksson
Ismar Zvirkić

Handledare:
Alf Bång

© Copyright Daniel Henriksson, Ismar Zvirkić

Institute of Communication
Lunds universitet
Campus Helsingborg
Box 882
251 08 Helsingborg

Tryckt av Media-Tryck
Biblioteksdirektionen
Lunds Universitet
Lund 2005

Sammanfattning

Denna magisteruppsats i kommunikation är gjort på uppdrag av Sveriges Televisions Barn och Ungdomskanal i Växjö. För att koordinera datainsamlingen för vårt examensarbete har samverkan skett med Helsingborgs Stad och skolor i kommunen.

www.svt.se/spinn - en webbcommunity för unga -

SVT har en webbcommunity på sin hemsida som heter SPINN och som i första hand riktar sig till tonårsungdomar. Trots ett stort antal medlemmar på webbcommunityn är dessa medlemmar, ur ett demografiskt perspektiv, en ganska enhetlig grupp. Framför allt är det unga tjejer med svensk bakgrund som utgör majoriteten av de registrerade medlemmarna på webbcommunityn.

Syftet med vårt examensarbete har därför varit att komma med en rad förslag och åtgärder för hur Spinn skulle kunna utformas innehålls- och utseendemässigt så att den tilltalar fler unga med olika bakgrund.

För att presentera förslag och åtgärder som skulle intressera olika ungdomsgrupper har en del av examensarbetet bestått av att utföra en kvalitativ undersökning. Här har vi varit intresserade av hur ungdomarna som Spinn vill rikta sig till, tänker och känner och vad som styr deras uppfattningar och beteenden. Att ha en bra beskrivning av ungdomarna anser vi vara en god förutsättning för att kunna ge relevanta och konkreta förslag och åtgärder.

Förslagen och åtgärderna har vi valt att presentera i form av en webbprototyp; en webbprototyp som ger exempel på hur Spinn grafiskt och innehållsmässigt skulle kunna se ut för att attrahera de olika ungdomsgrupperna. Denna webbprototyp ska ses som ett resultat av dels våra egna idéer om design, dels vedertagna designprinciper samt kognitiva principer och konventioner som existerar på Internet.

Nyckelord: Kommunikation, fokusgrupper, webbcommunity.

Abstract

This master thesis in communication was made by assignment of the Swedish public service television Company (SVT) and their Children and Youth channel in Växjö. A collaboration with Helsingborgs Stad and municipality schools took place in order to coordinate the data collecting for our thesis.

www.svt.se/spinn - a webbcommunity for young people -

SVT has on their homepage a webbcommunity called Spinn that principally is aimed towards teenagers. Despite a large number of members on the webbcommunity the members are, demographically, a fairly homogeneous group. The majority of the registered members on the webbcommunity are mainly young girls with a Swedish ethnic background.

Therefore the aim of this master thesis is to present a number of proposals and measures to a possible design of Spinn's content and appearance to attract a wider number of young people with different ethnic backgrounds.

To be able to present the proposals and measures, a large part of the thesis has focused on performing a qualitative survey. Here, our interest has been on the way the teenagers think and feel and what controls their understandings and behaviour. Having a good description of the teenagers, as we are regarding it, is a good condition for us to be able to give relevant and concrete proposals and measures.

We have chosen to implement the proposals and measures in a web prototype; a web prototype that exemplifies how Spinn graphically and by content could look like to attract the different youth groups. This web prototype should be valued as a result of our own ideas of design, accepted design principals, cognitive principals and conventions that exist on the Internet.

Keywords: Communication, focus groups, webbcommunity.

Förord

Vi skulle vilja tacka följande personer för deras engagemang och deltagande:

Alf Bång (Lärare, Institute of Communication, Campus Helsingborg)

Linda Jeppsson (Lärare, Norrlycke skolan, Ödåkra)

Bengt Lyhagen (Rektor, Wieselgrensskolan, Helsingborg)

Ulf Myrestam (Programchef SVT, Barn & Ungdomskanalen)

Maria Rüter (Rektor, Norrlycke skolan, Ödåkra)

Hans Taranger (Strategisk utvecklare Helsingborgs Stad)

Johanna Wallin (tf Projektledare SVT, Barn & Ungdomskanalen)

Vi vill också passa på och tacka ungdomarna på Norrlycke skolan samt Wieselgrensskolan som deltog i vår undersökning.

Innehållsförteckning

I Inledning	1
1 Bakgrund och SVT:s målsättning som publikservice företag	1
2 Allmän målsättning	2
II Teoretisk och metodisk referensram	4
1 Inledning	4
2 Kultur och dess olika manifestationer	4
3 Specifika frågor för den deskriptiva delen	9
3.1 Inledning	9
3.2 Sedvänjor	9
3.2.1 Symboler	9
3.2.2 Hjältar	9
3.2.3 Ritualer	9
3.3 Fundamentala värderingar	9
3.3.1 Maktdistans	10
3.3.2 Individualism - kollektivism	10
3.3.3 Maskulint – feminint	10
3.3.4 Osäkerhetsundvikande	11
3.3.5 Kortsiktigt - långsiktigt	11
3.3.6 Internet och datorvanor	11
III Metoder för att få svar på våra frågor	12
1 Inledning	12
2 Metoder för att få kunskap om ungdomarnas symboler	12
3 Metoder för att få kunskap om ungdomarnas hjältar, ritualer och fundamentala värdering	12
3.1 Fokusgruppernas storlek	13
3.2 Fokusgruppernas sammansättning	14
3.3 Tillvägagångssätt för fokusgruppsintervjuerna	14
3.3.1 Fokusgruppernas sammansättning i praktiken	14
3.3.1.1 Fokusgrupp 1 - tjejer med invandrarbakgrund	15
3.3.1.2 Fokusgrupp 2 - tjejer med svensk bakgrund	15
3.3.1.3 Fokusgrupp 3 - killar med invandrarbakgrund	15
3.3.1.4 Fokusgrupp 4 - killar med svensk bakgrund	15
3.3.1.5 Fokusgrupp 5 - tjejer med olika bakgrund	15
3.3.1.6 Fokusgrupp 6 – killar med olika bakgrund	16
3.4 Datainsamlingsprocess samt bearbetning av data	16
IV Resultatsammanfattning	17
1 Inledning	17
2 Sedvänjor	17
3 Fundamentala värderingar	19

3.1 Familj	19
3.2 Skola	23
3.3 Vänner	27
3.4 Internet och datavanor	30
V Förslag och åtgärder	32
1 Inledning	32
2 Förslag med avseende på sedvänjor och värderingar	32
2.1 Sedvänjor	32
2.2 Värderingar	33
3 Webbprototypen	36
3.1 Inledning	36
3.2 Allmänna principer för webbplatsens grafiska utförande	37
3.3 Den grafiska grundmallen	38
3.4 Navigering	40
3.5 Grafiska exempel från webbplatsen	45
VI Referenslista	50
Referenslitteratur	
Appendix I	51
1 SVT: s mål som public service företag	
Appendix II	52
Missiv	
Appendix III	53
Förfrågan	
Appendix IV	54
Intervjuchecklista	
Appendix V	
Resultatredovisning	61

I Inledning

1 Bakgrund och SVT: s målsättning som public serviceföretag

SVT har en webbcommunity på Internet som heter Spinn och som i första hand riktar sig till ungdomar. Webbcommunityn har idag ca 100 000 medlemmar och meningen är att Spinn ska vara en samlingsplats för SVT: s alla ungdomsprogram på webben. Programmen som finns representerade är *Raggadish*, *Barbacka*, *Trackslistan*, *P.S.* På Spinn kan ungdomar umgås genom att t ex delta i olika diskussionsforum där man debatterar olika ämnen som tagits upp i något av ungdomsprogrammen. Tanken är att Spinn ska fungera som ett komplement/mervärde till ungdomsprogrammen. Förutom kopplingen till de olika TV-programmen så finns det också möjlighet för ungdomarna att skapa egna diskussionsklubbar om man känner för att prata om sådant som inte tagits upp i något av programmen. Genom att delta i Spinns diskussionsklubbar får ungdomar chans att komma i kontakt med andra personer som delar samma intressen som en själv. Förutom de olika diskussionsklubbarna, finns det också ett utbud av nyheter, olika spel och tävlingar som de kan delta i.

Trots ett stort antal registrerade medlemmar är Spinns användare en enhetlig grupp¹. I dagsläget är det framför allt tjejer med svensk bakgrund som utgör merparten av medlemmarna. Att det är en överrepresentation av just denna målgrupp är inget medvetet val av SVT. Man har helt enkelt inte lyckats locka en tillräckligt bred målgrupp unga och detta är något som man givetvis vill ändra på. Detta vill man göra genom att under det kommande året utveckla Spinn på så sätt att den, förutom att följa den ständiga tekniska utvecklingen, motsvarar SVT: s strävan att bättre uppfylla den målsättning som man har som ett public serviceföretag.

SVT:s målsättning² säger bl a att SVT ska vara en brett arbetande nationellt television som i sitt sammansatta utbud vänder sig till hela befolkningen. Den säger också att SVT ska ta ett ansvar för det svenska språket och den svenska kulturen samtidigt som det moderna multietniska och multikulturella Sverige speglas. Ur demografiskt perspektiv har Spinn en allt för snäv användarprofil, vilket inte motsvarar alla delar i den ovannämnda målsättningen; d v s den speglar inte det multikulturella samhället. Som ett naturligt led i detta vill därför SVT utöka sin målgrupp till att inkludera

- unga killar med både svensk- och invandrarbakgrund
- unga tjejer med invandrarbakgrund.

---

¹ Enligt Johanna Wallin (tf produktionschef på SVT, Växjö).

² För en komplett beskrivning av SVT:s målsättning se Appendix I.

Det är dessa nya grupper tillsammans med de redan befintliga som man har i tanken när man på SVT planerar för utvecklingen av Spinn. Denna utveckling bör förhoppningsvis resultera i en sida som tilltalar och fyller behov hos en bredare grupp ungdomar.

2 Allmän målsättning och övergripande problemställning

Som framgår av ovan så tilltalar inte Spinn i dagsläget en tillräckligt bred målgrupp unga. Tanken är att Spinn i huvudsak ska rikta sig till ungdomar i åldern 13 till 16 år. Den redan befintliga målgruppen som i stort sätt består av unga tjejer med svensk bakgrund, vill man utöka med unga killar med både svensk- och invandrabakgrund samt tjejer med invandrabakgrund. En naturlig förutsättning för att uppnå detta är att Spinn både innehålls- och utseendemässigt fångar intresse och uppmärksamhet hos alla dessa grupper.

Den allmänna målsättningen med vårt arbete är att komma fram till konkreta förslag och åtgärder för hur man skall kunna uppnå detta och presentera dem i form av en prototyp till en webbsida, s.k. *webbprototyp*. Webbprototypens innehåll skall vara intressant för alla grupperna och se tilltalande ut grafiskt. Denna målsättning kan formuleras som en övergripande problemställning på följande sätt:

Hur bör Spinns webbcommunity utformas innehålls- och utseendemässigt för att tilltala fler unga med olika bakgrund?

För att få svar på detta problem gör vi först en deskriptiv undersökning av målgruppen i relevanta avseenden, som ligger till grund för en rad konkreta förslag på hur Spinn bör utformas innehålls- och utseendemässigt. Den deskriptiva delen kallar vi steg 1 och den preskriptiva steg 2

I den *deskriptiva* beskriver vi målgruppen i relevanta avseenden. Vi är intresserade av hur ungdomarna Spinn vill rikta sig till tänker och känner och vad som styr deras uppfattningar och beteenden. Att ha en bra beskrivning av ungdomarna anser vi vara en god förutsättning för att kunna gå vidare och arbeta med de konkreta förslagen och åtgärderna. De resultat som vi kommer fram till ska inte tolkas som ett försök till att ge en helt korrekt bild eller kartläggning över ungdomars verklighetsuppfattning. En sådan kartläggning anser vi inte villa i våra händer, utan är snarare ett arbete för socionomer och beteendevetare. Vår primära målsättning är i stället att skaffa oss information om ungdomarna som är relevant och som ger oss idéer till konkreta förslag och åtgärder.

I den *preskriptiva* delen presenterar vi konkreta förslag och åtgärder som är baserade på den information om ungdomarna som vi inhämtat under den deskriptiva delen. Förslagen och åtgärderna kommer också att presenteras i webbprototypen. En webbprototyp som baseras dels på våra egna idéer om design samt vedertagna designprinciper, kognitiva principer och konventioner som existerar på Internet. Dessutom ska det som vi presenterar vara av sådan karaktär att det ligger i linje med de regler och målsättningar SVT har som public service företag.

II Teoretisk och metodisk referensram

1 Inledning

Avsikten med Steg 1 är att inhämta kunskap om målgruppen. Kunskap som vi sedan tar med oss när vi arbetar med förslagen och åtgärderna under Steg 2. För att kunna presentera förslag och åtgärder som förhoppningsvis tilltalar de olika ungdomsgrupperna så vill vi komma åt vad de tänker och tycker samt vad det är som styr deras uppfattningar och beteenden, med andra ord deras kultur. Den referensram vi använder oss av kommer från den kulturanthropologiska forskningen. Professor Geert Hofstede³, en av ledarna inom detta område, har i sin bok: *”Organisationer och kulturer - om kulturell förståelse”* lagt fram idéer om vad som utgör en kultur samt hur dessa kan förstås. I boken visar han på de systematiska skillnader som finns mellan olika nationella och subnationella kulturer. Det är hans idéer om vad som utgör en kultur som vi kommer att använda som teoretisk och metodisk referensram. Ett grundläggande antagande i Hofstedes referensram är att människors beteenden och uppfattningar styrs utifrån dennes kultur. Kultur, enligt Hofstede, är egentligen många saker och som inte är så lätta att komma åt eftersom de kan uttrycka sig på olika sätt. Den kulturella tillhörigheten kan ibland visa sig genom yttre attribut och sedvänjor men det kan också vara tankesätt, känslor och handlingsmönster som varje människa bär med sig och som lärts in under ens livstid. Vi anser att den referensram Hofstede presenterar i sin bok på ett bra och strukturerat sätt beskriver det vi vill förstå hos ungdomarna, nämligen vad det är som utgör kulturen hos ungdomar med olika bakgrund. Här nedan följer en mer utförlig presentation över Hofstedes referensram och hur en kultur kan manifesteras på olika sätt.

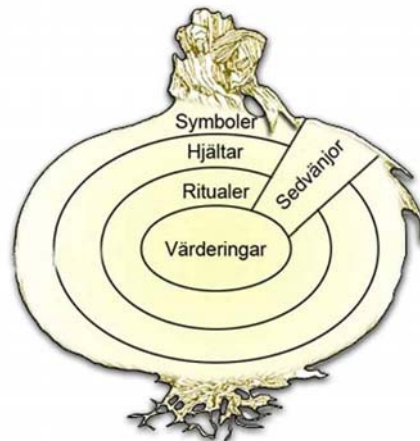
2 Kultur och dess olika manifestationer

Varje människa bär inom sig tankesätt, känslor och handlingsmönster som lärts in under en livstid och enligt professor Hofstede så har mycket av denna inläring skett under tidig barndom, eftersom man då har lättare att lära och ta till sig olika saker. Hofstede gör en analogi från datorernas värld och kallar sådana tankesätt, känslor och handlingsmönster som en människa lärt in under sitt liv för mentala program eller själens mjukvara. En vanligare term för sådan mental mjukvara är helt enkelt kultur. Källorna till ens mentala program (kultur) beror, enligt Hofstede, på den sociala miljö man växer upp i och samlar erfarenheter i. Programmeringen startar i familjen och fortsätter sedan i grannskapet, skolan, i ungdomsgrupper och senare också vidare ut på arbetsplatsen och i samhället. Att komma åt en grupps kultur eller skillnaden mellan olika gruppers kultur är inte lätt, eftersom de kan manifesteras på olika sätt. För att kunna komma åt dessa

---

³ **Geert Hofstede** är professor emeritus från Maastricht University i Nederländerna. Han är internationellt välkänd som föreläsare och forskare och publicerad på flertalet språk. Han har nyligen varit verksam som gästprofessor i Hong Kong och på Hawaii och i North Carolina, USA.

olika kulturmanifestationer använder Hofstede sig av en lök som metafor, se figur 1, för systematiskt beskriva vad som utgör en kultur.

Figur 1: "Lökdiagrammet": Kulturmanifestationer på olika nivåer. Hofstede. 1991

De yttligaste lagren i en kultur utgörs av:

- **Symboler** som är ord, gester, jargong, klädsel, frisyrr, flaggor och statussymboler. Dessa symboler igenkänns av alla som delar samma kultur, men även nya symboler kan skapas och kopieras från andra kulturella grupper.
- **Hjältar** som är personer, oavsett om de är verkliga eller imaginära, som tack vare sina karaktärsdrag tjänar som idoler och förebilder. Dessa personer kan vara alla från kulturella hjältar till artister, skådespelare och även seriefigurer.
- **Ritualer** som är kollektiva aktiviteter som uppfattas som väsentliga för grupper som delar samma kultur. Dessa aktiviteter kan vara olika ceremonier av social eller religiös karaktär, samt olika sätt att hälsa och visa respekt för varandra.

Dessa yttligaste kulturmanifestationer samlas under termen *Sedvänjor* och är, enligt Hofstede, synliga hos en kulturell grupp. Genom att förstå våra ungdomars sedvänjor så får vi alltså kunskap om vilka deras symboler, hjältar och ritualer är samt inom vilka intresseområden dessa finns. Denna kunskap anser vi vara av stor vikt då vi ska skapa förslag som ska tilltala ungdomarna både innehållsmässigt och grafiskt. Men att endast förstå deras sedvänjor räcker inte, för även om olika kulturgrupper klär sig på samma sätt och brukar samma språk, använder samma gester och lyssnar på samma musik, så tänker de kanske inte på samma sätt. Även om klädsel, frisyrr, idoler och ritualer säger någonting om individens värdering i förhållande till sedvänjor så säger det ingenting om det som Hofstede kallar för *fundamentala värderingar*.

Fundamentala värderingar utgör kärnan i en kultur och är något som undermedvetet börjar läras in redan i tidig barndom och som med tiden blir allt svårare att förändra. Till skillnad från sedvänjor är dessa inte synliga för utomstående och kan förstås endast utifrån ens sätt att agera. De fundamentala värderingarna i en kultur kan ses som olika förhållningssätt/dimensioner med avseende på grundläggande sociala institutioner såsom familj, skola, lokalsamhället, företag och organisationer. Här nedan följer en kort presentation av vad de olika dimensionerna innebär⁴. Dimensionerna är:

- **Maktdistans:** Denna dimension speglar hur individer i en kultur förväntar sig eller accepterar att makt fördelas ojämnt. I kulturer med stor maktdistans är det t ex en grundläggande dygd att man respekterar sina föräldrar. Därför är det också i kulturer med stor maktdistans, när det gäller skolan, accepterat att det råder en ojämlikhetsrelation mellan lärare och elev. Att det är accepterat beror på att ojämlikhetsrelationen överförs från förälder – barn till lärare – elev. I kulturer med liten maktdistans råder det omvända förhållandet i skolan. Läraren förväntas behandla eleverna som i grunden jämlikar och i retur förväntar han/hon sig att bli behandlad likadant av eleverna. Ytterligare ett tydligt tecken på liten maktdistans i skolan är att yngre lärare oftast är mer omtyckta än äldre.
- **Individualism - kollektivism:** Denna dimension speglar förhållandet mellan individens och gruppens intresse. Individualism kännetecknar samhällen i vilka individens intressen är starkare än gruppens och där banden mellan individerna är lösa. I individualistiska samhällen förväntas var och en sköta sig själv och sina närmaste i familjen. Ett tydligt tecken på en individualistisk kultur är att man lever i s.k. ”kärnfamiljer.” Kollektivism kännetecknar däremot samhällen i vilka gruppens intressen är starkare än individens och där människor lever integrerade i starka, väl sammanhållna ingrupper, s.k. ”storfamilj”. I kollektivistiska samhällen förväntas man vara lojal mot sin grupp i gengäld mot att gruppen skyddar en. Tydliga tecken på detta är att individen känner plikt att hjälpa sin familj både ekonomiskt och socialt. Ytterligare kännetecknen i en sådan kultur är att man är angelägen om att upprätthålla harmoni inom familjen. När det gäller skolan så är ett av kännetecknen för en kollektivistisk kultur att eleven upplever det obehagligt att uttala sig inför större grupper. Man föredrar också att utföra grupparbeten tillsammans med sina bästa kompisar eftersom man ser det som viktigare att upprätthålla relationen än att för

---

⁴ För en utförligare presentation av de olika dimensionerna hänvisar vi till Geert Hofstedes bok: Organisationer och kulturer – om interkulturell förståelse. I samband med läsning av dimensionerna bör man notera att dessa ska ses som ideal typer för att beskriva olika kulturer.

egen del visa god prestation. Det är också vanligt att man i sådana kulturer umgås i klart definierade grupper på skolan. I individualistiska kultur råder det omvända förhållandet.

- **Maskulint - feminint:** Denna dimension speglar förhållandet mellan de sociala könsrollerna i samhället. I maskulina samhällen är de sociala könsrollerna tydligt åtskilda. Tydliga tecken här är att män förväntas vara självhävdande, tuffa, tävlingsinriktade, materiellistiska och framgångslystna medan kvinnor förväntas vara vårdande, anspråkslösa, ömma eller mjuka och engagerade av livets kvalitet. I feminina samhällen överlappar de olika sociala könsrollerna varandra och skillnaderna mellan dem är otydliga; både män och kvinnor förväntas vara vårdande, anspråkslösa, ömma eller mjuka och inriktade på livets kvalitet. När det gäller skolan så är det vanligt att man i maskulina kulturer försöker utmärka sig i klassen genom att öppet konkurrera med varandra. I feminina kulturer vill eleverna inte uppträda alltför ivrigt och ömsesidig solidaritet uppfattas som ett mål, även om det inte alltid praktiseras.
- **Osäkerhetsundvikande:** Denna dimension speglar i hur hög grad medlemmar i en kultur känner sig hotade av osäkra eller okända situationer⁵. I stark osäkerhetsundvikande kulturer mår exempelvis inte människor bra när saker lämnas åt slumpen och tydliga tecken på detta är att man känner sig bäst till mods i strukturerade miljöer. Det finns en rädsla för det som är annorlunda. I kulturer med svagt osäkerhetsundvikande ogillas formella regler. Det annorlunda ses som intressant och det finns ett behov av personligt självförverkligande och individen är också beredd att ta mer personliga risker i en svagt osäkerhetsundvikande kultur.
- **Kortsiktigt - långsiktigt:** Denna dimension speglar huruvida medlemmarna i en kultur antar en långsiktig eller kortsiktig inriktning i livet. De nyckelaspekter som kännetecknar en kultur med kortsiktig inriktning är t ex respekt för traditioner⁶, litet sparande, snabba resultat förväntas och intresse av att vara i besittning av sanningen är högt önskvärt. Det omvända gäller för en kultur med långsiktig inriktning. Man väljer en modern anpassning till traditioner, stort sparande, uthållighet i arbete för resultat på långsikt.

Som vi nämnt i inledningen av denna sektion är vår avsikt med Steg 1 att inhämta så stor kunskap som möjligt över målgruppen innan vi övergår till den praktiska fasen, Steg 2. Så syftet med att förstå varje grupp via deras sedvänjor

---

⁵ Hofstede, 1991, s.143.

⁶ Hofstede, 1991, s.208-209

och deras fundamentala värderingar är att dels få kunskap om varje grupp var för sig och dels för att jämföra vilka skillnader och likheter som förekommer mellan de olika grupperna.

3 Specifika frågor för den deskriptiva delen

3.1 Inledning

Som framgår av vår presentation av vår referensram är vi intresserade av att identifiera ungdomarnas sedvänjor och fundamentala värderingar; dessutom är vi intresserade av deras Internet- och datorvanor. Som vi nämnt är vår primära målsättning inte att ge en helt korrekt bild eller kartläggning över ungdomars verklighet, utan vårt mål är att skaffa oss information om ungdomarna som leder oss till konkreta förslag och åtgärder för hur Spinn bör utformas både innehålls- och utseendemässigt. Därför kommer vi nedan att specificera vilka sedvänjor, fundamentala värderingar samt Internet- och datorvanor som vi vill skaffa oss kunskap om.

3.2 Sedvänjor

3.2.1 Symboler

När det gäller symboler vill vi speciellt studera deras kläder, frisyrer och om de använder speciella ord i sitt språkbruk. Vidare så vill vi ta reda på vilka olika klädstilar som finns bland ungdomar samt om någon klädstil eller klädesplagg anses vara viktigare än något annat.

3.2.2 Hjältar

När det gäller hjältar så vill vi ta reda på vilka idoler och förebilder som är viktiga för ungdomarna samt inom vilka område dessa finns. Vi är också intresserade av att veta vad de lyssnar på för musik, om de har någon favorit film eller Tv-program och om de är aktiva inom någon sportaktivitet. Vi är också intresserade att veta vad det är som gör att ungdomarna ser upp till dessa idoler och förebilder.

3.2.3 Ritualer

När det gäller ritualer så vill vi veta vilka aktiviteter som uppfattas som viktiga av ungdomarna samt vilken karaktär dessa aktiviteter har. Är de av religiös karaktär, som att fira julafton, eller är de av en mer ceremoniell karaktär, som att fira födelsedagar. Vi är också intresserade av att veta om det förekommer andra vardagliga aktiviteter i ungdomarnas familjer, som t ex fasta måltider eller att bara umgås med familjen.

3.3 Fundamentala värderingar

När det gäller värderingar är vi givetvis intresserade av de värderingar som är kopplade till sedvänjor; t ex varför vissa symboler är viktigare än andra, vilka

egenskaper som är viktiga hos idoler och förebilder, vilka ritualer som anses viktigast ect? Vi är dock mest intresserad av deras fundamentala värderingar, dvs. om de hellre ser till sig själv än till gruppen, i vilken omfattning de är beredd att ta risker, hur de förhåller sig till auktoriteter som t ex föräldrar och andra vuxna, om de har en långsiktig eller kortsiktig inriktning i livet? Frågorna kring de fundamentala värderingar är alltså kopplade till de fem olika problemområden som Hofstede kallar *dimensioner* och syftet med att få svar på dessa frågor är att få kunskap om vad det är som styr ungdomarnas liv. Med tanke på vår problemställning och den miljö som utgör ungdomarnas vardag, anser vi att det finns tre sociala institutioner som är speciellt relevanta för vår undersökning; familjen, skolan och ungdomsgruppen (vänner). Våra frågor kring ungdomarnas *fundamentala värderingar* kommer därmed att kretsa kring dessa tre institutioner.

3.3.1 Maktdistans

För att ta reda på hur ungdomarna förhåller sig till dimensionen maktdistans så vill vi ta reda på vad de anser om att ta en konflikt med sina föräldrar, lärare eller andra vuxna. Vi vill veta hur de ser på regler i hemmet och i skolan. Vilken typ av lärare föredrar ungdomarna; föredrar de en yngre eller äldre lärare. Vi är också intresserade av att veta om det förekommer maktdistans bland vänner.

3.3.2 Individualism - kollektivism

För att ta reda på hur ungdomarna förhåller sig till dimensionen individualism gentemot kollektivism så vill vi veta vilken syn de har på familjen. Vem är det som ingår i familjen, hur mycket umgås man med sin familj och hur viktigt är det att upprätthålla harmoni i familjen. Vi vill också veta vad de anser om att vara ensamma hemma samt när de tycker man bör flytta hemifrån. När det gäller skolan och nämnda dimension så är vi intresserade av att ta reda på om ungdomarna tycker det är jobbigt att uttala sig inför större grupper och hur man ser på grupparbeten i skolan, föredrar man t ex att arbeta tillsammans sina kompisar. Vidare så är vi också intresserade av att veta om det finns speciella grupperingar på skolan och hur de i så fall ser ut. När det gäller vänner så vill vi, precis som inom familjen, veta hur viktigt det är att upprätthålla en god relation samt hur viktig gruppljaliteten är.

3.3.3 Maskulint - feminint

För att ta reda på hur ungdomarna förhåller sig till dimensionen maskulint gentemot feminint så vill vi ta reda på om de föredrar att vara självhävdande eller om de anser att det är viktigare att vårda relationer inom familjen, skolan och ungdomsgruppen. Är man t ex tävlingsinriktad inom klassen och är bra betyg viktigare än kompisar. Vi vill också veta om det finns rivalitet inom familjen, är det vanligt att man lyder äldre syskon och vad tycker ungdomarna om detta. När

det gäller familjen så vill vi också veta vem man går till om man har problem; är det mamma, pappa eller någon annan vuxen?

3.3.4 Osäkerhetsundvikande

För att ta reda på hur ungdomarna förhåller sig till dimensionen osäkerhetsundvikande så vill vi veta vilka regler som finns i hemmet och i skolan samt vad de anser om dessa regler. När det gäller skolan så är vi också intresserade av att veta vad de känner inför valet av gymnasieutbildning, känner de t ex oro inför detta val. Vidare är vi också intresserade av att ta reda på om ungdomarna är beredda på att ta risker, t ex genom att bryta mot regler i hemmet eller i skolan.

3.3.5 Kortsiktigt - långsiktigt

För att ta reda på hur ungdomarna förhåller sig till dimensionen kortsiktigt gentemot långsiktigt så har vi valt att undersöka två saker. Det första är i vilken utsträckning de planerat sin framtida utbildning och yrkesval. Det andra är om ungdomarna sparar pengar, hur mycket de sparar och om de har något mål med sitt sparande.

3.3.6 Internet och datorvanor

När det gäller Internet och datorvanor vill vi veta vilka hemsidor som är populära och vad det är som tilltalar på dessa hemsidor. Vi är också intresserade av att veta om de spelar dataspel och vilka typer av spel som är populära. Vidare så vill vi veta i vilket syfte datorn oftast används samt hur många timmar man spenderar framför datorn.

III Metoder för att få svar på våra frågor

1 Inledning

I föregående sektion presenterade vi vår teoretiska referensram och vad vi specifikt är intresserade av att skaffa oss kunskap om då det gäller ungdomarna. I denna sektion redogör vi för de metoder vi använt för att få denna kunskap

Vi har valt att genomföra en kvalitativ undersökning framför en kvantitativ. Anledning till varför vi gör detta val är för att vi anser att en kvalitativ undersökning kan leda oss till en god helhetsförståelse när det gäller målgruppens olika symboler, hjältar, ritualer samt fundamentala värderingar. Den ger oss också möjlighet att komma närmare våra olika målgruppssegment än vad en kvantitativ undersökning skulle ha gjort, eftersom den ger oss möjlighet till en diskussion med deltagarna. En av fördelarna här är att det i en diskussion kan komma upp frågeställningar och funderingar som man på förhand inte räknat med⁷. Givetvis skulle man kunna följa upp en kvalitativ undersökning med en kvantitativ, antingen för att validera de svar man fått från den kvalitativa eller för att bredda undersökningen på en större population. Men eftersom vi är begränsade av tiden har vi valt bort den kvantitativa undersökningen och istället fokuserat på att genomföra en större kvalitativ undersökning. I resterande del av denna sektion presenterar vi vilka typer av kvalitativa metoder vi har använt oss utav.

2 Metoder för att få kunskap om ungdomarnas symboler

För att få kunskap om målgruppens olika symboler har vi valt att använda två metoder: deltagandeobservation och fokusgruppsintervju. Deltagande observationen använder vi främst för att den på ett enkelt sätt ger oss möjlighet till att observera deltagarna och notera deras handlande under intervjutillfällena. Observation som metod passar oss därför att det är en direktmetod och fokuserar på vad som verkligen händer istället för vad folk säger att de gör eller tänker göra. Denna metod innebär också en viss tids- och resurssparande för oss eftersom den genomförs i samband med vår andra metod, fokusgruppsintervju. Datainsamlingen av vår observationsstudie kommer att "sväva" någonstans emellan direkt och indirekt observation⁸, eftersom vi väljer att dokumentera gruppmötena både direkt på plats, genom egna "fältanteckningar", och indirekt, genom att dokumentera mötena på videoband.

3 Metoder för att få kunskap om ungdomarnas hjältar, ritualer och fundamentala värderingar

Vi använder oss av fokusgruppsintervjuer för att ta reda på vilka ungdomarnas olika hjältar, ritualer och fundamentala värderingar är. För att få svar på de mer

---

⁷ Wibeck, V (2000), Fokusgrupper – Om fokuserande gruppintervjuer som undersökningsmetod. Lund: Studentlitteratur, s. 41.

⁸ Einarsson & Chiriac (2002), Gruppobservationer – Teori och praktik, s.24.

specifika frågor som finns inom dessa kategorier, anser vi, att det krävs en diskussion kring de olika ämnena och just fokusgrupper ger oss utrymme för detta. En annan viktig faktor till valet av fokusgruppsintervju som metod är de resurser som ställts till vårt förfogande. Genom Hans Taranger⁹ och hans kontakter har vi fått bra möjligheter att komma i kontakt med ungdomarna på skolor i Helsingborgs Stad. Denna metod anser vi också vara passande eftersom vi egentligen är mer intresserade av att ta reda på hur medlemmarna i en grupp tänker tillsammans kring våra specifika frågor än vad varje enskild individ tycker. Vi vet också att människor med olika kulturell bakgrund kan uppfatta ett ämne på olika sätt, och eftersom vår målsättning är att ta reda på hur olika kulturella grupper resonerar kring våra frågeställningar anses denna metod vara lämplig¹⁰. Något som vi också anteciperar med denna metod är att den kommer att leda oss till frågeställningar och funderingar som vi eventuellt missat från början eftersom deltagarna i fokusgrupper ofta ställer frågor till varandra och diskuterar dem.

3.1 Fokusgruppernas storlek

Ungdomarna som vi skaffade oss kunskap om var högstadiel elever i årskurs sju till nio. När vi diskuterade utformningen av fokusgruppsintervjuerna så bestämde vi oss för att antalet deltagare i varje fokusgrupp högst borde vara 10 personer. Detta antal skulle göra det möjligt att i varje fokusgrupp jämt fördela de aktuella årskurserna. Givetvis finns det olika uppfattningar om hur stor en fokusgrupp bör vara¹¹. Vissa hävdar att en fokusgrupp inte bör bestå av fler än 4 personer¹², eftersom varje gruppmedlem får ett mindre "livsutrymme" att förfoga över om antalet deltagare ökar. Andra säger att högst 7 personer bör delta. Detta motiveras med att hjärnans arbetsminnes kapacitet inte skulle tillåta en moderator att ha uppsikt på mer än sju gruppmedlemmar¹³ åt gången. Men med tanke på att vi båda deltog i fokusgruppsintervjuerna kunde vi dela upp arbetet mellan oss. Därför ansåg vi att vi kunde använda oss av grupper bestående av mer än 7 personer. Men samtidigt insåg vi också faran med att ha allt för stora grupper. Det kan till exempel bli svårt att föra en konstruktiv diskussion bland ett stort antal deltagande. Talarfördelning kan bli ojämn då det saknas en stark struktur inom större grupper. I alldeles för stora fokusgrupper finns det en risk att avståndet mellan gruppmedlemmarna blir så pass stort att de inte kan hålla ögonkontakt med varandra, vilket i sin tur medför att kommunikationen inom gruppen blir sämre. Med alla argument för- och emot mindre respektive större grupper så ansåg vi dock att antalet deltagare i varje fokusgrupp, med tanke på vår målgrupps demografiska spridning, borde vara 10 personer.

---

⁹ **Hans Taranger**, strategisk utvecklare vid Bildningnämnden i Helsingborgs Stad.

¹⁰ Wibeck (2000), s. 37 – 43.

¹¹ Wibeck (2000), s. 49.

¹² Dunbar, R (1997), *Samvaro, skvaller och språkets uppkomst*. Stockholm: Nordstedts.

¹³ Wibeck (2000), S. 50.

3.2 Fokusgruppernas sammansättning

Vi valde att använda oss av sex stycken fokusgrupper för att genomföra vår kvalitativa undersökning. Grupperna är sammansatta enligt följande:

- Fokusgrupp 1 - tjejer med invandrabakgrund.
- Fokusgrupp 2 - tjejer med svensk bakgrund.
- Fokusgrupp 3 - killar med invandrabakgrund.
- Fokusgrupp 4 - killar med svensk bakgrund.
- Fokusgrupp 5 - tjejer med både svensk och invandrabakgrund.
- Fokusgrupp 6 - killar med både svensk och invandrabakgrund.

Anledning till varför vi valde dessa fokusgrupper var två. Den första var att vi ville få kunskap om de olika ungdomsgrupperna¹⁴ var för sig. Den andra var att vi ville kunna jämföra svaren från de olika grupperna med varandra, för att kunna se vilka skillnader och likheter som existerar. Just när det gäller att jämföra åsikter eller inställningar hos människor med olika bakgrund så är det, enligt Wibeck, rekommenderat att föra diskussioner med separata grupper.

Som framgår av indelningen ovan så är de fyra första grupperna identiska med våra ungdomsgrupper, medan grupp fem och sex är blandade grupper. Tanken med de två sistnämnda grupperna är att vi vill se om svaren påverkas av att gruppen består av ungdomar med olika bakgrund.

3.3 Tillvägagångssätt för fokusgruppsintervjuerna

I samarbete med Hans Taranger skickade vi ut ett missiv samt en förfrågan¹⁵ till fem olika skolor i kommunen. Två av dessa skolor deltog i vår undersökning: Norrlycke skolan i Ödåkra samt Wieselgrensskolan i Helsingborg. Vid ett inledande möte med rektorerna¹⁶ för respektive skola framförde vi våra önskemål över fokusgruppernas sammansättning samt tider för genomförandet.

3.3.1 Fokusgruppernas sammansättning i praktiken

I sektion 3.1 och 3.2 diskuterade vi önskad storlek och sammansättning för våra fokusgrupper. I praktiken såg inte våra fokusgrupper ut som det ideal vi önskat oss. Detta berodde på att vi inte var med när ungdomarna valdes ut till fokusgrupperna och därmed kunde vi inte heller påverka den slutgiltiga

---

¹⁴ Ungdomsgrupperna består av: tjejer med invandrabakgrund; tjejer med svensk bakgrund; killar med invandrabakgrund och killar med svensk bakgrund.

¹⁵ I Appendix II och III finns missiv (s.48) samt förfrågan (s.49).

¹⁶ Norrlyckeskolan; Rektor Maria Rüter samt Wieselgrensskolan; Bengt Lyhagen.

sammansättningen. Detta utfördes av personal på respektive skola. Nedan följer en redogörelse över hur vår fokusgrupper var sammansatta i praktiken. På Norrlyckeskolan sammansattes fokusgrupperna 1 - 4 och på Wieselgrensskolan fokusgrupperna 5 och 6.

3.3.1.1 Fokusgrupp 1 – tjejer med invandrarbakgrund

Vid första tillfället deltog nio tjejer. Av dessa tjejer var det två som gick i årskurs nio, fyra gick i årskurs åtta och tre gick i årskurs sju. De etniska bakgrunderna som fanns representerade i denna grupp var: en Italienska, en Syrianska samt sju tjejer med Kosovo-albansk bakgrund. Till andra mötet med gruppen så hade vi ett bortfall på en person. Det var en av de Kosovo-albanska tjejerna som gick i årskurs åtta.

3.3.1.2 Fokusgrupp 2 – tjejer med svensk bakgrund

Vid båda tillfällena med denna grupp så deltog nio stycken tjejer. Alla tjejerna är från samma klass och gick i årskurs åtta. I denna grupp förekom det inget bortfall mellan första och andra tillfället.

3.3.1.3 Fokusgrupp 3 – killar med invandrarbakgrund

Vid första tillfället deltog nio killar. Alla i gruppen gick i årskurs åtta men kom från två olika klasser. De etniska bakgrunderna som fanns representerade i gruppen var: två från Irak, en från Iran, en från Libanon samt fem med Kosovo-albansk bakgrund. Vid andra tillfället hade vi ett bortfall på två personer. Det var två av killarna med Kosovo-albansk bakgrund. Att dessa två personer inte deltog vid andra tillfällen var ett önskemål från vår egen sida. Vi ansåg att de utövande ett allt för stort inflyttande på de övriga deltagarna, som inte vågade diskutera öppet i deras närvaro. Situation som uppstod vid första tillfället var intressant att studera men vi ansåg dock att till andra tillfället var bäst att exkludera dessa personer i förmån för övriga medlemmar i gruppen.

3.3.1.4 Fokusgrupp 4 – killar med svenskbakgrund

Alla killar i denna grupp kom från samma klass, årskurs åtta. Vid första tillfället deltog sex killar. Till andra tillfället tillkom ytterligare en person. Han skulle ha varit med vid första mötet men var sjuk vid detta tillfälle.

3.3.1.5 Fokusgrupp 5 – tjejer med olika bakgrund

Vid första tillfället deltog åtta tjejer. Av dessa tjejer var det en som gick i årskurs nio, sex gick i årskurs åtta och en gick i årskurs sju. De etniska bakgrunderna som fanns representerade i denna grupp var: en Costaricanska, en Bosniska, en Kosovo-albanska samt fem svenskor. Till andra mötet hade vi ett bortfall på två personer. Dessa var den Kosovo-albanska tjejen i årskurs sju samt den Bosniska tjejen i årskurs åtta.

3.3.1.6 Fokusgrupp 6 – killar med olika bakgrund

Vid första tillfället deltog nio killar i denna grupp. Av dessa killar var det två som gick i årskurs nio, sex i årskurs åtta och en gick i årskurs sju. De etniska bakgrunderna som fanns representerade i gruppen var: tre från Kosovo, en från Iran, en från Marocko samt fyra killar med svenskbakgrund. Till andra tillfället hade vi ett bortfall av fem personer men samtidigt tillkom det en ny medlem också. Den nytillkomna medlemmen har Grekisk bakgrund och gick i årskurs åtta. De som föll bort var: två svenska killar, den Iranske killen, den Marockanske killen samt två killar med Kosovo-albansk bakgrund.

3.4 Datainsamlingsprocess samt bearbetning av data

Datainsamlingen pågick i två veckor och under denna period träffade vi varje fokusgrupp två gånger. Till varje tillfälle hade vi två timmar till vårt förfogande. För att dokumentera vad som sades vid fokusgruppsintervjuerna valde vi att använda videokamera. För att få svar på våra specifika frågor så tog vi fram en intervjuchecklista¹⁷.

Totalt har vi haft 24 timmars inspelat material att bearbeta och själva bearbetningen av data har utförts i tre steg. Första steget var att från det inspelade materialet transkribera alla mötena med våra fokusgrupper. Andra steget bestod i att sammanställa materialet enligt den referensramen vi arbetat utifrån dvs. symboler, hjältar, ritualer och fundamentala värderingar¹⁸. Det tredje och sista steget är den resultatsammanfattning som följer i kapitel IV.

---

¹⁷ Se Appendix s IV.

¹⁸ Det gruppvis sammanställda materialet finns att ta del av i Appendix V.

IV Resultatsammanfattning

1 Inledning

Ovan har vi presenterat vår referensram och vad vi specifikt har velat skaffa oss kunskap om. Vi har också presenterat de överväganden och metoder som styr oss för att skaffa denna kunskap. Nedan följer en sammanfattning av vad vi kommit fram till. Som ovan också nämnts utgjordes det totala datamaterialet av 25 timmars inspelade fokusgruppsamtal.

Vi börjar med en sammanfattning av de rådande sedvänjorna och presenterar sedan mer utförligt ungdomarnas fundamentala värderingar. Avslutningsvis redogör vi för ungdomarnas tillgång till datorer, Internet, dataspel ect¹⁹.

2 Sedvänjor

Något som vi konstaterat är att tjejerna inte i några större avseenden skiljer sig åt när det gäller de sedvänjor som vi har valt att studera. Detsamma gäller killarna. De väljer helt enkelt att acceptera den stora majoritetens värderingar i vad som t ex anses vara de ”rätta” *kläderna* och *frisyrerna*. Det intressanta här är att fast både killarna och tjejerna säger att det inte är viktigt vilken klädstil man har, utan det viktiga är att man är sig själv samt trivs med det, så är det väldigt få som avviker från normen: jeans, hoodtröja och ”streetskor”. Det är alltså önskvärt att sticka ut från mängden, men i verkligheten är det väldigt få som är beredda att utsätta sig för denna risk.

När vi diskuterade kring ämnet så märktes det tydligt, framför allt i gruppen med bara invandrartjejer, att de äldre tjejerna ville distansera sig från de yngre tjejerna. Exempelvis så ansåg de äldre att det var viktigare att man hade de ”rätta” kläderna när man gick i sjuan, nu spelade det ingen roll tyckte de.

Både tjejer och killar tittar mycket på *TV*. Den stora skillnaden mellan tjejer och killar är att tjejer hellre tittar på dramaserier och killar på sport. Likheten mellan grupperna är att de gillar att titta på ”sitcoms”. Det finns inte någon större skillnad mellan invandrartjejernas och de svenska tjejernas val av favoritprogram. Hos killarna är skillnaden lite större, förutom att de tittar på sport. De svenska killarna titta helst på svenska komediprogram och frågesportstävlingar medan invandrarkillarna helst tittar på spänningsladdade TV-serier.

När det gäller *film* så tittar ungdomarna mest på amerikansk film. Tjejerna gillar framför allt skräckfilm medan killarna hellre föredrar action och komedi. När vi diskuterade film så var det bara en av invandrarkillarna och en av de svenska tjejerna som sa att de hade en favoritskådespelare.

---

¹⁹ För den intresserade läsaren finns en mer utförlig resultatredovisning i Appendix V att ta del utav.

Dokusåpor är väldigt populära bland ungdomarna därför att de tilltalar deras intresse av att se hur andra människor väljer att hantera olika sociala situationer. Att kunna se vad andra gillar och föredrar är anledning nog för att vilja besöka olika webbcommunitys på Internet, som t ex Lunarstorm, där man kan läsa medlemmarnas personliga sidor och få en inblick i deras liv.

Vi upplevde det som om både tjejerna och killarna var mycket intresserade av vem äldre ungdomar är och vad de håller på med. Att kunna identifiera sig med personer i sin egen ålder eller äldre är ett krav från ungdomarnas sida för att TV program, Internet sidor, musik ect, skall upplevas som intressanta.

Den *musikstil* som tjejerna främst väljer att lyssna på är R & B och Hip-hop, även om de lyssnar på det mesta. De svenska tjejerna lyssnar också på rock, vilket inte invandrartjejerna gör. Denna skillnad var också väldigt tydlig mellan invandrarkillarna och de svenska killarna.

När det gäller *hjältar* så säger de flesta av ungdomarna att det är väldigt ovanligt att man har idoler eller förebilder inom musik, TV och film. Både killar och tjejer är dock överens om att de nästan uteslutande lyssnar på amerikanska artister. Det var bara ett fåtal svenska artister som nämndes i detta sammanhang. Först när vi diskuterade sport & idrott fick vi konkreta svar på vilka idoler och favoritlag de har inom detta område. Det är framför allt killarna som har idoler inom sportvärlden och då framför allt inom fotbollen. Den stora idolen här är Zlatan, framför allt hos invandrarkillarna. Givetvis gillar invandrarkillarna honom för att han är en skicklig fotbollsspelare men också för att han är ett bra exempel på en kille med invandrarbakgrund som lyckats. Tjejerna hade inte några direkta idoler, varken inom de sporter de själva ägnar sig åt eller sport i största allmänhet, förutom tjejerna som spelar fotboll, de gillar också Zlatan. Det överraskande med dessa fotbollstjejer är att de hellre tittar på herrfotboll än damfotboll. Vår uppfattning är att skillnaderna är väldigt små mellan ungdomarna när det gäller symboler och hjältar.

Om det råder liten skillnad mellan ungdomar med invandrarbakgrund och ungdomar med svensk bakgrund när det gäller symboler och hjältar, så är skillnaderna mer påtagliga när det gäller *ritualer*. Framför allt finns skillnaderna i de religiösa högtiderna, vilket inte är så konstigt eftersom de har olika religionstillhörighet. De svenska ungdomarna tycker att den viktigaste högtiden är jul och invandrarungdomarna nämner Bayram²⁰ som sin viktigaste. Det intressanta här är sättet man firar högtiderna på. Detta avslöjar ungdomarnas syn

---

²⁰ Bayram firas för att markera att fastemånaden Ramadan är över. Bayram är indelad i två högtider: *Id al-fitr*, fastebrytandets högtid och varar i tre dagar samt *Id al-adha*, offerhögtiden som är till minne av Abrahams offer.

på vad som räknas som familj. De svenska ungdomarna har en syn på vad som är familj som stämmer överens med vad Hofstede kallar för ”kärnfamiljstrukturen” medan invandrarungdomarna har en syn som stämmer överens med en ”utökad familjestruktur”.

3 Fundamentala värderingar

3.1 Familj

I alla tillfrågades familjer existerar en maktordning hemma som baseras på en ojämlikhetsrelation förälder – barn, där föräldrarna har makt hemma och barn väntas respektera den och lyda sina föräldrar. Även om denna maktordning respekteras, ses den inte som något som man absolut inte får bryta mot. Ingen av ungdomarna säger sig ha problem med att ta konflikt med sina föräldrar. Särskilt killarna är mer övertygande om att de inte upplever föräldrarna som någon övre makt i familjen, eller i alla fall inte lika mycket som tjejerna, men även bland killarna finns det skillnader i på hur stort allvar de tar föräldrarna och föräldrarnas makt.

Invandrarkillarna t ex, har ändå någorlunda respekt för sina föräldrars makt och även för sina äldre syskon, jämfört med de svenska killarnas uppfattning av sig själva som jämbördiga sina föräldrar och absolut inte underställda sina äldre syskon. Vi tolkar detta som att invandrarkillarnas *maktdistans* till föräldrarna är överlag större än svenskillarnas. Svenskillarnas *maktdistans* till föräldrarna är dock inte obefintlig eftersom de är väl medvetna om föräldrarnas makt att, direkt eller indirekt, bestämma över deras liv och handlingar genom olika förbud och straff. Därför gör de inte alltid som de vill, utan deras handlingar i många fall påverkas och styrs av deras rädsla för eventuella straffar och förbud i fall att deras agerande skulle ogillas av föräldrarna. Till följd av detta, väljer de i många fall att ljuga för sina föräldrar om saker som de vet föräldrarna inte uppskattar. I sådana fall tänker de likadant som sina kamrater med invandrarbakgrund, dvs. föräldrarna behöver inte känna till allt som händer i deras liv. Ett annat exempel på deras respekt för föräldrarnas makt hemma är att både svensk- och invandrarkillarna anser att man förtjänar rätten att säga emot föräldrarna genom att ibland lyda dem. M a o varken svensk- eller invandrarkillarna känner sig jämbördiga sina föräldrar i alla avseenden och anser att de måste göra sig förtjänta den rätten att säga ifrån genom att respektera föräldrarnas beslut och vilja.

Tjejerna däremot känner sig mer underordnade sina föräldrar, även om de själva säger att de inte har problem med att ta konflikt med dem så måste det först kännas motiverat och befogat. De visar många tecken på att de har en större *maktdistans* till sina föräldrar än killarna. Några av tecknen på *maktdistans* som är gemensamma för alla tjejerna är: deras stora ovilja att till vilket pris som helst hamna i konflikt med föräldrarna. Tjejerna sätter stort värde på föräldrarnas förtroende för dem och känslan av att man har svikit föräldrarna kan utvecklas till

ångestkänslor. Precis som killarna, är de också beredda på att ljuga för föräldrarna om saker som kan leda till deras besvikelse, etc. Alla dessa tecken, utöver respekt för föräldrarna, indikerar tjejernas behov av föräldrarnas "välsignelse" för nästan allt de gör och därmed, enligt Hofstede, påvisar deras maktdistans till föräldrarna. Att lyda föräldrarnas regler, som är en av maktdistansens viktigaste dygder, uppfattas olika viktigt hos de olika tjejgrupperna och är därmed tecken på skillnader i graden på maktdistans mellan svensk- och invandartjejerna. Invandartjejerna har överlag större maktdistans till sina föräldrar än svensktjejerna

Maktdistans kan ofta relateras till människors beroende av att tillhöra en grupp. I kulturer med stor maktdistans brukar beroende av grupptillhörighet också vara stort, men i kulturer med stor maktdistans brukar vara mer *kollektivistiska* och kulturer med liten maktdistans brukar vara mer *individualistiska*.

Invandartjejernas svar på våra frågor om *kollektivism* och *individualism* bekräftade till en viss del de förutfattade meningar som vi hade från början, i alla fall i jämförelse med de övriga grupperna, dvs vi har hittat många tecken på invandartjejernas *kollektivistiska* tänkande, men även tecken på att de i vissa avseenden är *individualistiska*. Invandrarkillarnas värderingar överstämmer i många avseenden med invandartjejernas värderingar, men vi har också hittat tydliga skillnader mellan dessa två grupper. Båda gruppernas *kollektivistiska* tänkande speglas bl.a. i deras uppfattning av familjen och vem som ingår i den. Denna uppfattning av familjen kan bäst beskrivas med termen: utvidgad familjestruktur och är typiskt för *kollektivistiska kulturer*. En sådan familj består av mor, far och syskon, men även andra släktingar såsom: kusiner, fastrar, mostrar och mor- och farföräldrar. Till skillnad från invandrarungdomarna uppfattar svenskungdomarna familjen på ett sätt som bäst kan beskrivas med termen: kärnfamilj och som innebär att endast modern, fadern och syskonen ingår i familjen. Denna uppfattning av familjen är en dygd i individualistiska kulturer och därför är svenskungdomarna mer *individualistiska* i detta avseende.

I invandrarungdomarnas familjer tas familjeaktiviteterna på allvar och alla brukar delta i dem. Dessa aktiviteter kan vara födelsedagar, högtider, semester etc. Det är inte ovanligt att förutom den utvidgade familjens medlemmar, även utomstående deltar i dessa aktiviteter. Man bjuder in både nära vänner och avlägsna släktingar etc. Värdesättande av familjeaktiviteter är en av kollektivistiska kulturers vanligaste dygder.

Något som avsevärt skiljer svenskungdomarna från invandrarungdomarna är deras inställning mot att ibland vara själva hemma. Invandrarungdomarna är negativt inställda mot bara tanken att vara ensamma hemma, vilket kan vara resultat av deras uppväxande i en stor familj där de aldrig varit ensamma hemma. Till skillnad från invandrarungdomarna ser svenskungdomarna fram emot att

vara själva hemma och uppskattar den tiden. I denna fråga är svenskungdomarna *individualistiska*, medan invandrarungdomarna är *kollektivistiska*.

Ytterligare något som skiljer invandrarungdomarna från svenskungdomarna är hängivenheten de har till sin familj. Ingen av invandrarungdomarna ser fram emot att flytta hemifrån, vilket gör dem *kollektivistiska* till skillnad från svenskungdomarna som anser att man borde flytta hemifrån så fort man fyllt 18 och som är mer *individualistiska* i den frågan. Det som gör invandrartjejerna ännu mer *kollektivistiska* i detta avseende, i relation till andra grupper, är att de flesta av dem förknippar utflyttning ur familjehemmet med giftermål.

Invandrartjejerna är den enda gruppen av alla tillfrågade grupper där man känner sin plikt att hjälpa sin familj, både ekonomiskt och socialt, vilket är typiskt för *kollektivistiska* kulturer, medan alla andra grupper tänker *individualistiskt* på denna fråga, d v s ingen av dem känner sig tvungen att hjälpa sina familjer på ovannämnda sätt.

Upprätthållande av harmoni i familjen är viktigt i invandrarungdomarnas familjer, vilket samtidigt är ännu en nyckeldygd i *kollektivistiska* kulturer. I detta avseende är även svenskungdomarna, i synnerhet tjejerna, *kollektivistiska* eftersom upprätthållande av harmoni är viktigt i även deras familjer.

Gemensamt för alla ungdomarna är att ingen av dem spenderar mycket tid med sin familj, förutom i samband med olika familjeaktiviteter som: födelsedagar, julfirande etc. I detta avseende är alla ungdomarna *individualistiska*.

Familjen, enligt Hofstede, innehåller två ojämlika men komplementära rollpar: förälder – barn och man – hustru. Denna rollfördelning i familjen är i korrelation med *maktdistans*, dvs. i kulturer med stor *maktdistans* är oftast ojämlikhet mellan faders- och modersroller större och i kulturer med liten *maktdistans* är oftast ojämlikhet mellan faders- och modersroller mindre. Inte helt oväntat är invandrarungdomarna *maskulina* i sitt tänkande kring familjen och könsrollsfördelning inom den. Detta manifesteras i deras uppfattning av fadern som dominant, tuff och familjeöverhuvudet och modern som undergiven fadern, öm och vårdande. Enligt Hofstede är detta typiskt för kulturer med stor *maskulinitets* index och i sådana kulturer lär sig pojkar hävda sig själva, medan flickor lär sig behaga och behagas. Invandrartjejerna utför många sysslor hemma och hjälper modern med nästan allt och är på så sätt undergivna det övergripande *maskulina* tänkandet i familjen, där kvinnor förväntas ta hand om hemmet. Detta är dock samtidigt tecken på deras *feminina* tänkande då de flesta av invandrartjejerna säger att de hjälper till hemma för att de tycker synd om modern och vill hjälpa henne. Med andra ord, har de en vårdande relation till sina mödrar. Att ha vårdande relation till andra är en av *feminina* kulturers nyckeldygder. Invandrarkillarna är däremot konsekventa i sitt *maskulina*

tänkande och har sällan en vårdande relation till sina mödrar när det gäller könsrollsfördelning i familjen. De säger själva att de aldrig städar efter sig och behöver inte ens städa sitt eget rum; modern eller systemen tar hand om detta. Detta indikerar också på att det även finns en viss ojämlikhet i familjen med avseende på könsrollfördelningen mellan systrar och bröder.

Invandrartjejerna tar hellre med sig fadern till utvecklingssamtal på skolan, medan invandrarkillarna hellre väljer modern. Orsaken till deras olika val är deras gemensamma uppfattning av föräldrarnas olika familjeroller; fadern är den tuffe och dominante, och modern är den ömma och vårdande. Flickorna tar med sig fadern på utvecklingssamtal därför att fadern oftast inte bryr sig om deras skolgång och lyssnar inte. Pojkarna däremot, väljer moder för att de anser modern vara snällare och mer förstående. Båda två förklaringarna överstämmer med deras gemensamma uppfattning av föräldrarnas familjeroller.

Svenskungdomarna är *feminina* i sin uppfattning om könsrollsfördelning i familjen, men till skillnad från invandrartjejerna är de inte vårdande i sitt förhållande till modern. De betraktar inte fadern som den tuffe och dominerande i familjen och ser båda föräldrarna som jämlika i familjerollfördelningen. Däremot, anser de att det är normalt att modern tar hand om hemmet och de själva har inga som helst behov att hjälpa till. Svensktjejerna väljer också att ta med fadern på utvecklingssamtal i skolan, men av helt andra anledningar än invandrartjejerna. Medan invandrartjejerna väljer fadern för att han oftast inte bryr sig och är ouppmärksam, motiverar svenskflickorna sitt val med att fadern oftast inte blir sur. Detta tolkar vi som ett exempel på deras *feminina* tänkande, som också kan relateras till deras lilla *maktstånd* till föräldrarna, i synnerhet papporna.

Bland det första som man lär sig i sin familj är skillnaderna mellan farligt och ofarligt, smutsigt och rent. Beroende på vad man uppfattar som farligt och ofarligt och hur långt man är redo att gå för att skydda sig från det farliga är man antingen starkt eller svagt *osäkerhetsundvikande*. Ungdomarnas svar på våra frågor kring *osäkerhetsundvikande* visade små skillnader mellan grupperna i hur de uppfattar och hanterar olika farliga situationer. Störst skillnader fanns mellan tjejer och killar, där tjejerna visade att de är mer *osäkerhetsundvikande* än killarna.

Gemensamt för alla ungdomarna är att de inte upplever reglerna hemma som många och att de flesta respekterar reglerna. Deras första spontana reaktion på denna fråga var att reglerna inte var många. Detta borde vara tecken på starkt *osäkerhetsundvikande*, eftersom reglerna välkomnas och uppfattas som något positivt.

Alla grupperna, förutom svensktjejerna, säger sig föredra en någorlunda sträng förälder som visar att han/hon bryr sig, framför en förälder som inte alls har

någon kontroll över familjen. Detta behov av regler i familjen tolkar vi som tecken ett starkt *osäkerhetsundvikande*.

Invandrartjejerna oroar sig mer för ekonomiska svårigheter, i samband med utflyttning ur familjehemmet, än de andra grupperna. Visst betraktar de andra grupperna det som ett viktigt steg i livet och anser att man först borde skaffa sig ett jobb, men de är inte lika oroliga. I denna fråga visar invandrartjejerna starkast *osäkerhetsundvikande*. Svensktjejerna visar däremot tecken på starkare *osäkerhetsundvikande* än invandrartjejerna i andra avseenden, t.ex. ser de människor som klär sig och beter sig annorlunda som farliga och ger ett exempel på en ”punkartej” på skolan som de uppfattar som farlig. Killarna, både svenska och invandrare, visar överlag tecken på lite svagare *osäkerhetsundvikande* än tjejerna, men även de brukar vara försiktiga i nya situationer.

Gemensamt för alla grupperna är att ingen av dem har några planer för framtida val av utbildning eller yrkesval. I de grupper som består av ungdomar i olika åldrar, är det endast de som går i nionde klass som har tänkt på vad de vill läsa vidare på gymnasiet. Den enda skillnaden mellan tjejerna och killarna, med avseende på deras *långsiktighet* respektive *kortsiktighet* är att tjejerna brukar spara pengar lite mer än killarna. Överlag kan man dra slutsats att alla ungdomarna, både tjejer och killar, svenska som invandrare i stort sätt är *kortsiktiga* i sina framtidsplaner.

3.2 Skola

När det gäller förhållandet lärare – elev så visar alla av de tillfrågade ungdomarna tecken på att de har en viss *maktavstånd* till sina lärare; i synnerhet de yngre ungdomarna (7: or). Ingen av de något äldre ungdomarna (8: or och 9: or) anser exempelvis att det är jobbigt att ta en konflikt med en lärare, medan de yngsta säger att det beror på läraren. Vissa lärare vågar man ta konflikt med och vissa inte. Att åldern spelar en avgörande roll om man ska våga ta en konflikt med en lärare eller annan vuxen är alltså en faktor som finns inom både skolan och familjen.

Även bland de äldre ungdomarna finns det vissa skillnader mellan killar och tjejer i hur man uppfattar sig själv i förhållande till lärare. Killarna uppfattar sig själva som mer eller mindre jämlika sin lärare. Tjejerna och andra sidan säger att de önskar att de kände sig mer jämlika sin lärare. De tycker att det är orättvist att inte lärarna behöver följa samma regler som de själva måste göra. De regler som de ogillar har oftast inte med själva undervisningen att göra utan det har med ordning och uppförande att göra. De tycker till exempel det är löjligt att inte få tugga tuggummi, dricka, ha keps eller mössa under lektionerna.

Gemensamt för alla ungdomarna är att de föredrar yngre lärare framför äldre. De menar att det är lättare att identifiera sig samt prata med en yngre lärare. Detta är, enligt Hofstede, tecken på samhällen där *maktdistansen* mellan lärare - elev är liten.

Samtidigt efterfrågar de egenskaper hos en lärare som skulle passa in på en lärare i en kultur med större *maktdistans*, t ex önskar de att lärarna ibland ska vara mer stränga och auktoritära så att de kan upprätthålla en god ordning i klassrummet. En lärare skall ändå vara snäll och kännas som en kompis. En av tjejerna i den blandade gruppen sa: "... känner man att de bryr sig så känner man respekt, man lyder en sådan lärare bättre". Killarna i invandrargruppen tyckte till exempel att läraren ska kunna sin sak men man ska också kunna prata med honom/henne om saker som inte har med skolan att göra. Något som skiljer killarna och tjejerna åt är sättet på vilket de ser på en lärare som erkänner bristande kunskap inom sitt område. Killarna, speciellt killarna i svenskgruppen, har svårt att acceptera en sådan lärare. Det man kan säga om all ungdomarna är att de, beroende på situationen, föredrar både svag och stark *maktdistans* till sina lärare.

Huruvida killarna och tjejerna är *kollektivistiska* eller *individualistiska* i skolan är svårt att ge ett entydigt svar på. Precis som Hofstede säger så hänger denna dimension i viss utsträckning samman med dimensionen *maktdistans*²¹. Eftersom ungdomarna pendlar mellan stark och svag *maktdistans*, när det gäller skolan, så är de också naturligt att de gör det i denna dimension. Något som dock är ett tecken på att både tjejer och killar är *kollektivistiska* är att de till exempel upplever det som jobbigt att uttala sig i större grupper och detta har vi också kunnat notera under intervjuerna. Det var ibland väldigt svårt att få igång några längre diskussioner i grupperna. Detta beteende var ännu mer tydligt hos de yngre invandrарungdomarna. För att få reda på vad dessa tyckte, fick vi rikta frågorna direkt till dem. Däremot, upplever varken killar eller tjejer det som obekvämt att, vid grupparbete, hamna i samma grupp med andra förutom sina bästa kompisar; man får mindre gjort om man endast jobbar med bästa kompisar. Detta resonemang avslöjar att ungdomarna i en sådan situation tänker mer *individualistiskt* än *kollektivistiskt*, eftersom de prioriterar sina egna intressen framför gruppens och tycker att grupparbeten är till för att utföra ett gott arbete snarare än att upprätthålla en god relation mellan skolkamraterna. Det var speciellt killarna som bekräftade detta.

Invandrarkillarna säger att det är vanligt att man umgås i grupper på skolan som bildas på basis av etnisk tillhörighet. En av invandrarkillarna i den blandade gruppen sa: "*Invandrare umgås med invandrare och svenskar med svenskar.*" Killarna i svenskgruppen säger att de har kompisar med invandrarbakgrund, dock endast bland dem som går i samma klass. Invandrarkillar utanför den egna klassen umgås man helt enkelt inte med. Att gå i samma klass är alltså en bra

---

²¹ Hofstede, Geert. Organisationer och kulturer – om interkulturell förståelse (1991), sidan 71.

förutsättning för att man ska vara bästa kompis med någon, oavsett bakgrund. Så när det gäller skola och grupperingar så tänker ungdomarna väldigt *kollektivistiskt*. Vi upplever det också som att ungdomarna ser sig själv tillhöra olika konstellationer av det Hofstede kallar ”ingrupper”. Dessa ingrupper är bästa kompisarna, sin egen skolklass och den etniska bakgrunden.

De flesta ungdomarna är överens om att det är viktigt med bra betyg. Att ha bra betyg ser de som en förutsättning för att kunna komma in på en bra gymnasieutbildning. Oavsett bakgrund, är det vanligt bland ungdomarna att jämföra betyg med varandra. Detta beteende är ett tydligt tecken ungdomarnas *maskulina* tänkande.

De enda som avvek från detta och som därmed visade att de var *feminina* i sitt sätt att uppfatta skolan och betyg var killarna i svenskgruppen. De tycker det är viktigt med bra betyg men de anser inte att det är så intressant att veta vad alla andra har i betyg.

De flesta ungdomarna finner de yrken som ger status och auktoritet i samhället som attraktiva och betraktar som drömyrken; yrken där man tjänar bra med pengar. Pengar och respekt är de viktigaste faktorerna för att ett jobb skall vara attraktivt hos ungdomarna. Speciellt invandrarkillarna nämnde statusyrken som t ex doktor, advokat, och pilot, men också yrke som fotbollsproffs. Det sistnämnda uppfattas som drömyrke av de svenska killarna också. Sällan är de personliga intressen som styr ungdomarnas yrkesval, utan det är möjlighet till status och karriär vilket visar att de tänker *maskulint* i det avseendet, i synnerhet invandrarkillarna. De svenska killarna är mest intresserade av yrken som bl.a. veterinär, byggarbetare och musiker.

Tjejernas första spontana svar på frågan om drömjobb är: ”att tjäna massor med pengar”. Men under diskussionens gång så tyckte de att det var viktigare att man hade ett arbete som man verkligen trivs med, framför att tjäna en massa pengar och sedan inte trivas. Det var främst de svenska tjejerna som räknade upp olika yrken som de skulle vilja jobba med, medan invandrartjejerna var mer reserverade i denna diskussion och sa att det inte spelar så stor roll; bara man trivs. I detta avseende så kan man säga att invandrartjejerna till skillnad från de övriga tjejerna och killarna är mer anspråkslösa än självhävdande och därmed tänker mer *feminint* än alla andra grupper, när det gäller yrkesval. De svenska tjejerna, å andra sidan, är mer *maskulint* präglade och väljer de yrken som ger dem möjlighet till status och karriär såsom: stylist, musikalartist, teaterskådespelare, polis och reseledare. Den främsta drömmen bland de svenska tjejerna är att jobba utomlands men det var bara två av tjejer som konkret visste vad de skulle vilja jobba med. Den ena tjejen vill öppna en restaurang och den andra vill jobba som reseledare.

I samband med skola visar alla ungdomarna tecken på att de är starkt *osäkerhetsundvikande*, vilket är mest uppenbart inför valet av gymnasieutbildning. Både killar och tjejer känner oro inför detta val. Tjejerna i den blandade gruppen känner störst oro utav alla grupperna. De sa att de inte bara känner oro utan också riktig ångest inför detta val. De flesta ungdomarna tycker att det är för tidigt att välja eftersom de inte vet vad de vill jobba med i "resten" livet. De som känner minst oro i detta fall är tjejerna i svenskgruppen. Både killar och tjejer tycker det skulle vara bra att få mer hjälp av vuxna, både hemifrån men också från skolan. De säger att det skulle kännas tryggare om man hade fått en bra insikt i vad olika yrken innebär, innan man gör sitt val.

När det gäller dimensionen *långsiktigt gentemot kortsiktigt* så har vi valt att endast ta reda på i vilken utsträckning ungdomarna är *långsiktiga* eller *kortsiktiga* i förhållande till utbildning samt pengasparande. Gemensamt för både tjejer och killar är att de ännu inte har planerat sin framtid när det gäller utbildning och jobb. Oavsett bakgrund, är det ingen av ungdomarna som planerar vad man ska läsa för utbildning förrän man är tvungen att göra det, dvs. i nionde klass. Av de tjejer som går i sjuan och åttan är det bara ett fåtal som har tänkt på vad de skulle vilja utbilda sig till, men de har inga konkreta planer. Bland killarna är det ingen som säger att de har några planer överhuvudtaget. Så när det gäller att planera inför sin framtida utbildning så är både killar och tjejer *kortsiktiga*. Denna kortsiktighet hänger till stor del samman med deras starka osäkerhetsundvikande när det gäller valet av utbildning. De anser sig inte vara mogna och ta ett beslut som kommer att påverka deras framtida liv.

Vi undrade också om ungdomarna sparar pengar. Här visade det sig att både tjejer och killar tänker tämligen *långsiktigt*. Tjejerna tenderar att spara mer än killarna. Det vanligaste är att man sparar från sitt barnbidrag men också från sin månads- eller veckopeng. Av alla grupperna vi intervjuade så var det bara killarna i svenskgruppen som har uttalade mål med sitt sparande. Dessa mål var en ny moped eller ett nytt skateboard. En av dessa killar sa att hans mål är att köpa aktier för de pengar han sparar. I samband med denna diskussion frågade vi också ungdomarna vilka typ av sommarjobb de inte skulle kunna tänka sig att ta. Den första reaktionen i samtliga grupper var att det inte spelade någon roll, bara man tjänar bra med pengar. Men under diskussionens gång så var det framför allt tjejerna i den svenska gruppen och killarna i invandrargruppen som hade invändningar mot detta. De sa att de absolut inte skulle kunna tänka sig att jobba som städare, sopgubbe, diskare eller plocka jordgubbar för att tjäna extra pengar. Killarna skulle dock kunna tänka sig att städa, om det är riktigt bra betalt, men enda stället de inte skulle kunna tänka sig att städa på är skolan. Eftersom det skulle vara alldeles för "skämmigt".

3.3 Vänner

De flesta barns mentala programmering börjar inom familjen, direkt efter födseln. En del av denna mentala programmering överförs senare till andra miljöer som man kommer i kontakt med. Förutom skola är vänner också en intressant miljö att undersöka då vissa mönster av skillnader som redan hittats inom familj skulle kanske också hittas inom vänner. Förutom dessa, från familj redan kända, värderingar är det också intressant att ta reda på om den miljö som vi kallar vänner har skapat nya värderingar som inte finns inom familjen. *Maktdistans* är en sådan värdering som finns inom familj och som också borde finnas inom vänner, även om upphovet till den kanske skiljer sig åt inom dessa två kategorier.

Maktdistans i ungdomsgrupperna är oftast baserad på åldersskillnader. Bland jämnåriga vänner finns det ingen maktordning i gruppen och därmed ingen *maktdistans*. Detta är något som är gemensamt för både killarna och tjejerna, oavsett bakgrund. Den enda grupp som sticker ut här är invandrarkillarna, där brist på adekvat språkkunskande kan leda till att man hånas och utskrattas av de jämnåriga gruppmedlemmar som pratar bättre svenska. De som hånas, brukar inte säga ifrån och verkar acceptera situationen. Vi har kunnat observera att de invandrarkillar som har haft problem med svenskt uttal och i allmänhet pratar sämre svenska, har en viss *maktdistans* till de invandrarkillar i gruppen som kan bättre svenska och som utnyttjar det för sin dominans i gruppen.

I grupper som består av ungdomar i olika åldrar, brukar det finnas en maktordning i gruppen som respekteras och som bygger på åldersskillnad, dvs. yngre har *maktdistans* till de äldre. De äldsta gruppmedlemmarna i alla grupper verkar vara de mest dominanta och känner sig bekvämmast i rollen som talare. Maktordningen i gruppen är oftast i korrelation med gruppmedlemmarnas engagemang i gruppdiskussion. De yngre gruppmedlemmarna uttalar sig ogärna i gruppen och vågar sällan säga emot de äldre gruppmedlemmarna som annars dominerar i gruppdiskussionen. Vill man få de yngre gruppmedlemmarna att delta i diskussionen, så måste man direkt rikta frågor till dem.

Kollektivistisk tänkande inom *vänner* är i korrelation med ungdomarnas bakgrund, dvs. invandrarungdomarna har mer tendenser att vara beroende av gruppen än svenskungdomarna; de är mer måna om att behålla sina bästa kompisar och vårda den goda relationen till dem. För att kunna åstadkomma detta är man beredd att gå långt och ställa upp på mycket för gruppens skull. För killarna i denna grupp är det viktigt att man sätter gruppen på första plats och att man är lojal gruppen. Annars kan man bli utfryst ur gruppen, t.ex. om man sviker kompisar för en tjej. Dock är man inte beredd att svika sin familj för kompisarnas skull. Som de själva säger: "*Familjen är familjen och är nog lite viktigare!*". Invandrartjejerna visar inte lika stort behov av gruppen som invandrarkillarna, men de är angelägna om att vårda den goda relationen till sin

bästa kompis. De flesta av invandrartjejerna har haft samma bästa kompis i nästan hela sitt liv.

Invandrarungdomarna visar också tecken på att de är *individualistiska* i vissa situationer då man agerar för egen räkning, t ex man gör oftast så som gruppen vill men förväntar sig att nästa gång få sin vilja igenom. Detta skulle också kunna förklaras med att de är långsiktiga i sin relation till vännerna.

Bland svenskungdomarna är det vanligare att man, förutom sina bästa kompisar, umgås med andra bekanta i olika sammanhang, t ex att man spelar i ett band som inte nödvändigtvis består av ens bästa kompisar eller att man tränar i en klubb och ibland umgås med sina klubbkamrater. M a o dessa ungdomar är inte beroende av de grupper som de vanligtvis umgås i och är *individualistiska* i det avseende att de är mer angelägna om att tillfredställa sina egna behov och intresse, än gruppens. Detta innebär dock inte att man byter ut sina gamla bästa kompisar mot nya, utan att man snarare träffar nya kompisar, men också behåller sina gamla.

Gemensamt för alla grupper är att man förväntar sig av gruppen att den skall visa förståelse för en, när man väljer att stanna hemma och plugga istället för att hänga med ut, vilket är ännu ett exempel på hur ungdomarna prioriterar sina egna intressen framför gruppens; de ser detta som en självklarhet och därmed något som gruppen måste acceptera.

Vänner är kanske den svåraste kategorin att fastställa i fall ungdomarna är *maskulina* eller *feminina* i sitt tänkande, men vi har i alla fall hittat exempel på att de visar tecken på båda.

Gemensamt för alla grupperna är att i varje grupp finns det någon som på olika sätt försöker att hävda sig och vara "cool". I grupperna som består av ungdomar i olika åldrar är det oftast de äldsta som drar fördel av sin ålder och eventuellt större livserfarenhet för att hävda sig. Exempelvisst försöker man visa att man kanske är mer mogen och eventuellt mer upplyst; kulturellt och emotionellt, att man hänger mer med vad som händer i världen utanför skolan, att man experimenterat och testat saker och ting som de andra/yngre inte än kommit i kontakt med etc. En av de äldsta tjejerna i invandragruppen sa att hon lyssnar på japansk musik, kollar på japanska filmer och har vänner runt om i hela världen. Några av de äldre ungdomarna i de andra grupperna var mycket angelägna om att betona att deras aktiviteter skiljer sig från de yngres aktiviteter och att de "hänger" på de ställen som oftast är förbjudna för de yngre, t.ex. ungdomsdisco. Betyg är också viktigt och någonting som man gärna använder för att skryta och hävda sig. Att vilja hävda sig i gruppen, oavsett om man gör det genom sina betyg eller något annat, tolkar vi som tecken på deras *maskulina* tänkande.

Ungdomarnas *feminina* tänkande avspeglas i deras stora vilja att vårda relationerna till sina bästa kompisar, vilket är mer eller mindre viktigt i alla grupperna. Inom vissa grupperna är det vanligt att man har samma bästa kompisar väldigt länge och inom vissa grupper träffar man nya kompisar men är angelägen om att behålla sina gamla kompisar också. Oavsett vilken av dessa grupper som man tillhör, bryr man sig om sina vänner och vårdar relationerna till dem.

Som vi redan nämnt är skillnaden mellan farligt och ofarligt, rent och smutsig, några av de saker som man lär sig redan inom familjen. Beroende på i hur stor utsträckning man är beredd att undvika och skydda sig mot allt främmande i livet, är man antingen starkt eller svagt *osäkerhetsundvikande*. Familjen lär en hur man skall skydda sig mot all som är farligt och denna kunskap tar man oftast med sig till andra miljöer och situationer i livet, t ex vänner.

Inom vänner kategorin är skillnaderna i ungdomarnas värderingar kring *osäkerhetsundvikande* mest påtagliga mellan tjejer och killar. Killarna, både svensk- och invandrarkillarna, är i allmänhet mer beredda på att ta risker för att ha lite "roligt" än tjejerna. Killarna i svenskgruppen brukar leka krig i skogen med *Soft Air Gun* och också spränga saker i luften med smällare och raketer och riskerar mindre skador och smärta. Invandrarkillarna i den blandade gruppen brukar "smyga in" på en gymnastiksal och spela basket och riskerar att bli upptäckta av vakten.

Tjejerna är lite mer försiktiga när det gäller att ta risker. De flesta är alltid försiktiga när de uttalar sig i gruppen och vill inte riskera att bli mobbade eller hånade för någonting fel som man har sagt. Några av tjejerna i den blandade gruppen säger att ingen längre vågar erkänna att man gillar, t.ex. *Britney Spears*, eftersom hon anses vara inaktuell och passé. Många av dem vågar inte sticka ut ur gruppen och vill bara "go with the flow". Tjejerna i svenskgruppen är särskilt kritiska och misstänksamma mot folk som ser annorlunda ut än de själva eller beter sig annorlunda, t.ex. punkare.

Gemensamt för alla ungdomarna är att man sällan chattar med folk som man inte känner från tidigare. Vissa av tjejerna är ännu mer försiktiga och chattar endast med folk som redan träffat fysiskt. På skolan, beter man sig på nästan samma sätt, dvs. man umgås bara med dem som man redan känner.

Med allt detta i beaktning, kan vi dra slutsats att *osäkerhetsundvikande* bland ungdomar är könsrelaterat, dvs. skillnaderna är mest påfallande mellan tjejer och killar. Killarna är i större utsträckning beredda att ta risker än tjejerna och därmed är deras *osäkerhetsundvikande* svagare än tjejernas. Detta innebär dock inte att killarna inte är försiktiga i andra avseenden. I likhet med tjejerna är de väldigt angelägna om att de "chattar" på Internet, men också umgås på skolan och

fritiden, endast med folk som de känner från tidigare, vilket tyder på att en viss grad av *osäkerhetsundvikande* finns i alla ungdomsgrupper.

När det gäller ungdomarnas *långsiktiga* gentemot *kortsiktiga* inriktning i livet befinner de sig vid olika polerna av denna dimension i olika avseenden. I allmänhet är alla ungdomarna *kortsiktiga* i avseende på skola och utbildning. Gemensamt för både killar och tjejer, oavsett bakgrund, är att man inte planerar vad man ska välja för gymnasieskola förrän man är tvungen, dvs. när man går i 9: an. Ingen av dem som går i 8: an eller 7: an har några planer på vad de ska läsa senare.

Deras *långsiktiga* tänkande är mest påfallande när det gäller pengasparande. Speciellt tjejerna är angelägna om att spara pengar inför framtiden och är därmed mer *långsiktiga* i detta avseende än killarna. I båda grupperna finns det undantag, men överlag är alla ungdomarna mer *långsiktiga* med pengar än *kortsiktiga*.

4 Dator, Internet, dataspel och Spinn

Alla ungdomarna, vi träffat, har tillgång till en *dator* i hemmet. Oftast samsas alla familjens medlemmar om att använda datorn, men det vanliga är att de delar den tillsammans med sina syskon. Det var bara knappt hälften som sa att de hade en egen dator på rummet, av denna hälft var den största andelen killar. Både killarna och tjejerna sa att de har tillgång till *Internet*.

När det gäller hur mycket tid ungdomarna spenderar vid *datorn* så är det ingen större skillnad mellan ungdomarna. Det vanligaste svaret vi fick är att man dagligen sitter framför datorn i cirka 1-3 timmar, på helgerna kan det bli lite längre. Givetvis finns det undantag här. Det var t ex några killar med invandrarbakgrund som sa att de kunde sitta upp till fem timmar varje dag, på helgerna kunde de till och med sitta hela dygn. Detta gäller framför allt de killar som gillar att spela över *Internet*. Ungdomarna sa att de inte är vanligt att de använder *datorn* för att göra skolarbeten. Utan de använder *datorn* nästan uteslutande till att spela på, lyssna på musik eller "chatta" med kompisar.

I stora drag finns det tre saker som ungdomarna gör när de är på *Internet*. Det första är att "chatta" med kompisar via MSN Messenger²² och Lunarstorm²³, alla ungdomarna sa att det första de gör, när de sätter sig vid datorn, är att "logga" in sig på MSN Messenger eller Lunarstorm. Det andra är att spela spel. Det är framför allt killarna som säger att de spelar på *Internet*. De absolut populäraste

---

²² **MSN Messenger** är en "chatt" tjänst som Microsoft erbjuder via Internet. (<http://www.imagine-msn.com/messenger>)

²³ **Lunarstorm** är en webbcommunity för dejting och vänskap. (<http://www.lunarstorm.se>)

spelen på ”nätet”, enligt killarna, är *Tibia*²⁴. Av tjejerna så var det ingen som gillade *Tibia*, överhuvudtaget spelar de inte så ofta på ”nätet”. Men när de spelar så är det oftast spel som är enklare och inte så tidskrävande.

Den tredje saken som ungdomarna använder *Internet* till är att ladda ner film och musik. Argumenten till varför de laddar ner är framför allt priset men också att det tycker det är ett smidigt sätt att få tag på musik. Det var ingen av ungdomarna som tycker det känns som man utför en brottslig handling när de laddar ner musik. Det var inte heller någon som tänkte sluta med att ladda ner musik om det blir ett totalförbud mot att ladda ner från *Internet*.

De tjejer som gillar att spela *dataspel* så att de helst spelar själva eller tillsammans med kompisar hemma på datorn eller på en spelkonsol (*Playstation 2* eller *X-box*). *Dataspelen* som tjejerna gillar är oftast spel som är relationsbaserade, alla tjejgrupperna nämnde t ex *The Sims 2*. Killarna väljer hellre action eller sportspel. Favoriten hos killarna när det gäller actionspel är *Counter Strike* och när det gäller sportspel är det *Fifa Street*. Det killarna tycker är viktigt i dataspelen är att de är bra grafik, det ska helst var 3D-spel, men också att spelens karaktärer bygger på kända personer eller baseras på riktiga händelser.

För att få en uppfattning över hur ungdomarna, vi träffat, upplever *Spinn*:s hemsida så bad vi dem ”surfa” runt på webbplatsen. Detta ska inte ses som om vi försöker analysera hemsidans bra eller dåliga sidor. Utan det vi är ute efter är ungdomarnas spontana reaktion vid första mötet med den. Den allmänna kommentaren, i samtliga grupper, är att de tycker hemsidan riktar sig till yngre människor. Vi upplever det också som om många har svårt att förstå hemsidans konceptuella struktur: vart är jag, vart kan jag gå och vad förväntar jag mig att finna där. Några av ungdomarna hade också testat att använda *Hundparken*²⁵. En av killarnas kommentar var att han först inte fattade så mycket och sen upplevde han det som omständligt att chatt på detta vis. Både killarna och tjejerna tycker att det ska gå snabbt när man ”chattar”. Den allmänna kommentaren om *Hundparken* var att de tycker den är ”gullig och kul”, men att det känns som om den riktar sig till yngre. Några tyckte det känns löjligt att vara en hund när man ska ”chatta” med andra människor. Både killar och tjejer tyckte det var kul med de olika frågesportsspelen som finns på hemsidan, men att det skulle ha funnits fler olika varianter samt att man ska kunna vinna priser.

---

²⁴ **Tibia** är ett ”Online multiplayer spel (MMORPG)” roll spel som utspelar sig i en ”fantasivärld”. (<http://www.tibia.com>)

²⁵ **Hundparken** är en virtuell värld som är grafikbaserad och där man har en avatar till sitt förfogande, i form av en liten hund, som man flyttar runt, träffar andra medlemmar och chattar med dem.

V Förslag och åtgärder

1 Inledning

I föregående kapitel presenterade vi en sammanfattning över den information som vi inhämtade under fokusgruppsintervjuerna. Denna information tillsammans med våra egna idéer om design samt vedertagna designprinciper, kognitiva principer och konventioner som finns på Internet ligger som grund för våra förslag och åtgärder på hur Spinn bör förbättras för att tilltala ungdomar med olika bakgrund. Först kommer vi att presentera våra förslag med avseende på sedvänjor och värderingar och därefter en webbprototyp.

2 Förslag med avseende på sedvänjor och värderingar

2.1 Sedvänjor

För att Spinn ska tilltala ungdomarna och få dem att känna att detta är en webbplats för dem så ska innehållet och utseendet motsvara deras förväntningar och intressen. Rent utseendemässigt ska grafiken på Spinn bestå av element som är hämtade ur ungdomskulturen, bl a deras symboler. Vi vet t ex att ungdomarnas klädstil, i stora drag, kan sammanfattas med jeans, hoodtröja, sneakers och keps och detta är något som ska återspeglas på webbplatsen. När det gäller grafiken så vet vi också från undersökningen att merparten av ungdomarna, framför allt de äldre, betraktar Spinn som en webbplats som riktar sig till yngre ungdomar. Hundparken och huvudmenysystemet är exempel som de ger på detta. Eftersom vi vet att yngre ungdomar gärna ser upp till de äldre ungdomarna anser vi att ett bra förslag är att anpassa det grafiska uttrycket så att det känns lite ”vuxnare”. På så vis attraherar man både äldre- och yngre ungdomar.

Av vår undersökning vet vi att en stor del av ungdomarnas intressen upptas av sport, att lyssna på musik, att titta på film och TV samt spela data spel. Att ta fasta på dessa intressen är viktigt om man vill attrahera de olika ungdomsgrupperna. På webbplatsen bör det därför finnas information samt aktuella nyheter från de olika områdena. För att speciellt attrahera killar så bör ämnena sport och dataspel ha en tydlig plats på sajten, eftersom detta är de stora gemensamma intressena mellan invandrarkillar och svenska killar. När det gäller tjejer så är det framför allt TV-serier och dokusåpor som är gemensamt för båda grupperna. Därför bör detta område också ha en tydlig plats på sajten.

Även om ungdomarna inte gav oss en tydlig bild över vilka idoler de har och hur viktiga de är så tycker vi att idoler och förebilder är något som vi ska ta fasta på och utnyttja på webbplatsen, både grafisk och innehållsmässigt. Vårt förslag är att skapa ett eget utrymme på webbplatsen för detta där det varje vecka presenteras en ny idol i form av intervju, bakgrundsfakta, bilder samt tips från den aktuella idolen. Finns det möjlighet så ska man kunna chatta med idolen vid

en bestämd tidpunkt. På denna sida ska det också finnas ett idolarkiv och en kändis chatt. Denna begivenhet väljer vi att kalla "Kändis kollen".

När det gäller ritualer så anser vi att man på webbplatsen ska uppmärksamma det som skiljer ungdomarna åt, nämligen deras olika kulturella högtider. Ett argument för detta är att de själva anser att det är en stor och viktig del i deras liv. Ett annat argument är att man direkt vänder sig till en specifik grupp. Att uppmärksamma detta kan speciellt för ungdomar med invandrabakgrund tjäna som en ingång till webbplatsen, eftersom de ser att det finns något specifikt för just dem. För att uppmärksamma de största högtiderna ska det därför finnas en egen avdelning för detta. Här ska man t ex kunna skapa och skraddarsy sina egna högtidshälsningar. Man ska dels kunna sända dem via vanlig e-post men det ska också finnas en tjänst som möjliggör det att skicka sin hälsning direkt från webbcommunityn till en mobiltelefon. Denna avdelning ska också fungera i ett informativt syfte där ungdomarna kan finna information om olika kulturers högtider, t ex varför man firar och hur man firar dem ect.

Spinn innehåller i dagsläget både bra information och en rad funktionaliteter som berör mycket av ungdomarnas intressen såsom musik, sport, film och Tv ect. Men bristen, som vi ser det, är att man inte lyckas förmedla utbudet på ett sådant sätt att det skulle locka de ungdomsgrupper som saknas.

2.2 Värderingar

Konceptet med Spinn är att det ska vara en webbcommunity dvs. en mötesplats där medlemmarna bl a kan mötas och kommunicera med varandra. Eftersom ungdomarna oftast ingår i någon form av ingrupp såsom: familjen, klassen eller vänner så anser vi att det är viktigt att Spinn också tydligt förmedlar en "vi känsla" samt att det känns exklusivt att vara en del av detta kollektiv. Vårt förslag är att det tydligare på startsidan framgår att det är en webbcommunity man kommit till och att man genom att logga in får ta del av information och funktionaliteter som inte är tillgänglig för alla. För att tydlig göra detta anser vi att man ska placera inloggningen överst till vänster. Denna placering är att föredra eftersom ögat läser uppifrån och ner och från vänster till höger. Detta innebär att det första som besökaren uppmärksammar när han kommer in på webbplatsen är inloggningen eftersom den befinner sig i blickfästet. För att ytterligare tydliggöra "communitykänslan" anser vi att man ska placera den information som enbart har med communityn att göra, "Alltid på Spinn", så att den direkt är synlig när man kommer in på startsidan. I dagsläget är man tvungen att "scrolla" i vertikal led för att finna denna information. Att behöva "scrolla" för att hitta information som anses vara viktig är, enligt Jakob Nielsen, något man ska undvika om man vill attrahera första gångs besökare, eftersom det endast är cirka 23 % av dessa besökare som använder "scroll" funktionen.

Den mesta av tiden som ungdomarna spenderar på Internet går åt att spela spel och chatta. Att fylla dessa behov, som både kan vara självhävdande men också vårdande, hos de olika ungdomsgrupperna är ett bra sätt att få dem att vilja vara på Spinn. Redan idag finns det en chatt funktion för registrerade medlemmar på Spinn som heter Hundparken. Hundparken är en virtuell värld som är grafikbaserad och där man har en avatar²⁶ till sitt förfogande, i form av en liten hund, som man flyttar runt, träffar andra medlemmar och chattar med dem. Den allmänna kommentaren om Hundparken idag är att den är ”gullig och kul”, men att den huvudsakligen riktar sig till yngre. Därför är ett förslag att det ska finnas en ”mognare” och mer utvecklad chatt/spel funktion som vi kallar Spinn City.

Vår tanke med Spinn City är att det till en stor utsträckning ska vara en simulering av det verkliga livet där man, förutom att gå runt och chatta med andra medlemmar, också kan utföra handlingar som är hämtade ur verkligheten, t ex skaffa boende, tjäna sitt uppehälle, bilda grupper, skaffa sig utbildning och yrke, etc. Detta ger oss möjlighet att använda oss av nästan all den kunskap som vi skaffat oss om ungdomarna, på ett och samma ställe. Vi kan t ex välja att utforma avatarer så att de i sin frisyr- och klädstil påminner om ungdomarna själva. Kunskapen om ungdomarnas värderingar och sedvänjor ger oss möjlighet att bygga upp en virtuell värld där alla ungdomsgrupper kan hitta något som tilltalar just dem och där de kan handla enligt sina egna värderingar. De som är äventyrslystna har möjlighet att utföra olika actionspackade uppdrag, sportintresserade kan t ex delta i olika sportevenemang eller så kan man bara vårda relationer till sina kompisar. Dessa handlingar ska också finnas i form av spel och frågesporter som även ska vara tillgängliga utanför Spinn City, men i något bantad version. Ett exempel på detta är ett spel där de musikintresserade, tillsammans med andra likasinnade, kan bilda band och öva på en låt. Tillträder man detta spel inifrån Spinn City har man möjlighet att spela den fullständiga versionen, d v s efter att man har uppnått en färdighetsnivå så kan man få spelningar i Spinn City och på så sätt samla poäng. Tillträder man spelet utanför Spinn City, kommer man bara upp till en viss nivå där man måste välja att bli medlem i Spinn City om man vill gå vidare i spelet och få spelningar. Förutom dessa spelmoduler som är direkt är kopplade till Spinn City ska det finnas självständiga spel som är tillgängliga för både registrerade och ickeregistrerade besökare. Spelens karaktär ska variera allt från sällskapsspel till action, för att tilltala allas smak.

För att specifikt tilltala ungdomarnas vårdande egenskaper så är vårt förslag att det ska finnas en begivenhet som vi valt att kalla ”månadens kompis”. Det är medlemmarna själva som ska rösta fram denna person. Vi har tänkt så att framröstningen går till så att man anmäler en Spinnare till tävlingen samt med en motivering talar om varför just hon/han förtjänar utmärkelsen. Därefter presenteras en lista med alla anmälda deltagare. Till vinnaren ska det finnas ett

---

²⁶ Avatar är en elektronisk representation eller visualisering av en person eller spelare på Internet.

pris och vinnare presenteras via en klickbar ”nyhetspuff” på start sidan. Här kan man också nå information om priset och tidigare vinnare. I samband med detta har vi valt att skapa en egen undersida som vi kallar ”Good Deeds”. Här ska medlemmarna t ex ha möjlighet att läsa samt berätta förvararandra vilka bra saker de utfört eller varit med om.

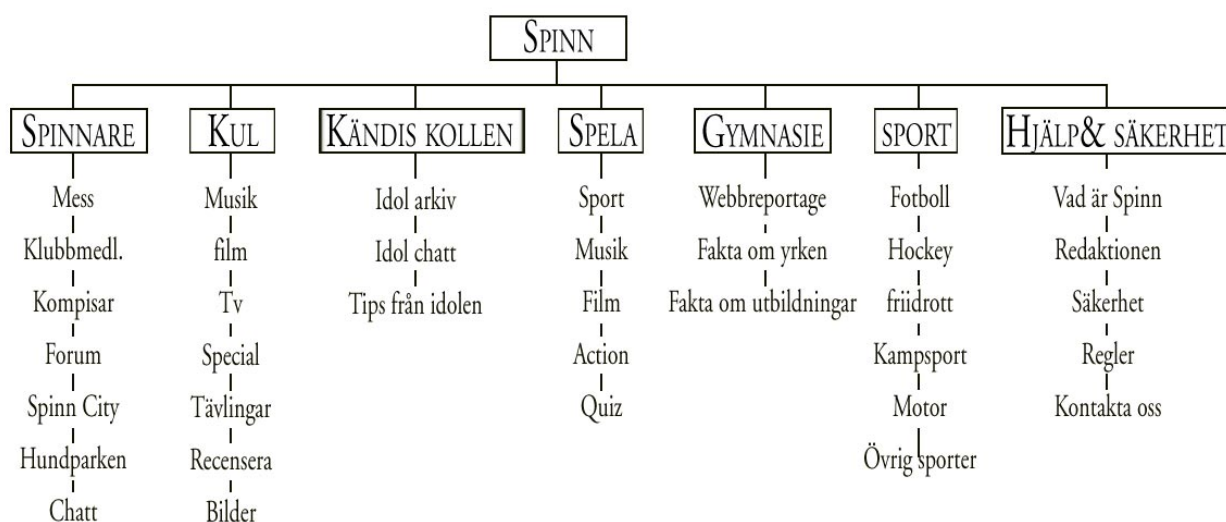
I dagsläget finns det på Spinn möjlighet att delta i tävlingar och vinna olika priser, t ex konsertbiljetter. Något som framkommit i vår undersökning är att ungdomarna är väldigt tävlingsinriktade och därför väljer vi att ha kvar denna möjlighet, men vi vill lyfta fram den bättre. De registrerade medlemmarna skall genom att klicka på en länk direkt kunna anmäla sig till dessa tävlingar medan de vanliga besökarna skall få möjlighet att först registrera sig innan de kan anmäla sig. Ranknings listor över de bästa medlemmar i olika spel och tävlingar är också ett bra sätt att tillfredställa ungdomarnas tävlingslust. Några av dessa rankningslistor presenteras tydligt redan på startsidan, medan resten finns att tillgå på andra sidor i samband med spel och tävlingar. På varje medlems personliga sida presenteras också den aktuella medlemmens alla resultat i alla spel och tävlingar på Spinn som han/hon har deltagit i. Att i dagsläget kunna skraddarsy sin personliga sida anser vi vara ett bra sätt för ungdomarna att hävda sig. Dock vill vi göra denna funktion mer spännande och ta det ett steg vidare genom att introducera en möjlighet att betygsätta varje medlems personliga sida och sedan presentera en topplista över de medlemmar som fått högsta betyg.

Vi vet att ungdomarna är tämligen kortsiktiga och känner stark oro när det gäller valet av gymnasieutbildning samt framtida yrkesval. De anser sig själva inte disponera all nödvändig information för att kunna fatta ett sådant viktigt beslut och därför söker de information själva på Internet och i tryckt media. Genom att presentera denna typ av information på webbplatsen så vill vi motivera ungdomarna, i synnerhet de som går i 8: an och 9: an, att söka sig till Spinn. På en av sidorna på webbplatsen, som vi väljer att kalla Gymnasiet, ska det presenteras information om olika utbildningar och yrken. Här får ungdomar svar på de vanligaste frågor som man ställs inför i samband med valet av gymnasieskola, t ex Vilken väg skall jag ta för att bli sjuksköterska?, Vart leder en teknisk utbildning? etc. För att denna sida ska vara mer intressant så ska det också finnas kortare webbreportage där t ex ungdomsreportrar ger sig ut på ”fältet” för att på ett lustfyllt sätt presentera fakta om gymnasieutbildningar och olika yrken. Denna sida ska vara tillgänglig alla oavsett om man är medlem eller inte. Det enda alla inte ska kunna ta del av är de olika webbreportagen och debattinläggen på sidan.

Som vi redan nämnt så innehåller webbplatsen i dagsläget både bra information och en rad funktionaliteter som berör mycket av ungdomarnas intressen och sedvänjor. Men bristen, som vi ser det, är att man inte lyckas förmedla utbudet på ett sådant sätt att det skulle locka de ungdomsgrupper som saknas. När man

skapar en hemsida är det viktigt att man designar den så att besökaren konceptuellt förstår hemsidans uppbyggnad och struktur²⁷. Det är denna helhetsförståelse över vad man kan förväntas finna på Spinn som vi anser är bristande. Detta var också en invändning som ungdomarna hade i vår undersökning; de upplevde sidan som alldeles för rörig. Vår uppfattning i detta avseende är att ungdomarna känner ett stort osäkerhetsundvikande till webbplatsen eftersom den inte följer vedertagna design- och struktur regler. Ett exempel på hur svårt det är att hitta på webbplatsen, är följande sökväg för att hitta information om sport: Spinn → Pank i sommar → Fotbolls feber på Spinn. För att hitta undersidan om sport är man alltså tvungen att gå via en undersida som inte det minsta associerar till det man söker.

Eftersom målsättningen är att attrahera nya ungdomsgrupper är det viktigt att de redan första gångerna de besöker Spinn får en uppfattning över vad webbplatsen har att erbjuda. Vårt förslag här är att strukturera webbplatsen genom att bättre kategorisera informationen och funktionaliteterna. Den konceptuella strukturen som vi tänkt oss ser ut enligt figur 2.

Figur 2: Vårt förslag till konceptuell struktur.

Praktiskt, omsätter vi denna konceptuella struktur ovan genom ett tydligt och användarvänligt navigationssystem.

3 Webbprototypen

3.1 Inledning

Spinn är i dagsläget integrerad i en mycket större webbplats; SVT: s hemsida som i stort sätt fungerar som ett ramverk för de olika TV programmens egna

²⁷ Nielsen, J (2000), Designing Web Usability, New Riders Publishing, s. 166-168.

hemsidor. Detta sätt att presentera SVT:s alla programs hemsidor under ”ett tak” har vi uppfattat som ett mål som vi också skall eftersträva i vårt designförslag, även om det innebär vissa begränsningar på det utrymme som vi har till vår förfogande. Detta ställer också höga krav på designen för att Spinn skall uppfattas som användarvänlig och attraktiv webbplats. I föregående avsnitt har vi presenterat de förslag som vi har kommit fram till i vår undersökning och i detta avsnitt presenterar vi hur vi har implementerat de olika förslagen i en webbprototyp.

Vi kommer därmed att tala om:

- Allmänna riktlinjer för webbprototypens grafiska utförande.
- Den grafiska grundmallen.
- Navigering.
- Exempel på förslag och åtgärder.

3.2 Allmänna riktlinjer för webbplatsens grafiska utförande

Våra designförslag grundar sig på vår eftersträvan att bygga en webbplats som är enkel, användarvänlig och attraktiv för de ungdomsgrupper som vi har för avsikt att locka. Det som vi vet om ungdomarna säger oss att de föredrar enkla och lättnavigerade sidor. Deras koncentration borde inte avledas av att de, på varje ny undersida som öppnas, försöker ta reda på var information finns och vägen dit. Vetenskapliga tester som har utförts på försökspersoner för att ta reda på hur man fördelar sin mentala aktivitet till uppgifter som utförs samtidigt har bl.a. visat att erfarenhet spelar viktig roll i sådana situationer, där den ansträngning som en uppgift kräver minskar med erfarenhet²⁸. Vi vet att ungdomarna redan har en stor erfarenhet av Internet och det är något som vi vill ta fasta på i vår design av Spinn. Därför har vi på valt att följa vedertagna konventioner inom webbdesign, samt genom att utforma ett gemensamt koncept för hela webbplatsen som skall fungera som en grundmall för Spinns alla sidor. Många studier i användarvänlighet har visat att Internetanvändarna förväntar sig att saker och ting skall fungera likadant på alla sidor de besöker och att de klagat på design hos de sidor som avviker från konventioner²⁹.

Texten på Spinn skall vara koncis och lättläst. Att läsa på en datorskärm är tröttsamt för ögonen och ungefär 25 procent långsammare än att läsa från papper. Det är också en av orsakerna till att majoriteten av Internetanvändarna har en benägenhet att ”skanna” texter på Internet, i stället för att fullständigt läsa dem³⁰. Vid en sådan skanning söker man med blicken nyckelord, paragrafer, titlar och andra delar av text som skulle kunna ge dem en vink om vad texten handlar om. En annan orsak till varför man skannar är att det på Internet finns otroligt mycket information och Internetanvändarna vill inte spendera mycket av sin tid

---

²⁸Arai (2001) Introduktion till kognitiv psykologi, s.55-67

²⁹Nielsen (2000) s.217

³⁰Nielsen (2000) s.104

på att läsa alla sidor som de surfar in på. Vi vet från vår undersökning att ungdomarna beter sig på samma sätt och därför är det viktigt att texten på Spinn är strukturerad med rubriker som är lätta att skanna och förstå. Texterna på Spinn är 50 – 60 tecken långa vilket är, enligt typografiska regler, den optimala radlängden.

SVT använder sig i dagsläge av typsnittsfamiljen *sans – serif* för sina texter på hela webbplatsen, vilket också inkluderar Spinn. Detta är något som också vi vill ta fasta på och använda i vårt designförslag, eftersom *sans – serif* är typsnittsfamilj som är lättas att läsa på dagens skärmar³¹.

En vedertagen konvention som har funnits länge på Internet är att alla hypertextlänkar³² presenteras med blå, understruken text. Detta rekommenderas också av Jakob Nielsen som motiverar det med att blåa hypertextlänkar är standard på Internet och är därmed lätta att identifiera³³. Dock, refererar han också till en undersökning som utförts av Jared Spool på *User Interface Engineering* och som går ut på att undersöka hur stor påverkan har olika faktorer på Internetanvändarnas förmåga att lyckas med olika uppgifter på Internet. Undersökningen visar att standardfärgen på hypertextlänkar står för endast 16 procent av den påverkan, vilket Jakob Nielsen sammanfattar med att färgerna inte är det absolut viktigaste på Internet.³⁴ Med detta i baktanke och med vår kunskap om ungdomarna som säger att de är vana dator – och Internetanvändare, väljer vi att bortse från denna konvention och använda i stället andra färger som passar bättre passar in i vår övergripande design av Spinn. Dessa färger bör man dock välja med omsorg med tanke på kontrast på sidan.

3.3 Den grafiska grundmallen

Vi har tidigare sagt att vårt mål har varit att utforma ett gemensamt koncept för hela webbplatsen som skall fungera som en grundmall för Spinns alla sidor. En och samma mall kan dock inte följas slaviskt på en webbplats alla sidor, men kan däremot fungera som ett grundkoncept som genomsyrar hela webbplatsen. Vårt förslag på detta är en mall, se figur 3, som i sin grundform präglar hela Spinns webbplats.

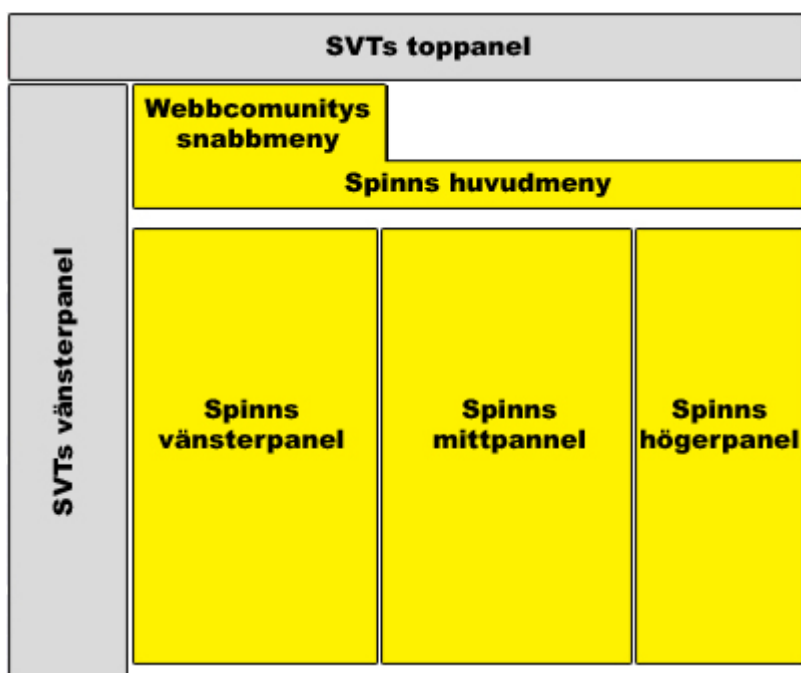
³¹ Nielsen (2000) s.

³² Hyperlänkar - färgad och understruken text eller grafik som man klickar på när man vill gå till en fil, en webbsida på Internet eller en sida i ett intranät. Hyperlänkar är textbaserade hyperlänkar.

³³ Nielsen (2000) s.62

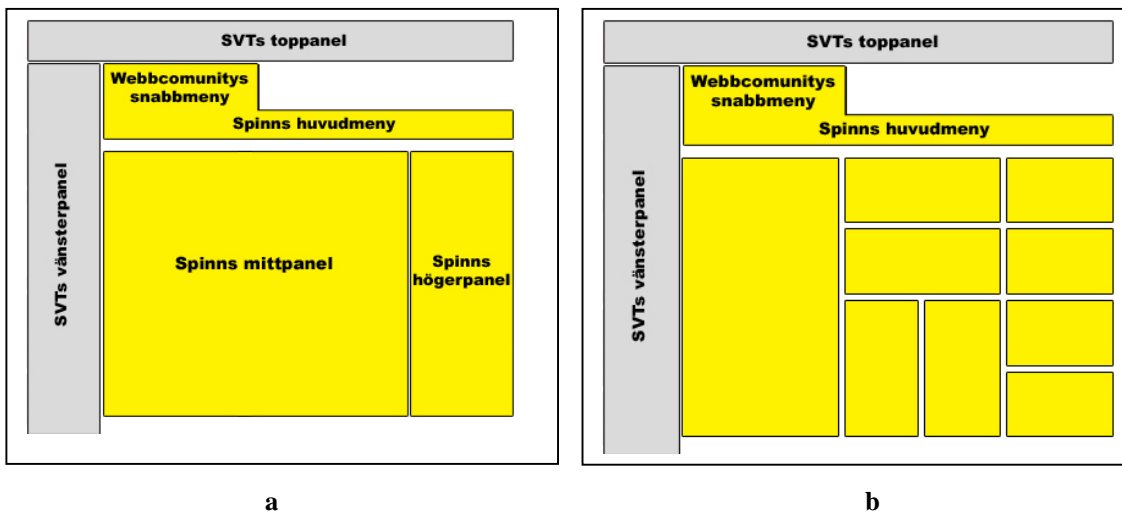
³⁴ Nielsen (2000) s.64

Figur 3: Grundmallen för Spinn. Bilden visar Spinn som en del av SVT:s webbplats. De gula panelerna visar hur Spinns grundmall ser ut.

Mallen består av 4 paneler: toppanelen, vänsterpanelen, mittpanelen och högerpanelen. I toppanelen finns placerad huvudmeny som huvuddelen av Spinns navigationssystem, medan de resterande 3 panelerna används för att placera all resterande information och grafik. Anledningen till att vi har valt just denna mall är att den har visat sig vara flexibel och fungerar som en grundmall för Spinns alla sidor. Den kan lätt modifieras och anpassas efter de enskilda sidornas karaktär och innehåll. Ett exempel på detta är att slå ihop vänster- och mittpanelen, se figur 4a, och på så sätt skapa mer utrymme för att presentera större bilder och längre texter, t ex så som vi gör på en av sidorna där vi presenterar medlemmarnas egna bilder, festivalbilder etc. Ett annat exempel är att ytterligare dela in panelerna i mindre sektioner, se figur 4b, och på så sätt presentera fler, men till storlek mindre element ur innehållet, t ex så som vi gör på startsidan där vi använder oss av små ”nyhetspuffar” för att ge besökaren en god överblick på vad som finns på Spinn.

Figur 4: Olika variationer av grundmallen för Spinn. Bilden visar hur grundmallen kan modifieras för att passa in på olika sidors karaktär.

3.4 Navigering

I avsnitt 2.2 har vi sagt att Spinn, redan i dagsläget, har mycket att erbjuda ungdomarna men att informationen behöver struktureras bättre för att den ska lyftas fram och vara lättillgänglig. Spinns struktur bör vara sådan att den reflekterar besökarens förväntningar över vad som finns på Spinn och hur den är uppbyggd. Den skall inte vara synlig för besökaren men bör underlätta att hitta den information som hon/han efterfrågar. Vi har valt att strukturera Spinn genom att gruppera all information på webbplatsen i meningsfulla kategorier. På så sätt underlättar man för besökaren att ha en god överblick över Spinn och att lätt och snabbt ta sig igenom webbplatsens struktur. Gruppering, som Arai³⁵ också kallar *omkodning*, är en effektiv metod för att komma förbi människans begränsade förmåga att hålla reda på många variabler samtidigt. Genom att bara komma ihåg delar av informationen, kan man hämta resten ur långtidsminnet, förutsatt att information är kategoriserad.

Spinns struktur omsätter vi genom ett tydligt och användarvänligt navigeringssystem som ska ge en god överblick över hur webbplatsen är organiserad genom att svara på tre fundamentala frågor³⁶:

- Var är jag?
- Var har jag varit?
- Vart kan jag gå?

³⁵ Arai (2001)

³⁶ Nielsen (2000) s. 188

Med andra ord, den skall hjälpa besökaren att positionera sig på sidan i förhållande till webbplatsens struktur och hjälpa henne/honom att förutse vart nästa steg på webbplatsen leder, vilket är huvudsyftet med ett navigeringssystem enligt Jakob Nielsen³⁷. Han menar också att det är besökarna själva som har kontroll över webbplatsen och bestämmer vilken väg de ska ta. Detta är något som vi har velat ta fasta på och designa ett flexibelt navigeringssystem som tillåter besökarna att röra sig fritt på Spinn. Navigeringssystem på Spinn består av tre olika element:

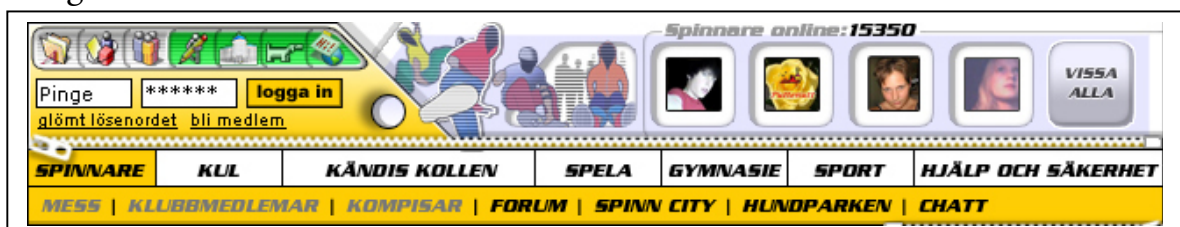
- Menysystemet
- Hyperlänkar
- Breadcrumbs³⁸

3.4.1 Menysystemet

Menysystemet är placerad i topppanelen, överst på Spinns webbplats och är en visualisering av Spinns konceptuella struktur, vilket innebär att den är kategoriserad på samma sätt som figur 2 visar. Den är grovt indelad i Meny och Webbcommunitys snabbmeny.

3.4.1.1 Meny

Menyn är indelad i två hierarkiska nivåer: en huvudmeny och undermeny. Det som vi i avsnitt 2.1 kallar för kategorier, representeras som valalternativ i huvudmenyn, medan undermenyn utgörs av de element som ingår i de olika kategorierna.

Figur 5: Bilden visar hur menyn är uppdelad i huvudmeny (överst) och undermeny.

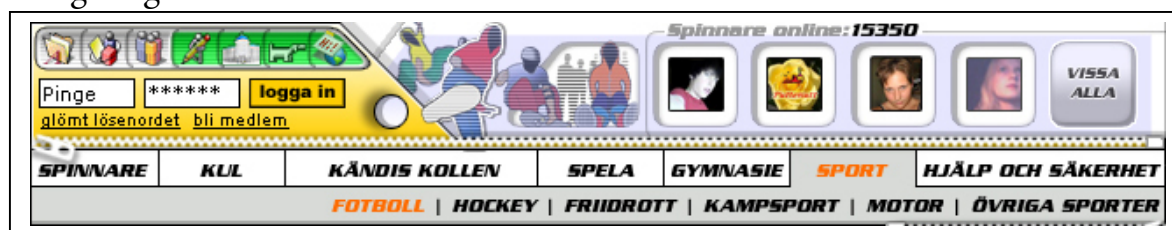
Den första, intuitiva känsla som vi vill skapa hos ungdomar som surfar in på Spinn är att det är en attraktiv webbplats som uteslutande riktar sig till dem. Så som menyn är strukturerad och grafiskt presenterad, bidrar den till att skapa denna känsla. Genom att dela upp den i två hierarkiska nivåer, har vi möjlighet att visa en stor del av Spinns struktur. Detta i sin tur gör att båda två nivåerna i menyn är lättillgängliga samtidigt och hjälper till att svara på två av de tre fundamentala frågorna: Var är jag och Vart kan jag gå?

³⁷ Nielsen (2000) s.198

³⁸ Breadcrumbs är så kallade länkstigar. Dessa är lämpliga att använda om man har mycket information att presentera, speciellt om informationen går att ordna hierarkiskt.

De alternativ som finns i huvudmenyn är: Spinnare, Kul, Kändis kollen, Spela, Gymnasiet, Sport och Hjälp och säkerhet. I undermenyn visas en ytterligare indelning av det valda alternativet, t ex om man väljer Spinnare i huvudmenyn, visas alla underkategorier till den i undermenyn: Mess, Klubbmedlemmar, Kompisar, Forum, Spinn City, Hundparken, Chatt.

Det valda alternativet och hela undermenyn markeras med samma färg och på så sätt skapas det en koppling mellan huvudkategorin och tillhörande alternativ i undermenyn. När man sedan väljer ett av alternativen i undermenyn, förflyttas man till den del av webbplatsen som alternativet avser. I både huvud – och undermenyn, framhävs ytterligare texten på de valda alternativen, genom att den ändrar färg. Denna metod att i menyn visa en del av Spinns struktur, samtidigt som de valda alternativen tydligt markeras³⁹, hjälper besökaren att exakt veta vilken sida av webbplatsen hon/han befinner sig på, vilket i sin tur underlättar navigeringen.

Figur 6: De valda alternativen i både huvudmenyn och undermenyn markeras med röd färg för att markera var man befinner sig på webbplatsen.

3.4.1.2 Webbcommunitys snabbmeny

Webbcommunitys snabbmeny är placerad längst upp till vänster på Spinns webbplats och är grafiskt kopplad till Menys första valalternativ, d v s Spinnare. Anledning till denna koppling är att snabbmenyn och Spinnare har en del likadana valalternativ, d v s en del av de alternativ som presenteras i snabbmenyn överstämmer med de alternativ som presenteras i undermeny till Spinnare. Den enda skillnaden mellan valalternativet Spinnare och snabbmenyn är att den sistnämndas valalternativ presenteras med ikoner i stället för text.

Figur 7: Bilden visar webbcommunitys snabbmeny i förhållande till huvudmenyn.

Andra funktioner som finns i snabbmenyn är inloggning, information om antal deltagare som är online samt bilder på några av dem. Snabbmenyns placering motiverar vi med att vill vi förtydliga för förstagångs besökare att Spinn är en

³⁹ Nielsen (2000) s.191

webbcommunity. Det bästa sättet att göra detta är att längst upp till vänster på sidan presentera alla funktioner som förknippas med en webbcommunity, eftersom det är där ögat först söker information på Internet.

3.4.2 Hyperlänkar

Hyperlänkar använder vi som ytterligare ett navigeringsverktyg på Spinn. De uppträder oftast i form av inbäddade hyperlänkar⁴⁰, d v s understrukna textlänkar som pekar på sidor som innehåller mer info om ankartexten. En annan variant av hyperlänkar på Spinn är bildlänkar, d v s klickbara bilder som fungerar på samma sätt som hypertextlänkar.

Till skillnad från menyn och breadcrumbs länkar, har vi inget bestämt placeringsförslag för hyperlänkar på webbplatsen, förutom att vi vet att de finns i någon av de tre panelerna: vänsterpanelen, mittpanelen och högerpanelen.

Hyperlänkarna är dock placerade med omsorg och enligt vedertagen design – och kognitionsriktlinjer. Vi vet att majoriteten av Internetanvändarna skannar igenom text och söker efter nyckelord, titlar, paragrafer och andra ord av intresse. Väldigt få av dem läser hela texter på Internet. På Spinn använder vi oss av korta och informativa ankartexter till textlänkarna därför att för långa ankartexter skulle vara svåra att upptas av besökaren och förstås vid en sådan skanning. Med anledning av att vi har valt att följa SVT: s strategi att integrera Spinn i en, mycket större SVT: s webbsida, har vi haft för mål att försöka placera de flesta av hypertextlänkarna på den högra sidan av Spinn, d v s i högerpanelen. Detta för att distansera Spinns hypertextlänkar från den vänsterställda SVT: s menysystem som består av textlänkar. Enligt den teori av Duncan och Humphreys, som heter ”*Attentional engagement theory*”⁴¹, ökar den tid som behövs för att hitta en målstimulus på en display, ju mer snarlika andra element i dess omgivning är. Genom att försöka placera de flesta av Spinns textlänkar och SVT: s menysystem på var sida av skärmen elimineras risken för att de förväxlas med varandra.

3.4.3 Breadcrumbs

Breadcrumbs finns strax under menyn på sidan och har för syfte att svara på frågan: Var har jag varit? Hur breadcrumbs navigeringsmetod fungerar, förklaras enklast med att den gör förteckning av de alternativ som besökaren har valt och på så sätt presenterar den väg som besökaren har tagit på webbplatsen i form av en lista av understrukna textlänkar. Varje textlänk i listan representerar ett steg som man tagit på webbplatsen. Att presentera de valda alternativen, hjälper besökaren att direkt gå tillbaka ett eller flera steg genom att klicka på en av länkarna, om det skulle innebära bättre matchning med önskemålen⁴². En viktig

---

⁴⁰ Nielsen (2000) s.51

⁴¹ Arai (2001) s.64

⁴² Nielsen (2000) s.203

egenskap hos många Internetanvändare är att de ogärna håller kvar i minnet alla steg som de har tagit på sidan, samtidigt som de planerar sitt nästa steg⁴³. Den information som kommer in i vårt korttidsminne försvinner snabbt och det enda sättet att behålla den är genom upprepning. Att behöva göra det, bara för att kunna ta sig tillbaka till en plats som man har redan besökt, upplevs ofta som irriterande, vilket kan avhjälpas med just breadcrumbs. En annan fördel med breadcrumbs är att de är enkla och upptar minimal plats på sidan, vilket lämnar resten av utrymmet till webbsidans innehåll som egentligen är viktigast på sidan.

Figur 6: Bilden visar hur så kallade breadcrumbs ser ut samt dess placering i förhållande till huvudmenyn.

---

⁴³ Nielsen (2000) s.196

3.5 Grafisk exempel på webbplatsen

I detta avsnitt presenterar vi förslag på implementering av våra idéer och ovanbeskrivna designprinciper med några exempel av hur Spinns olika sidor skulle kunna se ut.

3.5.1 Startsidan

Figur 7: Startsidan fungerar huvudsakligen som reklampelare för hela webbplatsen och är därför uppbyggd av bildlänkar eller "reklampuffar". I det grafiska utförandet av Spinn finns inbyggda element från ungdomskulturen: jeans, "hood" – tröjor, gypaskor, karaktärer som påminner om ungdomarna själva, etc. Det viktigaste visas först på sidan och görs tillgängligt för besökaren utan att denne skall behöva skrolla ner för att hitta informationen. Inloggningen till webbcommunityn är placerad längst uppe till vänster. För att förtydliga "vi" - känslan, presenteras bilder på några besökare som är online, samt viktig information om själva webbcommunityn, såsom: Nya medlemmar, Nya klubbar, Nytt i forumet, etc

3.5.2 Kändis kollen

The screenshot shows the 'Kändis kollen' page on svt.se. At the top, there's a navigation bar with 'svt.se' and a search box. Below that, a sidebar on the left lists various content categories like 'förstasida', 'innehåll a-ö', 'nyheter', 'sport', 'vänder', 'svt text', 'barn', 'Spinn -', 'Tv-tips', 'Barbacka', 'P.S.', 'Raggadish', 'Trackslistan', 'spel', 'samhälle & dokumentär', 'kultur & nöje', 'film & drama', 'fritid & fakta', 'mat & dryck', 'om svt', 'about svt', 'butiken', and 'sajtarkiv'. The main content area is titled 'KÄNDIS KOLLEN' and features an interview with Darin Zanyar. The interview includes a photo of Darin, his personal details (born June 2, 1987 in Stockholm, 175 cm tall), and his favorite food (chicken and tacos) and color (red). The interview questions and answers are as follows:

- Namnet Darin, vart kommer det ifrån och vad betyder det?**
Det är ett namn som finns i flera länder, min mamma tyckte om namnet så tillslut blev det Darin.
- Vet inte exakt vad det betyder, jag har aldrig tagit reda på exakt vad det betyder...men jag tror det från början är keltiskt och betyder precious present om jag inte minns fel, men det betyder säkert olika saker i olika länder.**
- Vilka är artisterna/banden som du just nu gillar?**
Michael Jackson, Madonna, Christina Aguilera, R Kelly, Gwen Stefani, Britney Spears
- Vad gillar du för filmer?**
Mycket komedi och skräckfilmer
- Vad är viktigast för dig, kärleken eller karriären?**
Kärlek (speciellt för familjen)
- Har du några syskon? Är dom äldre eller yngre än dig?**
En äldre syster, hon är 4 år äldre än mig och heter Rosa
- Vad gör du när du har en ledig dag?**
Umgås med vänner o släkt och sjunger då nästan hela tiden då också hehe
- Du är ju grym på att sjunga, men vad är du riktigt usest på?**
Jag är dålig på att hålla mig för skratt
- Skulle du kunna tänka dig o bli kompis med ett fan?**
Ja, det skulle jag kunna
- Vad är du rädd för?**
Att störta i ett flygplan

Other features on the page include a 'VECKANS KÄNDIS' section, a 'FLER KÄNDISAR' list (Zlatan Ibrahimovic, Helene Paparizou, Karolina Klüft, Shirley Clamp, Henrik Larsson, Håkan Hellström, Robyn, Timbuktu, Peter Forsberg), a 'KÄNDISTIPS' section with three tips, and a '3 ÖNSKNINGAR' section with three wishes. There are also sections for 'Nya medlemmar', 'Nya klubbar', and 'Nytt i forumet'.

Figur 8: På "Kändis kollen" sidan presenteras ungdomarnas idoler i form av intervju, bakgrundsfakta, bilder, chatt samt tips från den aktuella idolen. I rutan "3 önskingar" visas idolernas tre önskingar i syfte att lyfta fram deras mänskliga sida, så att de blir lättare att identifieras med. Längst uppe på sidan finns även ett arkiv över de föregående veckornas idoler.

3.5.3 Gymnasie

The screenshot shows a proposed website layout for 'Gymnasie' on svt.se. The page is divided into several sections:

- Header:** svt.se logo, 'Spinn' logo, search bar (innehåll a-ö, sök...), and navigation links (om svt, about svt, hjälp, kontakta oss).
- Left Navigation:** A vertical menu with links: förstasida, innehåll a-ö, tv-guide, video, öppet arkiv, nyheter, sport, väder, svt text, barn, Spinn -, Tv-tips, Barbacka, P.S., Raggadish, Trackslistan, spel, samhälle & dokumentär, kultur & nöje, film & drama, fritid & fakta, mat & dryck, om svt, about svt, butiken, sajtarkiv.
- Main Content Area:**
  - Top: 'JUST NU PÅ SPINN' banner.
  - Section: 'Svårt att välja gymnasieutbildning?' with a question mark and a photo of a person looking confused.
  - Text: 'Här hittar du information om olika utbildningsprogram och vad de leder till. Välj gymnasieprogram i listan till höger!'.
  - Section: 'Gymnasieprogram' with a list of categories: Bygg, Barn- och fritid, El, Energi, Estetiska, Fordon, Handel- och administration, Hantverk, Hotell- och restaurang, Industri, Livsmedel, Media, Naturbruk, Naturvetenskap, Omvårdnad, Samhällsvetenskap, Teknik.
  - Section: 'VILKET YRKE PASSAR MIG?' with arrows pointing to 'ARTIST', 'SVETSARE', and 'FOTBOLLSJÄRNI'.
  - Section: 'WEBBREPPORTAGE' with a camera icon.
- Right Sidebar:**
  - Section: 'Nya medlemmar' with user avatars and names: Tezzan 89, Shibby, Sagittarius 88.
  - Section: 'Nya klubbar' with user avatars and names: Hundsklubben, Popperianerna.
  - Section: 'Nytt i forumet:' with user avatars and names: P.S filmexpert, År ni emot dju..., va med i klubben.
  - Section: 'Klubbar på Spinn' with a description: 'Har du funderingar om skolan eller yrke som du vill diskutera med andra. Det kan du göra i någon av klubbarna på Spinn.' and two club listings:
    - Klubb: Dillema**
Klubbägare: Hall0net
Beskrivning: "För oss som känner sig vilslna i ett hav av olika utbildningar. Vilken ska man välja? Har du tips eller frågor, gå med i klubben och diskutera med oss"
Till klubben
    - Klubb: Geekland**
Klubbägare: Linna
Beskrivning: "För alla teknikintresserade geeks"
Till klubben

Figur 9: Bilden visar hur vårt förslag "Gymnasie" skulle kunna se ut. I detta förslag är det tänkt att det ska finnas information om olika utbildningar samt olika yrken.

3.5.4 Webbreportage

The screenshot shows the svt.se website interface. At the top, there is a search bar and navigation links. The main content area features a reportage titled "Du kanske vill bli advokat eller polis?" with a sub-header "Nytt reportage!". Below the reportage, there is a section for "Det är vi som är Spinnmurlarna" with three photos of individuals: Nirkläs, Hannanystrom, and Klas. A "Vad tycker du?" section is present with a text input field and a "Skicka!" button. The sidebar on the right lists "Reportagen" with various categories like Polis, Advokat, Bilmekaniker, etc., and "Klubbar på Spinn" with descriptions for several clubs like Dillema, Geekland, and **Media rules*!. A "Rösta" button is also visible at the bottom right.

Figur 10: Högst upp på sidan ska det senaste webbreportaget alltid finnas att tillgå. I Menyn till höger ska tidigare reportage finnas. På sidan ska det också tydligt framgå vem det är som gör reportagen samt möjlighet för medlemmarna att kommentera.

3.5.5 Fotboll

The screenshot shows the website's layout for the sports section. On the left is a vertical navigation menu with options like 'förstasida', 'nyheter', 'sport', 'väder', 'svt text', 'barn', 'spel', 'samhälle & dokumentär', 'kultur & nöje', 'film & drama', 'fritid & fakta', 'mat & dryck', 'om svt', 'about svt', 'butik', and 'sajtarkiv'. The top header includes the 'svt.se' logo, a search bar, and navigation links like 'om svt', 'about svt', 'hjälp', and 'kontakta oss'. Below the header is a 'Spinnare online: 15350' indicator and a login section. The main content area is divided into several sections: 'FOTBOLLSFEBER PÅ SPINN', 'ALLSVENSKAN', 'HATTRICK EUROPA', 'DAMALLSVENSKAN', 'SNABBA FRÅGAN', 'TITTA PÅ FOTBOLL', and 'VISA UPP DITT LAG!'. Each section contains news articles with images and text. For example, the 'ALLSVENSKAN' section features an article about Henrik Larsson's performance for Chelsea. The 'DAMALLSVENSKAN' section features an article about Zlatan Ibrahimović's goal for the Swedish national team. The 'SNABBA FRÅGAN' section features a video clip of a player. The right sidebar contains a 'Nya medlemmar' section, a 'Nya klubbar' section, and a 'Mytt i forumet' section.

Figur 10: I vårt förslag har vi valt att dela in huvudmeny valet "Sport" i tydliga kategorier, dessa är: fotboll, hockey, fröidrott, kampsport, motor samt övriga sporter. Bilden visar hur undersidan fotboll skulle kunna se ut. Genom att tydliggöra de olika ämnenas rubriker så medför det att besökaren får en snabb och god blick över vad som finns på sidan.

VI Referenslista

Referenslitteratur

Arai, Dariush (2001). *Introduktion till kognitiv psykologi*. Lund: studentlitteratur.

Dunbar, Robin (1997). *Samvaro, skvaller och språkets uppkomst*. Stockholm: Nordstedts.

Einarsson, Charlotta & Hammar Chiriac, Eva (2000). *Gruppobservationer – Teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Hofstede, Geert (1991). *Organisationer och kulturer - om kulturell förståelse*. Lund: studentlitteratur.

Nielsen, Jakob (2000). *Designing Web Usability: The Practice of Simplicity*. USA: New Riders Publishing.

Starrin, Bengt & Svensson, Per-Gunnar (1996). *Kvalitativa studier i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Wibeck, Victoria (2000). *Om fokuserande gruppintervjuer som undersökningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.

Internet källor

<http://www.useit.com> (Jakob Nielsens hemsida)

<http://feweb.uvt.nl/center/hofstede/index.htm> (Geert Hofstedes hemsida)

<http://www.svt.se/spinn>

Appendix I

1 SVT: s mål som public service företag

SVT: s mål är att public service-TV ska vara en brett arbetande nationell television.

- Som ger människor kunskap, insikter och stimulans att delta som engagerade och ansvarstagande medborgare i den demokratiska processen.
- Som i program inom många olika områden på ett lustfyllt sätt medverkar i folkbildningen i vid bemärkelse.
- Som tar ett särskilt ansvar för svenska språket och den svenska kulturen samtidigt som det moderna multietniska och multikulturella Sverige speglas.
- Som ger underhållning som präglas av mervärden där stundens förströelse inte är det enda syftet.
- Som tar ansvar för särskilda publikgrupper som i den kommersiella televisionen ställs utanför.
- Som i sammansättningen av utbudet och tilltalet vänder sig till hela befolkningen.

Appendix II

MISSIV

2005-02-21

Rektor
Norrlyckeskolan

Examensarbete vid Institute of Communication Campus Helsingborg

Helsingborgs stad har ett omfattande och långsiktigt samarbetsavtal med Campus Helsingborg, Lunds universitet. Nu när volymen studenter har ökat börjar det bli allt fler tillfällen där de märks i kontakten med det omgivande samhället. Vi som finns där i det arbetsliv de söker kontakt med får nu hjälpa till och skapa bra kontaktvägar för deras projekt och examensarbeten.

Här kommer nu två studenter med ett intressant examensarbete i samarbete med Sveriges Television i Växjö. Det handlar om att bredda intresset för deras webbcommunity SPINN som vänder sig till ungdomar i åldern 13 – 16 år. Se bifogad förfrågan.

Jag, som är stadens ”nätverksarbetare” i kontakterna med Campus Helsingborg, får på alla sätt understryka vikten av att de får möjlighet att genomföra sitt arbete och via er hitta de fokusgrupper som beskrivs. Hör gärna av er till mig i andra sammanhang där intresse eller frågor gäller Campus Helsingborg.

Med vänlig hälsning

Hans Taranger

Kommunstyrelsens förvaltning
Avd Näringsliv o Marknad
Rådhuset

Appendix III

21 februari 2005

Förfrågan

– att få genomföra undersökningar på skolor i Helsingborgs stad

Hej!

Vi Daniel Henriksson och Ismar Zvirkić är från Helsingborg och studerar vid Institute of Communication, Campus Helsingborg som är en tvåårig utbildning och ger en magisterexamen i kommunikation. I skrivande stund är vi i färd med att genomföra vårt examensarbete och detta utför vi på uppdrag av SVT: s barn och ungdomskanal i Växjö.

Bakgrund

På SVT: s hemsida finns det en webbcommunity som heter Spinn och den riktar sig i första hand till ungdomar i åldern 13 till 16 år (högstadielärover). På Spinns webbcommunity är det tänkt att ungdomar ska umgås genom att t ex delta i olika diskussionsforum där man debatterar olika ämnen som tagits upp i något av SVT: s ungdomsprogram. Men det finns också möjlighet att skapa sina egna diskussionsklubbar om man känner för att prata om sånt som inte tagits upp i något TV-program. Förutom detta så finns det också ett utbud av olika spel och tävlingar som ungdomarna kan delta i.

Problemet med Spinns webbcommunity idag är att den inte tilltalar en bred målgrupp unga. Den målgrupp som är överrepresenterad i dagsläget är framför allt unga tjejer och detta vill man på SVT givetvis försöka förändra. Tanken är att man under det kommande året ska utveckla Spinn till att locka fler unga med olika bakgrund, strävningen är att Spinn ska spegla det multikulturella samhälle vi faktiskt lever i. Detta är en utveckling som ligger i linje med SVT: s mål som publik service företag.

Allmän målsättning

Det övergripande målet med examensarbetet är ta fram förslag och åtgärder till SVT som medför att fler unga med olika bakgrund är aktiva på webbcommunityn. Ett led i att lyckas med dessa förslag och åtgärder är att basera dem på undersökningar utförda på de olika målgrupperna.

Vår målsättning är att genomföra undersökningar i form av gruppdiskussioner, s.k. fokusgrupper, och eventuellt i komplement med individuella intervjuer alternativt en frågeenkät. Det vi vill få kunskap om är vilka intressen och värderingar målgrupperna har samt undersöka likheter och skillnader mellan målgrupperna. Det vi vill diskutera med ungdomarna är t ex vilka symboler, hjältar ritualer och värderingar man har inom bl a film, tv, webben, mode, familj, fritid och skola.

Våra målgrupper

Målgrupperna för vår undersökning är indelade i en tjejgrupp och en killgrupp. Dessa är i sin tur indelade i tre olika fokusgrupper, enligt strukturen nedan:

Grupp 1: unga med svenskbakgrund (10-15 personer, jämfördelade i ålder).

Grupp 2: unga med invandrarbakgrund (10-15 personer, jämfördelade i ålder)

Grupp 3: en jämn fördelning mellan grupp 1 och grupp 2 (10-15 personer, jämfördelade i ålder).

Vår målsättning är att träffa varje fokusgrupp, som ovan beskrivits, vid två olika tillfällen.

Önskemål

Vårt önskemål till er är således att få komma i kontakt med någon av fokusgrupperna via er skola. I samband med detta så skulle vi också vilja intervjua några lärare för att få deras syn på målgrupperna. Målgruppsundersökningarna är planerade att ske under mars månad. Vi är därför tacksamma för en snabb respons.

Med vänliga hälsningar: Daniel Henriksson och Ismar Zvirkić.

För svar eller frågor kontakta: Daniel Henriksson

E-post:

Mobil:

Ismar Zvirkić

E-post:

Mobil

Appendix IV

Intervjuchecklista

Frågorna ordnade i tre kategorier med avseende på de tre institutionerna: familj, skola och vänner

Familj:

1. Hur stora är era familjer? Hur är era relationer till mamma och pappa?
(*kollektivism gentemot individualism*)
2. Förväntar ni er att bli behandlade som jämlika av era föräldrar?
(*maktdistans*)
3. Om man inte är jämlik med föräldrarna, måste man bara lyda dem? Hur är det med syskonen? (*maktdistans*)
4. Hur skulle det gälla i hemmet om t.ex. mamma eller pappa sa något eller behandlade er på ett sätt som ni ansåg vara orättvisst? Hur skulle ni reagera då? Skulle det kännas obekvämt att tjafsas mot föräldrarna? Hur länge får man gå i så fall? (*kollektivism gentemot individualism*)
5. Bråkar man hemma med sina föräldrar? När bråkar man och när struntar man i att bråka? Är ni beredda på att strunta i att säga emot föräldrarna bara för att ni vet att ni kommer att vinna i längden på det? (*långsiktigt gentemot kortsiktigt*)
6. Vad finns det för regler hemma? Vet ni varför reglerna finns? Vad tycker ni om reglerna? (*osäkerhetsundvikande*)
7. Måste man lyda sina föräldrar eller känns det mer som riktlinjer?
(*maktdistans*)
8. I vilken utsträckning litar man på vuxna personer och när tycker man det finns skäl att ifrågasätta de vuxna? (*maktdistans*)
9. Umgås man mycket med familjen? Var, när, hur? Förväntar man sig att familjen ska ställa upp för en? (*kollektivism gentemot individualism*)
10. Är det vanligt att fråga föräldrar om hjälp och skydd? Har föräldrarna en beskyddande roll och vad tycker ni om det? (*osäkerhetsundvikande*)

11. Har ni syskon? Hur är er relation till dem? Finns det en viss rivalitet mellan er? (**maskulint gentemot feminint**)
12. Vem tar man med på föräldramöten, mamma eller pappa? (**maskulint gentemot feminint**)
13. Är det vanligt att yngre syskonen lyder de äldre och vad tycker ni om det? Borde de äldre syskonen skydda de yngre och ställa upp för dem? (**maktdistans**)
14. Hur viktigt är det att ha en god relation med familjen? (**kollektivism gentemot individualism**)
15. Förutsatt att ni har ett problem som ni vill ha hjälp med och att båda föräldrarna lika goda möjligheter att hjälpa er. Vem skulle ni vända er till? (**maskulint gentemot feminint**)
16. *Vem tar man med på föräldramöten, mamma eller pappa?* (**maskulint gentemot feminint**)
17. Vem går man till när man vill prata känslor och vem går man till när man behöver få någonting fixat? (**maskulint gentemot feminint**)
18. Vad tycker ni om Ralph i Simpsons? Han är tydligen dum och klumpig, men sympatiserar ni med honom ändå eller tycker ni bara att han är dum? (**maskulint gentemot feminint**)
19. Är det accepterat att killar gråter? Känns det mer accepterat att tjejer gör det? (**maskulint gentemot feminint**)
20. Vad gör ni när ni firar högtider, t ex jul, ramadan etc. ? Hur firar ni? Är det bara de som är med i familjen som får vara med eller kan man bjuda in någon utomstående? (**kollektivism gentemot individualism**)
21. Vid vilken ålder anser ni är lämpligt att flytta hemifrån? (**kollektivism gentemot individualism**)
22. Vad jobbar era föräldrar med? Har ni funderat på att följa med i era föräldrars spår och satsa på något yrke som är snarlikt era föräldrars? (**kollektivism gentemot individualism**)
23. Vem lagar mat hemma? Skulle det kännas konstigt om mamma fixade saker hemma och pappan lagade mat och tog hand om tvätten? (**maskulint gentemot feminint**)

24. Vilka typer av yrken tycker ni en kvinna inte kan jobba med? (**maskulint gentemot feminint**)

25. Brukar ni vara ensamma hemma någon tid på dagen och hur upplever ni detta? Föredrar ni att vara ensamma hemma framför att alltid ha folk omkring sig? (**kollektivism gentemot individualism**)

26. Vi delar ut blad med en kort berättelse om en far och hans två söner:

En man hade två söner. Han gick till den förste och sade:

– ”Son, gå och arbeta i vingården idag”

– ”*Javisst*”, sade denne, men gick inte.

Mannen gick till den andre sonen och sade detsamma till denne som han hade sagt till den äldste.

Sonen svarade:

– ”Det tänker jag inte göra”

Men sedan ändrade han sig och gick i alla fall till vingården.

Vilken av de båda sönerna lydde faderns vilja?

Efter att de läst berättelsen så frågar vi vem de anser handlat rätt. Säger man ”nej” till föräldrar om det är nåt man ogillar eller inte vill göra, eller säger man ”ja” men struntar i att göra det? Vad är svårast; att vara ärlig även om man vet att föräldrarna kommer att bli sårade, eller ljuga för att undvika att dem blir sårade? (**kollektivism gentemot individualism**)

27. Tycker ni att man är skyldig att försörja sina föräldrar senare i livet när man flyttat hemifrån och börjat jobba och tjäna sina egna pengar? (**kollektivism gentemot individualism**)

28. Skulle det kännas skämmigt och pinsamt att ta vilken jobb som helst för att tjäna lite fickpengar till sig själva? (**kollektivism gentemot individualism**)

29. Vad anser ni om att själva ta hand om barnbidraget? (**kollektivism gentemot individualism**)

30. Om man gjort något skämmigt som ingen i familjen känner till; upplever man skam/skuld ändå inför familjen? (**kollektivism gentemot individualism**)

31. Känner man skam om någon i familjen gjort något pinsamt? (**kollektivism gentemot individualism**)

Skola:

32. Hur gillar ni skolan?

33. Vad är det bästa med skolan: att träffas med kompisar, att lära sig saker, att komma ifrån hemmet, för att det är roligt eller något annat? (**maskulint gentemot feminint**)
34. Hur är atmosfären i skolan? Hur umgås ni på skolan? Umgås alla med alla eller umgås man med ett gäng kompisar? Vilka är grupperna? Hur är ni uppdelade i dem? Om man umgås i grupp, är det svårt att byta grupp? Är det vanligt satt man umgås med dem som tillhör en annan grupp? (**kollektivism gentemot individualism**)
35. Sysslar ni mkt med projektarbete? Oftast blir man uppdelad i grupper vid olika skolprojekt, hur bildas grupperna? Får ni bestämma själva eller är det lärare som styr det hela? Vad föredrar ni? Hur reagerar man när man hamnar i en grupp med folk som man inte gillar direkt? (**kollektivism gentemot individualism, maskulint gentemot feminint, maktdistans**)
36. Ni sitter i ett klassrum och lyssnar på läraren som säger något som ni inte håller med. Hur skulle du reagera? Skulle det kännas obekvämt att säga ifrån? Förväntar ni er att bli illa behandlade av läraren om ni gjorde det? (**kollektivism gentemot individualism, maktdistans**)
37. När ni träffar en lärare utanför skolan, t ex på Väla, betraktar ni då honom som lärare eller pratar man mer avslappnat med honom? (**maktdistans**)
38. Om läraren ställer en fråga till klassen, förväntas det att man ska räkna upp handen eller är det bara att svara rakt ut i klassrummet. Vilket tycker ni är bäst och varför? (**kollektivism gentemot individualism**)
39. Vi berättar att när vi gick i skola så fick vi råd av lärarna hur vi skulle gå tillväga för att lära sig nya saker och få bra betyg: t ex ville de att man skulle läsa sina läxor så fort man kom hem, undvika läxor på hög. Kommer lärarna med råd idag också? Följer ni lärarens råd? (**kollektivism gentemot individualism**)
40. Hur tycker läraren ska vara? Förväntar man sig att läraren skall kunna allt eller ska han kännas mer som en kompis, vad tycker ni är viktigast hos en lärare?(**osäkerhetsundvikande, maktdistans, maskulint gentemot feminint**)
41. Vilka regler finns det skolan? Vad tycker ni om reglerna? Ska dem följas? Finns det några regler som ni vill ändra på? Är det viktigt att reglerna finns? Bryter ni ibland mot regler, och vilka oftast? Vet ni alltid varför olika regler finns?(**osäkerhetsundvikande, maktdistans**)

42. Vad vill ni bli när ni är vuxna? Tycker ni själva att är realistiskt eller bara drömmar. Tror ni att ni kommer att lyckas med era planer? (**långsiktigt gentemot kortsiktigt**)
43. Har ni funderat på vad ni ska göra nästa år? Ni som går i 9:an, har ni funderat på vilken skola/utbildningar ni ska läsa? Sjukklassare, tänker ni redan nu på vad ni ska välja för gymnasieutbildning. Har ni funderat vilka ämne ni ska välja nästa år? Är det vanligt att ni planerar er framtid? (**långsiktigt gentemot kortsiktigt**)
44. Tycker ni att det är svårt att välja utbildning/ämne? Vill ni fatta beslutet själva, eller känns det tryggare att få hjälp av föräldrar/lärare/vuxna/kompisar? (**osäkerhetsundvikande**)
45. Hur tycker ni att det ska bli att börja på gymnasiet? (**osäkerhetsundvikande**)
46. Hur tyckte ni att det var att börja högstadiet? (**osäkerhetsundvikande**)
47. Är det viktigt med bra betyg? Vad är viktigast: betyg eller kompisar? Läger ni ner mycket tid på skolan, och hur mycket? Om ej, vad gör ni istället?
48. Scenario: Ni har prov imorgon och ni vet att ni måste läsa för att få ett bra betyg. Polarna kommer och vill att ni ska hänga med och göra något roligt. Vad gör ni då?(**maskulint gentemot feminint**)
49. Är det viktigt att visa att man är duktig på något? Vad kallar man en som skryter? Uppfattas man då som en "skrytmåns"? Hur ser man på "skrytmånsar"?(**maskulint gentemot feminint**)
50. Hur funkar under en lektion? Om ni diskuterar något och en klasskamrat säger något som ni inte håller med om, är det vanligt att hela klassen lägger sig i diskussionen? (**kollektivism gentemot individualism**)
51. Om ni skulle lära er "något", tycker ni att läraren ska strukturera allt eller skulle ni själva vilja bestämma hur ni lägger upp pluggandet. (**osäkerhetsundvikande**)
52. Skulle ni tycka det var bättre om det bara fanns betyget godkänt i skolan? (**maskulint gentemot feminint**)

Vänner:

53. Var umgås ni mest med era kompisar? Vilka umgås ni med? Umgås ni mest med skolkompisarna eller har ni kompisar utanför skolan också? Känner ni att ni tillhör en viss grupp och vilken grupp i så fall? (**kollektivism gentemot individualism**)
54. Hur många "bästa kompisar har man"? (**kollektivism gentemot individualism**)
55. Är det vanligt att man träffar nya kompisar? (**kollektivism gentemot individualism**)
56. Om du plötsligt vann 1000 spänn på någon tävling, vad skulle du göra för pengarna? (**kollektivism gentemot individualism**)
57. Om man umgås i grupp, är det svårt att byta grupp? Är det vanligt satt man umgås med dem som tillhör en annan grupp? (**kollektivism gentemot individualism**)
58. Hur viktigt är det med grupployalitet och hur lång är man beredd att gå för att skydda gruppen? (**kollektivism gentemot individualism**)
59. Är man beredd att ljuga för att hjälpa en kompis? (**kollektivism gentemot individualism**)
60. Vad är det värsta en kompis kan göra mot dig, svika? (**kollektivism gentemot individualism**)
61. Om dina kompisar vill göra något som du inte vill vara med i. Vad gör man då? Gör man det ändå eller säger man ifrån? Hur tror man att man blir behandlad om man avstår från att göra samma som andra i gruppen? Är det hela världen att svika sina kompisar. Om ni hamnade i en situation där ni fick välja mellan att göra något med kompisarna som ni vet inte skulle uppskattas av era föräldrar (stjäla cyklar, krossa rutor, måla graffiti), hur skulle ni göra då? Vad är värst; att svika kompisar eller familjen? (*kollektivism gentemot individualism*)

Internet och datorvana:

62. Var har ni tillgång till en dator?
63. I vilket syfte använder man datorn oftast (nöje, skolarbete etc.)?
64. Hur många timmar i veckan spenderar ni framför datorn?

65. Spelar ni dataspel och vad är det för typ av spel?
66. Surfar ni mycket på ”nätet”?
67. Vilka hemsidor är populära?
68. Vad är det som tilltalar er på dessa hemsidor?
69. Vilka kriterier har man på ”nätet” (snabbt, snyggt, modernt, informativt etc.)?

Okategoriserade frågor:

70. Hur bekväm är ni att uttrycka sig inför en större grupp?(*kollektivism gentemot individualism*)
71. Hur uppfattar ni sin egen roll som pojke/flicka (vad är normen)?(*maskulint gentemot feminint*)
72. Hur långt är man beredd att gå för att hävda sig (lovar man sånt man inte kan hålla)?(*maskulint gentemot feminint*)
73. Hur viktigt är det att lyckas i skolan? (*maskulint gentemot feminint*)
74. Vad tycker ni är viktigast: Miljö – pengar? (*maskulint gentemot feminint*)
75. Har man lätt för att acceptera nya saker/situationer? (*maskulint gentemot feminint*)
76. Hur upplever ni nya utmaningar (intressant - farligt)? (*maskulint gentemot feminint*)
77. Om nej, hur har man tänkt att framtiden ska lösa sig? (*långsiktigt gentemot kortsiktigt*)
78. Hur många är det som sparar regelbundet, och vad sparar man till/för? (*långsiktigt gentemot kortsiktigt*)
79. Är det viktigt att följa traditioner? (*långsiktigt gentemot kortsiktigt*)
80. Vi visar artikeln i aftonbladet som handlar om juice som kan orsaka hjärnskador och frågar om de oroliga och om de skulle våga dricka juice? (*osäkerhetsundvikande*)

81. Vad skulle ni kunna tänka er jobba med? (*långsiktigt gentemot kortsiktigt, kollektivism gentemot individualism*)

Appendix V

1 Resultatredovisning

1.1 Inledning

I denna sektion redovisar vi en mer detaljerad sammanfattning från de gruppintervjuer vi utfört. Sammanfattningen följer samma struktur som referensramen vi arbetat utifrån dvs. symboler, hjältar, ritualer och fundamentala värderingar. För att underlätta sammanfattningen för alla grupperna så väljer vi att dela in resultatredovisningen i två grupper: tjejer och killar.

1.2 Sammanfattning från fokusgrupperna

1.2.1 Symboler

1.2.1.1 Tjejer

När det gäller kläder så är skillnaden mellan tjejerna väldigt liten. De klädesplagg som dominerar i grupperna är tajta jeans, "hoodtröja" eller pullover på överkroppen och "streetskor" på fötterna. Den enda generellt märkbara skillnaden, om än väldigt liten, är mellan tjejer som går i årskurs sju och tjejer i årskurs nio. De i årskurs sju tycks inte vara lika modemedvetna som tjejerna i årskurs nio. Detta gäller både invandrar tjejer och svenska tjejer. En av invandrar tjejerna bekräftar detta när hon säger: "... kläder är mer viktigt för oss i nian än för sjuorna".

De märkeskläder vi observerade hos tjejerna var *Lee*, *Diesel* och *Levis* när det gäller jeans. Och när det gäller "streetskor" var det framför allt *Puma* och *Nike* som förekom bland tjejerna.

Vi bad tjejerna nämna olika märkeskläder som de anser vara "inne". De nämnde, förutom de ovan nämnda varumärken, också *We*, *JL* och *Tiger*.

Olika klädstilar som tjejerna räknade upp var *rock*, *pop*, *punk*, *hip-hop*, *snobbisch* och *skate*. Både invandrar tjejerna och de svenska tjejerna tyckte inte att någon klädstil är att föredra framför en annan, utan man kan ha den stil man själv gillar. Invandrar tjejerna sa dock att punk inte var att föredra.

När det gäller inköp av kläder så var det skillnad mellan de svenska tjejerna och invandrar tjejerna. Nästan alla svenska tjejer sa att de är de själva som handlar sina kläder, eftersom de själva har hand om barnbidraget. Av invandrar tjejerna var det ungefär hälften som sa att de har hand om barnbidraget och handlar kläder själv. De som inte har hand om barnbidraget sa att man oftast får de kläder man vill, men att man ibland får tjata sig till det. Det föräldrarna oftast klagat på är priset.

När vi försökte diskutera kring ungdomars **språk** så blev detta en ganska kort diskussion, precis som i alla övriga grupper. Vi vill veta om tjejerna t ex använder speciella ”*slangord*” när de pratar och vad de i så fall betyder. De enda exemplen vi fick var ord som ”*softa*” och ”*chilla*”. Under själva intervjuerna så använde alla grupper ett normalt och vardagligt språk, därför har vi väldigt lite dokumentationen kring detta område.

I de tjejgrupper vi träffade så uppfattar vi det som att det i stora drag finns två dominerande typer av **frisyror**. Den ena frisyren är sneddlugg och uppsatt i nacken och den andra är rakt utsläppt axellångt hår. Den förstnämnda frisyren var dominerande bland de svenska tjejerna medan den andra var vanlig bland invandrar tjejerna. Vi fick också den uppfattningen att de svenska tjejerna oroar sig mer för sina frisyror än vad invandrar tjejerna gör. T ex så var det flera svenska tjejer som sa att de kunde spendera mellan 30 till 45 minuter på att ”fixa till frissan” och sminka sig, innan de går till skolan. Nästan alla svenska tjejer sa att de inte skulle kunna tänka sig att gå till skolan utan att ”fixa till sig”.

1.2.1.2 Killar

Precis som hos tjejerna så finns det ingen större skillnad mellan invandrarkillarna och de svenska killarna, när det gäller **kläder**. Även här dominerar jeans, ”hoodtröja” och ”streetkor”. Vanligt bland killarna är också keps eller mössa.

Populära klädesmärken som killarna nämnde var *Tiger*, *Emilio* och *We*. Killarna har i stort samma åsikt när det gäller klädstilen. De säger att det inte spelar så stor roll vilken klädstil man har utan det viktiga är att man trivs i den samt är sig själv. De enda som skilde sig från detta var gruppen med enbart svenska killar. De håller med om att valet av klädstil inte spelade någon större roll men däremot tyckte de att det är viktigt med rätt märke på kläderna.

När det gäller inköp av kläder så sa de äldre invandrarkillarna att de själv bestämmer och handlar sina kläder. De yngre sa däremot att man fick bestämma men att det var föräldrarna som gjorde själva inköpet. De svenska killarna sa att de själva handlade sina kläder.

Språket är, precis som hos tjejerna, väldigt svårt att komma åt hos killarna. Diskussionen kring detta ämne blir väldigt kort i alla grupperna. Antagligen så förstår de inte vad som finns att diskutera kring detta ämne. Som vi uppfattar det så reflekterar de inte så väldigt mycket själva över vilka ord och fraser de använder när de pratar med varandra. En av invandrar killarna sa: ”*Det bara kommer av sig själv...*” De enda exemplen på ”*slangord*” vi fick var ”*softa*” och ”*chilla*” från gruppen med svenska killar. Invandrarkillarna gav exempel som ”*Jalla, Jalla*” och ”*Shu Brorsan*”. Det sistnämnda använder man när man hälsar på en kompis. I gruppen med enbart invandrarkillar så sa det att det också är vanligt att man

använder könsord när man pratar med kompisar, men de vägrade att ge oss några exempel på hur det kan låta.

Trots att de inte reflekterar över hur de använder språket så var alla grupperna överens om att de medvetet använder olika språk och ord beroende på vem man talar med. Är det föräldrar och vuxna som man pratar med på så använder man ett mer vårdat språk.

När det gäller killar och **frisyrer** så finns det inte så mycket att orda om, eftersom ingen av killarna hade något att säga om detta ämne. Utav alla killarna så var det bara två killar som sa att de brukar kolla sin ”*frissan*” så att det ser bra ut när de t ex går hemifrån. Om vi ska föröka oss på en generell beskrivning av killarnas frisyr så passar frasen ”klassisk pojkrilla” in på killarna: kort i nacken, kort över öronen och inget hår förbi ögonbrynen. Givetvis fanns det några killar som hade långt hår i grupperna, men de var fåtaliga. När det gäller frisyrerna så kan man inte säga att det finns några uppenbara skillnader mellan invandrarkillarna och de svenska killarna.

1.2.2 Hjältar

1.2.2.1 Tjejer

När det gäller **sport** och idrott så är tjejerna inte lika aktiva som killarna. Av alla tjejerna så är det knappt hälften som sysslar med någon form av idrott. I gruppen med enbart invandrartjejer så är de endast tre av nio tjejer som sportar. Dessa tjejer tränar *aeorobics* cirka två gånger i veckan. Övriga idrotter som nämndes i grupperna är *friidrott*, *häst ridning*, *dans*, *volleyboll* och *fotboll*. Precis som när det gällde musik så säger tjejerna att de inte har någon speciell idol eller förebild när det gäller området sport och idrott. En av tjejerna som håller på med hästar sa på frågan om *Malin Bayard* är en förebild för henne: ”... *hon är sådär... hästarna är bäst*”. De tjejer som spelar fotboll sa att de gillar *Zlatan* för att han är duktig. Fotbollstjejerna sa också att de uteslutande tittar på herrfotboll, eftersom de tycker att de spelar en bättre fotboll. Tjejer som dansar utövar jazzbalett, Hip-hop och Street och det är inte heller någon av dessa tjejer som har en idol inom dansen.

Det vanligaste svaret vi får när vi frågar vilken typ av **musik** de lyssnar på är: ”... *att man lyssnar på det mesta*”. De musikstilar som alla tjejer lyssnar på är *R & B* och *Hip-hop*. Invandrartjejerna sa att man också lyssnar på vissa poplåtar, men absolut inte på rockmusik. Däremot så gillar de att lyssna på 80-tals musik vilket inte de svenska tjejerna nämnde. Bland de svenska tjejerna är det dock vanligare att man lyssnar till *pop* och *rock*, samt olika varianter på rock. I diskussionen nämndes t ex *emo-pop* och *skajtar-punk*. Något som är gemensamt för alla tjejer är att de nästan uteslutande lyssnar på amerikanska artister, de enda svenska artisterna som nämndes i denna diskussion var *Timbuktu* och *Kent*.

Utav alla tjejer så var det bara en som sa att hon hade en favorit inom musiken. Det var en av invandrartjejerna och hennes idol är *Beyonce*. Att ha en idol som man verkligen ser upp till verkar vara ytterst ovanligt, eller så vågar de inte erkänna det i guppen. En av de svenska tjejerna sa: ”*Det blir ju tråkigt om man bara håller sig till en artist.*” De artister som nämndes i alla grupperna, förutom de redan nämnda, var *50 cents* (Hip-hop) och Usher (R & B). En artist som också är populär hos alla tjejerna är *Dahrin* från Pop-Idol på TV4.

När vi diskuterade kring musik så visade det sig att all laddar ner den musik man lyssnar på från Internet. Ingen av tjejerna tycker det känns som om man gör något brottsligt. Det vanligaste argumentet i grupperna, till varför man laddar på Internet, är priset på skivor.

När det gäller Tv så är det gemensamma för alla tjejerna att man framför allt tittar på dokusåpor, ”sitcoms” och dramaserier.

Det absolut största på TV för tillfället tycks vara dramaserien OC, som visas på kanal 5. På frågan varför man gillar denna serie så sa en av tjejerna: ”... *de är rika och snygga och har spännande liv*”. En annan tjej sa att man pratar om OC med alla sina kompisar. Favoriten i serien är *Ryan*.

En annan TV-serie som alla grupper ser som en given favorit är *The Simpsons*. Både invandrartjejer och de svenska tjejerna var överens om att det är *Homer* och *Bart* som är favoriterna i serien.

Alla tjejer säger att de tittar på någon dokusåpa men här har de lite olika favoriter. Invandrartjejerna säger att de mest tittar på *Big Brother*. Det är ingen som nämner någon favorit i programmet, när vi frågar dem. De svenska tjejerna säger också att de tittar på *Big Brother* men de nämner också *Paradise Hotel* och *Top Modell*. En tjej i nian svarade på frågan varför hon gillar *Paradis Hotell*: ”... *det är skitkast men man dras till det... det är intrigerna som är kul*”. Denna formulering, tycker vi, på bra sätt beskriver attraktionskraften i dokusåporerna.

Andra TV-serier som invandrartjejerna sa att de tittar på är *Förhäxad*, *Fresh Prince in Bell Air* och *Sjunde Himlen*. Serierna som de svenska tjejerna nämnde var *One Three Hill*, *Gillmore Girls* och *The Day's of Our Lives*.

Av de grupper vi intervjuade så var det bara en grupp, den blandade tjejgruppen, som spontant nämner att de ibland tittar på SVT. Alla i denna grupp sa att de brukade titta på *Grynet*. Några av dessa tjejer sa också att de ibland tittar på *Rea* och *Raggadish*. I samband med denna diskussion så började tjejerna spontant snacka om gamla program och alla var överens om att de saknar *Bullen*.

När det gäller **film** så är det framför allt skräckfilm som är den stora favoriten. Det bästa med skräckfilm är musiken, ”... man ” stissar ” upp sig som fan”, sa en av tjejerna. Favoriten för tillfället är *The Ring*. Man kan undra över varför tjejer direkt säger skräckfilm, medan killar oftast svarar actionfilm. Men detta mönster var tydligt i alla grupper vi intervjuade. Tjejerna tycker att det bästa sättet att titta på skräckfilm är på bio, eftersom det finns ett engagemang och sammanhållning i publiken. Förutom skräckfilm så säger tjejerna att de också gillar att titta på komedier och ibland även actionfilmer. När vi frågade om de har någon favorit skådespelare så var det bara en tjej som sa att hon gillar *Brad Pitt*, annars var det vanligaste svaret att man inte har någon speciell favorit.

1.2.2.2 Killar

Den stora **sporten** hos killarna är fotboll. Ungefär 2/3 av killarna spelar aktivt i någon av Helsingborgs lokala fotbollsföreningar. Favorit lagen som killarna räknar upp, när det gäller fotboll är: *Milan, Roma, Real Madrid* och *Barcelona*. Idolerna i dessa lag är *Ronaldinho* (AC Barcelona), *Ronaldo* (Real Madrid), *Francesco Totti* (AC Roma) och *Andriy Shevchenko* (AC Milan). Förutom dessa idoler så verkare det som den största idolen är *Zlatan*, framför allt hos invandrarkillarna. De gillar honom för hans talang och skicklighet men också för att han är kaxig. En av de yngre invandrarkillarna sa att *Zlatan* var hans idol, eftersom han är en invandrare som lyckats i Sverige. En av de svenska killarna sa att hans idol var *Andriy Shevchenko*, eftersom han gör mycket mål samt att han själv spelar på samma position i sitt lag. Något som förvånade oss var att ingen av killarna nämner *Henke Larsson*. När vi frågade varför, så sa en av de äldre invandrarkillarna att det var mer när man var yngre som man gillade honom.

När vi pratade om sport så visade det sig att ishockey nästan uteslutande är populärt bland de svenska killarna. Favoritlagen här är *Färjestad, Djurgården* och *Västra Frölunda*. Den stora idolen inom ishockeyn är *Peter Forsberg*.

Övriga sporter som förekommer bland killarna är *tennis, innebandy, taekwondo, basket* och *Handboll*. De som sysslar med dessa sporter sa att de inte hade några idoler. Det var bara kille som spelar Handboll som sa att hans idol, inom handbollen, är en kompis i hans storebrors lag.

Alla killarna sa inledningsvis att de kan lyssna på det mesta när det gäller **musik** samt att man inte har några givna idoler. En av de svenska killarna, i den blandade gruppen, sa: ”... att det var mer när man var yngre som man bara hade en enda idol, nu gillar man blandat”. Fastän killarna säger att de gillar det mesta så kan man ändå se en uppdelning i musiksmak beroende på bakgrund. Det är t ex vanligare bland killar med svensk bakgrund att man lyssnar på *rock* och *hårdrock*, medan killar med invandrar bakgrund vanligtvis lyssnar mer på *R & B* och *Hip-hop*. Idolerna inom *R & B* och *Hip-hop* är *50 cents* och *Tupac Shakur*. Och precis som tjejerna sa, så lyssnar killarna också mest på amerikanska artister. De svenska

artister som de nämner och tycker är bra är *Timbuktu* och *Advanced Patrol*. När det gäller rock och hårdrock så nämner man grupperna *Green Day*, *In Flames* och *Slipknot*.

Förutom att man lyssnar på dessa, ovan nämnda, musikstilar så säger några av invandrarkillarna att de också lyssnar på folk- och popmusik från sina hemländer. Att man lyssnar på denna musik är för att föräldrarna ofta spelar musiken i hemmet.

Det är ingen i grupperna som köper skivor utan alla säger att de laddar från Internet. Det tycker att det är för dyrt. En av killarna sa: "... när man laddar kan man själv bestämma vilka låtar man vill ha, t ex så finns det kanske bara två låtar som är bra på en skiva. Då laddar man ju ner dem så klart, i stället för att köpa hela skivan". Man plockar helt enkelt det man vill ha.

Alla killarna tycker att de tittar mycket på Tv. De kanaler man framför allt tittar på är *TV3*, *TV4* och *Kanal5*. Det är bara gruppen med enbart svenska killar som spontan säger att de ibland tittar på SVT.

Det gemensamma för alla killarna är att de oftast är *sport* eller "*sitcoms*" de tittar på, framför allt fotboll när det gäller sport. Några killar, både svenska och invandrare, säger att de tittar på *Big Brother*. När det gäller "*sitcoms*" så säger invandrarkillarna att de gillar att titta på *Fresh Prins in Bel Air* medan favoritprogrammet i gruppen med enbart svenska killar är *Hipp, Hipp*. Favoriterna här är brandmannen *Kajan* och småtjuvarna *Tony & Sunken*. De svenska killarna säger också att de brukar titta på *Parlamentet*, *Time Out* och *Hey Baberiba*. Ingen av invandrar killarna nämner dessa program men andra favoriter de har är TV-serierna *OZ* och *CSI*. *The Simpsons* är, precis som hos tjejerna, en given favorit som killarna regelbundet tittar på. Favoritkaraktärerna är *Homer* och *Bart*. Ett annat program som killarna, främst svenskarna, har börjat följa är tecknade serien *The Family Guy* på Z-TV.

När det gäller **film** så säger alla killarna att de framför allt gillar *action* och *komedi*. Tillskillnad från tjejerna så är det ingen av killarna som säger att de gillar att titta på skräckfilm. När det gäller actionfilm så är favoritskådespelarna *Will Smith*, *Sylvester Stallone* och *Al Pacino*. En av invandrarkillarna hade också en gammal Al Pacino klassiker (*Scarface*) som sin absoluta favorit film. Han gillar huvudkaraktären, *Tony Montana*, i denna film. På frågan varför han gillar honom sa han: "... han är grym, det är hans sett att vara på, har du stor käft ska du vara sån mot alla och inte bara dom som är svagare än dig". Favoritskådespelarna inom genren komedi är även här *Will Smith* men framför allt gillar killarna *Jim Carrey*. När vi pratade om komedier så sa några killar att de också gillar "*High School*" komedier såsom *American Pie* och *The Road Tripp*.

1.2.3 Ritualer

I denna sektion väljer vi att frångå strukturen tjejer och killar. Vi väljer här i stället att dela in sammanfattningen efter ungdomar med svensk bakgrund och ungdomarna med invandrabakgrund.

1.2.3.1 Ungdomar med invandrabakgrund

De högtider som dessa ungdomar tycker är viktigast att följa och fira är *Ramadan* och *Bayram*. Högtiden *Bayram* firar man inte enbart med närmsta familjen utan det är vanligt att släktingar och kompisar även deltar. Både tjejer och killar tycker det roligast med Bayram är att man får pengar och att man gör saker tillsammans med familjen och vänner, t ex så tyckte en tjej att det var kul eftersom man lagar mat och bakar tillsammans.

Något som inte upplevs som viktigt för invandrarungdomar är att fira sina eller familjemedlemmarnas födelsedagar. Några av tjejerna sa att man firar dem men att det inte är så högtidligt.

Vi frågade också om de, förutom vid högtider, umgås mycket med familjen. Svaret här var att det var mest om man är på semester, annars umgås man inte så mycket med familjen. Både killar och tjejer sa att de inte har några fasta måltider med sina familjer, vilket överraskade oss.

Något som både tjejer och killar tycker är viktigt är att umgås med kompisar. Vi undrade givetvis vad de brukar hitta på när de umgås med varandra. De svarade att man ofta "softar" tillsammans, på något fik i stan, och kollar på folk. Annars är det vanligaste är att de är hemma hos varandra. Några killar sa att de brukar spela poker. Antingen är de ett gäng kompisar som spelar hemma hos någon eller så spelar de via Internet. Både killar och tjejer sa att det är vanligt att man sitter hemma hos varandra och spelar dataspel, tittar på film eller bara snackar och lyssnar på musik.

1.2.3.2 Ungdomar med svensk bakgrund

Både tjejer och killar tycker att den bästa och viktigaste högtiden är att fira jul. Det är ingen som brukar fira jul tillsammans med kompisar, utan de säger att man oftast bara firar med de närmsta inom familjen. En av killarna tycker inte att de skulle kännas rätt att bjuda in kompisar eller mer avlägsna släktingar till julfirandet, i alla fall inte på själva julafton. En av killarna säger: ”... *det händer ibland att man har firat med kusiner, men det normala är väl att man firar med familjen*”. En av de äldre tjejerna säger att man brukar ringa eller sms: a sina kompisar på julafton.

Andra högtider som de firar är midsommar, födelsedagar, påsk och nyår. När det gäller dessa högtider så verkar det som det inte spelar någon roll vilka som deltar. Det kan vara både kompisar och andra släktingar. När man firar nyår så sa några

av killarna att man först brukar käka med familjen men sen sticker man ut med sina kompisar.

Förutom att fira högtider tillsammans så sa både killarna och tjejerna att man inte umgås så mycket med familjen. De sa, precis som invandrar ungdomarna, att det är mest när man är på semester tillsammans. Här blev vi också förvånade när de sa att de inte var vanligt att man har fasta måltider i sina familjer.

1.2.4 Maktdistans

1.2.4.1 Tjejer

1.2.4.1.1 Familj

Den inbyggda maktordningen hemma (förälder - barn) verkar respekteras av alla tjejer som ingick i vår undersökning. Trots detta är de flesta tjejerna inte rädda att ta konflikt med sina föräldrar, medan vissa tycker att det känns obehagligt, men att man ändå är beredd att göra det. Alla tjejerna tycker att det är viktigt att det känns motiverat och befogat för att man ska kunna göra det. Man vill inte hamna i konflikt med föräldrarna till vilket pris som helst och för ingenting. Respekten i familjen borde vara ömsesidig och lättaste sättet för föräldrarna att vinna barnens respekt, i synnerhet dessa tjejers, är att visa respekt tillbaka. Gemensamt för alla tjejerna är att man inte vågade ta konflikt med föräldrarna när man var mindre. Först nu när man blivit lite äldre har man börjat med det.

De äldsta tjejerna i **invandrargruppen**, dvs. de som går i 9:an, tycker att det är viktigt med föräldrarnas förtroende. Har man det så, så får man mer spelutrymme för att senare göra som man vill. Därför är det viktigt för dessa tjejer att hålla sina föräldrars förtroende vid liv och vinna "credits", för det kan man tjäna på lite senare. I samband med detta säger samma grupp tjejer att man ogärna vill svika eller skämma ut sina föräldrar. Om detta hände så skulle man ha ångestkänslor för det. Det är därför som de är beredda att ljuga för sina föräldrar bara för att undvika att föräldrarna blir besvikna på dem. Även tjejerna i de andra grupperna tycker att föräldrarna inte nödvändigtvisst behövde känna till allt "dumt" som man har gjort. Därför väljer tjejerna i alla grupper, vid problem eller skämmiga situationer, att först vända sig till sina storasyskon innan de går till sina föräldrar och ber om hjälp och råd. Storasyskon känns mer som jämlika och mer som kompisar än föräldrar. Som en av tjejerna i den blandade gruppen sa: "*De kan tycka men inte bestämma över en!*". Ett allmänt tycke bland alla tjejerna är att föräldrarna alltid tänker på ens bästa, även om man inte alltid lyder dem.

Tjejerna i **svenskgruppen** uppfattar inte föräldrarnas regler som något som man absolut inte får bryta mot. De tycker inte alls att straffen för att man har brutit mot reglerna brukar vara hårda, oftast händer det inte mycket. Tjejer i **invandrargruppen** var inte lika orädda och likgiltiga inför föräldrarnas regler och

straff som påföljder. Ingen av tjejerna i **svenskgruppen** tycker att mor- och farföräldrar har makt att bestämma över dem, men de skulle kunna få sin vilja igenom genom föräldrarna. Bland tjejerna i **invandrargruppen** finns det både de som säger att de alltid lyder sina föräldrar och de som säger att de inte alltid gör det. Tjejerna i **svensktjejgruppen** tycker generellt att man inte alltid behöver göra det.

1.2.4.1.2 Skola

Tjejerna i alla grupperna upplever inte lärare som den makthavande i klassrummet. Det är vanligt att man protesterar och säger ifrån bara det känns befogat och motiverat. Tjejerna i **invandrargruppen** och den **blandade gruppen** tycker dock att det är mycket lättare att göra det när man är lite äldre. När de gick i 6: an sa de kanske inte ifrån så mycket. Även tjejerna i **invandrargruppen** som går i 7: an är lite osäkra på den frågan och säger att det beror på läraren. Till vissa lärare vågar man säga ifrån mer än till andra.

Gemensamt för både svensk- och invandrantjejer är att man tycker att man borde vara ännu mer jämlik sina lärare än man är idag. De ogillar att lärarna inte behöver följa samma regler som måste efterföljas av elever själva. Samtidigt som de önskar att lärarnas makt minskade, så tycker de ändå att de borde behålla en viss mån av sin auktoritet. Annars skulle det bli alldeles kaotiskt i klassrummet och undervisningen skulle sluta fungera. En lärare ska vara lite sträng och hålla i ordning i klassrummet. Det är lättare att identifiera sig med yngre lärare, men de äldre lärarna är kanske bättre på att ta hand om vissa situationer, t.ex. stökiga elever i klassen. Nästan alla tjejer tycker att det är viktigt att man kommer överens med sin lärare och att lärarna visar att de bryr sig. Lärarnas status tycks inte minska utanför skolan; träffar man sin lärare ute på gatan, hälsar man snällt.

1.2.4.1.2 Vänner

Det finns en viss maktordning i gruppen som alla respekterar och som bygger på ålderskillnad mellan gruppmedlemmarna. De äldsta tjejerna i alla grupper verkar vara de mest dominanta och känner sig bekvämmast i rollen som talare. De yngre rättar sig oftast efter de äldre och vågar sällan säga emot. Vill man att diskutera något så måste man direkt rikta frågor till dem. Bland jämnåriga i gruppen finns ingen maktordning. Alla är jämlika. Några tjejer i **invandrargruppen** sätter stort värde på att hävda sig i gruppen bland sina jämnåriga och att vara kul genom att, t.ex. vara ovillig att delta i diskussion eller genom att visa sig trotsig oss "vuxna".

1.2.4.2 Killar

1.2.4.2.1 Familj

Maktordningen hemma är inte absolut, även om den varierar i sin grad från grupp till grupp. Invandrarkillar verkar ha större respekt för sina föräldrar än deras svenska kamrater. Även om de svenska killarna också säger att de mer eller mindre respekterar sina föräldrar, så är det invandrarkillarna som hela tiden spontant gör sina inlägg i denna diskussion, medan de svenska killarna inte ger några omedelbara svar, utan de funderar lite innan de svarar. Största skillnaden mellan invandrarkillarna och de svenska killarna i denna fråga är att de svenska killarna tycker att man borde vara jämbördig sina föräldrar, medan invandrarkillarna är osäkra om det är realistiskt att förvänta sig det. Samtidigt är de svenska killarna medvetna om att föräldrarna ändå har en viss makt att bestämma över dem och utfärda straff för de gärningar som innebär brott mot familjens regler och som de anser vara "dumma". De erkänner att de skulle skolka mycket mer om veckobrev, som de får med sig hem från skolan, inte behövde undertecknas av föräldrarna. Vidare ljuger de för sina föräldrar om saker som de vet att föräldrarna skulle kunna förbjuda eller kunna straffa dem för. T.ex. säger de att de ska hem till sina kompisar och sedan sticker de ut i skogen och leker krig med *Soft Air Gun* eller spränger i luften saker med smällare, vilket de vet skulle ogillas av deras föräldrar.

Alla killar tycker att man tjänar på att ibland göra så som föräldrarna vill, för de förtjänar man sin rättighet att säga ifrån när det känns befogat. Likaså tjejer, tycker ingen av killarna att föräldrarna måste känna till absolut allt som händer i deras liv. Något annat som både invandrarkillarna och de svenska killarna har gemensamt, och som även tjejerna håller med, är att de, vid problem, hellre vänder sig till sina storasyskon än till föräldrarna. Den enda skillnaden här är att invandrarkillarnas storasyskon även har en viss makt över dem, medan de svenska killarna inte känner sig bekanta i den situationen.

1.2.4.2.2 Skola

Maktordningen *lärare – elev* är inte så påtaglig i skolan. Lärarens makt är väldigt begränsat och killarna uppfattar sig själva som mer eller mindre jämlika sina lärare. Exempelvisst tycker de inte att det känns obehagligt att ifrågasätta lärare, men de medger också att det kan bero på vilken lärare det är. Vissa lärare respekterar man mer än andra. Alla killar i alla grupper är överens om att de föredrar yngre lärare framför äldre. Orsaken till detta är att yngre lärare är lättare att identifiera sig med och att de är lättare att snacka med än äldre lärare. Killarna samsas också kring frågan om hur en lärare ska vara. Killarna i alla grupper vill att en lärare ska vara snäll, tillmötesgående, kännas lite som en kompis, men ändå vara lite sträng på rätt sätt. En lärare ska göra sina lektioner intressanta och motiverande och han ska kunna sätta gränser men inte vara alldeles för petig. Alla håller med om att en lärare ska vara självsäker och kunna sina saker. Killarna i

svenskillgruppen verkar inte ha någon överseende med lärarens eventuella brist på kunskap. Det verkar inte vara accepterat i denna grupp när en lärare säger: "Vet inte!". Killarna i de övriga grupperna hade inga omedelbara kommentarer kring detta. Killarna i **svenskgruppen** har i alla fall respekt för sina lärare och känner en viss maktdistans till dem, medan övrig personal på skolan betraktas som jämlika.

1.2.4.2.3 Vänner

Gemensamt för alla grupperna är att de äldsta killarna är dominerande i gruppen och har en viss makt över de yngre, i synnerhet de yngsta. Detta har inte varit observerbart i **svenskgruppen** eftersom alla killar i den gruppen var ungefär lika gamla. I den gruppen fanns det varken någon typ av maktordning eller gruppleddare. Vissa kände sig mer bekväma i talarrollen än andra men det hade ingenting med makt att göra. I de andra grupperna, där ålderskillnaden var mer märkbar, kände sig de yngsta killarna obekvämmast och många avstod från att uttala sig i gruppen. Vilde man engagera dem i diskussion, fick man direkt rikta frågor till dem. Intressant för **invandrargruppen** är att språkfärdigheter utgör ett viktigt kriterium för de andra gruppmedlemmarnas respekt. De killar som pratar bättre svenska kan håna och skratta åt dem som inte kan språket lika bra, speciellt när dessa råkar säga fel.

1.2.5 Kollektivism gentemot individualism

1.2.5.1 Tjejer

De största skillnaderna mellan invandartjejer och svenska tjejer visade sig just i samband med frågor som rörde kollektivism gentemot individualism. Speciellt stora skillnader i svar var mellan tjejerna i **invandrargruppen** och tjejerna i **svenskgruppen**. I den **blandade** gruppen stämmer invandartjejernas syn för det mesta överens med svenska tjejers.

1.2.5.1.1 Familj

Uppfattning om familj och vem som ingår i den, skiljer sig avsevärt mellan invandartjejerna och de svenska tjejerna, speciellt mellan invandartjejerna i **invandartjejgruppen** och de svenska tjejerna i **svensktjejgruppen**. Invandartjejerna betraktar sin familj som en utökad sådan, som förutom mor, far och syskon inkluderar även kusiner, fastrar, mosttrar och mor- och farföräldrar. De svenska tjejernas första spontana reaktion är att familj består av endast mor, far och syskon. Först när vi frågar om mor- och farföräldrar, börjar de fundera över det och håller med om att de också kan ses som del av familjen. Kusiner och mosttrar och fastrar kallar de för släkt. Invandartjejerna i den **blandade** gruppen håller, mer eller mindre, med svenska tjejerna i denna fråga. Deras definition av familjen är att alla som bor hemma är familjen och alla andra är släkt. Efter en

mindre diskussion kring denna fråga, börjar några av tjejerna inkludera också husdjur i familjen.

Gemensamt för alla tjejerna är att de säger att man inte umgås så mycket med sin familj, utöver de olika familjeaktiviteterna såsom: födelsedagar, högtider, semester etc. Familjeaktiviteter verkar tas mer på allvar i invandrantjejernas familjer än i de svenska tjejernas familjer. I invandrantjejernas familjer deltar alla i de gemensamma familjeaktiviteterna, medan i de svenska tjejernas familjer kan förekomma att man t.o.m. blir exkluderad ur vissa familjeaktiviteter, t.ex. mor och far bestämmer sig för att åka på semester själva och lämnar barnen hemma.

De svenska tjejerna ser i allmänhet mer positivt på att vara själv hemma, än invandrantjejerna. Medan de ena tycker att det är skönt att ibland vara för sig själv och göra som man vill utan att någon blandar sig in, tycker de andra att det är tråkigt och ensamt och ingenting som man ser fram emot. Våldigt få av tjejerna säger att man har fasta åtagande hemma, som t.ex. bestämda disk- och städdagar eller fasta måltider.

Ingen av tjejerna upplever att de har problem med att ta konflikt med sina föräldrar. Invandrantjejerna säger att trots att de ibland tar konflikt med sina föräldrar, så respekterar de maktordningen hemma och oftast lyder sina föräldrar. Några av invandrantjejer i **invandrantjejgruppen** tycker att man tjänar på att ibland göra som föräldrarna vill, för då får man lite ”credits” och får sen göra som man själv vill.

De svenska tjejerna är mest positiva mot att flytta hemifrån. De kriterier som måste uppfyllas innan man känner sig redo för att flytta hemifrån är betydligt lägre för de svenska tjejerna än för invandrantjejer. De svenska tjejernas kriterier är: att man har fyllt 18 och att man har hittat ett bra jobb eller börjat läsa på en skola i en annan stad. Invandrantjejerna i den **blandade** gruppen håller mer eller mindre med sina svenska kamrater. Tjejerna i **invandrargruppen** är eniga om att man är redo att flytta hemifrån först när man har gift sig eller skaffat sig ett jobb.

Invandrantjejerna tycker att det är viktigt att upprätthålla harmoni hemma, även om det innebär att man måste ljuga för sina föräldrar, medan de svenska tjejerna inte hade några konkreta svar på denna fråga. Däremot erkänner de att man ibland ljugar för sina föräldrar för att undvika att göra de besvikna. Gemensamt för tjejer i alla grupperna är att väldigt få av dem skulle kunna tänka sig att ha sina föräldrars jobb.

Det är endast tjejerna i **invandrargruppen** som känner att de har vissa ekonomiska och sociala förpliktelser mot sina föräldrar. De är redo att ta hand om sina föräldrar när de har blivit gamla. De svenska tjejerna är inte lika entusiastiska på denna fråga och säger att de, i krisfall, skulle låta sina föräldrar bo ett tag hemma hos dem, men högst 1 – 2 veckor.

1.2.5.1.2 Skola

Tjejer i alla grupperna föredrar undervisning som är till en viss mån strukturerad framför en helt ostrukturerad sådan. Alla håller med om att lärare ska vara självsäker och bestämd, men inte alldeles för hård med sina regler. Ingen av tjejerna vill ha för stort ansvar för hur egenstudier ska gå till. De tycker att det är bäst om lärare bestämmer sådant i förväg, t.ex. delar upp dem i grupper vid grupparbete. Alla tjejerna håller med om att man skulle välja att vara i grupp med sina bästa kompisar om de själva fick bestämma grupper. Detta är inget som de ser positivt på, eftersom de är medvetna om att ingenting skulle bli gjort på det visset.

Även om de flesta gillar fasta regler i klassrummet, så tycker de att det är okej om man ibland kommer med spontana inlägg. De svenska tjejerna säger att det är ovanligt med diskussionsbaserade lektioner på deras skola och att man borde göra det lite oftare.

De flesta tjejerna är målmedvetna och ansvariga när det gäller skolan. Alla håller med om att betyg är viktiga och att utbildning kommer att hjälpa de att skaffa en bättre framtid för sig själva. Invandrartjejerna i **invandrargruppen** tycker att kompisar ibland tar alldeles för mycket tid från skolan och att man ibland skulle vilja stanna hemma och plugga. Detta, tycker de, bör respekteras av kompisarna. Dock, tycker nästan alla att det bästa med skolan är att träffa sina kompisar. Utan det, så skulle skolan vara tråkig.

1.2.5.1.3 Vänner

Antalet bästa kompisar varierar mellan 2 och 5 stycken. Oftast har man känt sina bästa kompisar nästan hela sitt liv. De kompisar som man varit tillsammans med jättelänge, brukar vara de enda som man kan lita på.

Tjejerna i **invandrargruppen** tycker inte att man kan lita på någon på deras skola. De tycker också att man får skylla sig själv om någonting, som man vill hålla hemligt, kommer ut. Man kan endast lita på själv.

Det är inte ofta som man byter ut sina gamla kompisar mot nya. Visst, träffar man nya kompisar, men man behåller de gamla också. Några har tappat kontakten med sina gamla kompisar i samband med flyttning, men det är ingenting som händer ofta. Inte ens på Internet brukar man chatta med dem som inte känner från tidigare.

Det värsta som en kompis kan göra är att skvallra för ens föräldrar, snacka "skit" bakom ryggen på en, "dissa" en, sno åt sig ens pojkvän eller killen som man länge har spanat in, svika och förgöra en etc. Tjejer bråkar rätt så ofta med varandra och oftast är det små grejor man bråkar över. De tycker att killar bråkar lika

mycket, men tjejer snackar mer ”skit om varandra”. Ibland kan man bli ovänner i flera dagar. Man förväntar sig av kompisarna att de ska visa förståelse för en, när man väljer att stanna hemma och plugga istället för att hänga med ut.

Ibland kan det vara jobbigt att ha olika kompisgäng, speciellt om de inte trivs med varandra. I grupper bestående av tjejer i olika åldrar, är det yngre tjejer som visar respekt för äldre. I grupper om tjejer i samma ålder, finns det ingen maktordning och alla respekterar varandra. Ibland ljuger man för sina kompisar, men det handlar oftast om ”vita lögner”. Det är inte alltid bra att säga sanningen.

1.2.5.2 Killar

7.2.5.2.1 Familj

Största skillnaden mellan invandrarkillarna och de svenska killarna är att invandrarkillarna betraktar hela släkten som sin familj, medan för de svenska killarna är det bara mor, far och syskon som ingår i familjen. Svenska killar i den blandade gruppen tyckte dock, efter att invandrarna i gruppen hade presenterat sin syn på familjen, att mor- och farföräldrar också ingick i familjen.

Ingen av killarna tycker att det känns obehagligt att ta konflikt med sina föräldrar. Detta är dock inget hinder för att man ska känna respekt för sina föräldrar och ibland lyda dem. Invandrarkillarna tycker t.o.m. att om man sköter sig, så förtjänar man rätten att senare säga ifrån när det känns befogat.

I invandrarnas familj är det fadern som är familjens överhuvud. De svenska killarna hade inga spontana kommentarer kring detta. Det verkar inte finnas någon klardefinierad maktordning hemma hos dem. Killarna i invandrargruppen säger att deras pappor aldrig deltar i sina barns aktiviteter. Ingen av dessa ungdomar förväntar sig ens att pappan ska spela spel med dem eller göra något annat som de tycker är roligt. Man umgås annars mycket med resten av sin familj.

Familjetraditioner verkar tas mer allvar på i invandrarkillarnas familjer, men har större betydelse för de svenska killarnas familjer, eftersom det är den enda tid då man umgås med sin familj. I invandrarkillarnas familjer är det mer vanligt att man bjuder in någon utomstående att vara med i olika aktiviteter i samband med familjetraditionerna, än i de svenska killarnas familjer. I de svenska killarnas familjer firar man t.ex. jul endast tillsammans med kärnfamiljen, dvs. mor, far och syskon. Vid andra högtider, t.ex. midsommar och födelsedagar, är det mer vanligt att man bjuder in sina släktingar och närmaste vänner.

De svenska killarna tycker att föräldrar är pinsamma, särskilt när de kommer i kontakt med ens kompisar. Invandrarkillarna hade inga omedelbara kommentarer kring detta, förutom att någon av dem sa att man inte skämdes

över sina föräldrar och att det känns naturligt att föräldrarna presenterar sig när de träffar ens kompisar, vilket totalt förkastades av de svenska killarna. Syskonen är däremot inte pinsamma och man vänder sig gärna först till dem när man har problem eller behöver råd. Den enda skillnaden mellan invandrarkillarna och de svenska killarna här är att invandrarnas äldresyskon har en viss makt över dem, vilket är ovanligt i de svenska killarnas familjer.

Invandrarkillarna föredrar att det alltid är någon hemma, framför att vara ensam. De säger att det känns tråkigt och ensamt och ingenting som de ser fram emot. De svenska killarna däremot, ser fram emot att vara själva hemma och göra som man vill utan att någon blandar sig in.

Killarna i alla grupperna håller med om att det är viktigt att upprätthålla harmoni i familjen. Man ljuger ogärna för sina föräldrar, men det kan hända ibland att man gör det. Alla håller med om att föräldrarna inte alltid behöver känna till allt som de sysslar med.

Invandrarkillarnas och de svenska killarnas syn på när man ska flytta hemifrån skiljer sig avsevärt. De svenska killarna ser fram emot det och säger att man är redo att göra det så fort man fyllt 18-20 och skaffat sig jobb. En av tycker att det skulle kännas pinsamt om man var 25 och fortfarande bodde hemma. Invandrarkillarna ser inte fram emot att flytta hemifrån och kopplar oftast utflyttning ur familjehemmet med giftermål.

Ingen av killarna kan tänka sig ha samma jobb som ens föräldrar. Undantagsvisst säger några av dem att de skulle kunna tänka sig ha samma jobb som ens föräldrar, t.ex. takläggare, bilmekaniker eller att jobba på Pfizer.

1.2.5.2.2 Skola

Alla killarna föredrar en mer jämlik lärare som känns som kompis. Sådana lärare är oftast lättare att identifiera sig med. Det är klart att de ska kunna sin saker, men de ska också vara snälla, tillmötesgående och kan prata om sådant som ligger utanför skolan. Det är vanligt att man umgås i grupper som på vissa skolor bildas på basis av nationalitet. Invandrare umgås med invandrare och svenskar med svenskar. Killarna i **svenskgruppen** har även kompisar bland invandrare, dock endast bland dem som går i samma klass. Att gå i samma klass är en bra förutsättning för att man ska vara bästa kompis med någon. Vid grupparbete har de inget emot att hamna i grupper med folk som de inte skulle välja i första hand, så länge som jobbet blir gjort. Ingen av killarna verkar ha problem med att ta konflikt med lärare, men alla håller med om att det känns jobbigt att stå och tala inför en massa människor, t.ex. klassen, speciellt om det är folk som man inte känner.

Utseende, namn och dylikt, kan ge upphov till mobbning. Killarna i svenskgruppen erkänner att det har hänt att de enstaka gånger själva mobbat

någon på skolan, t.ex. de hänskrattade åt en tjej som hade högklackat på sig och trillade i trappan på skolan.

I grupper om killar i olika åldrar, brukar de äldsta dominera och styra diskussion. De yngre killarna håller oftast med de äldre och sällan säger emot.

1.2.5.2.3 Vänner

Alla killarna håller med om att gemensamma intressen är det viktigaste kriterium för att man ska umgås med någon. De gemensamma intressen kan vara t.ex. musik, kläder, film, sport, hobby etc. En av killarna i den **blandade** gruppen, som anses vara snobbig, säger att alla hans kompisar är likadant klädda. För killarna i **svenskgruppen** är det vanligt att man förutom sina bästa kompisar, träffar andra också. En kille i denna grupp brukar t.ex. repa med ett band eller "skejta" i stan med ett annat gäng etc.

Det värsta som en kompis kan göra mot en är att skvallra och snacka skit om en, eller svika en på olika sätt. Killarna i invandrargruppen säger att man kan bli utfrysad ur gruppen om man, t.ex. sviker gruppen för en tjej. Visst fortsätter de att prata med honom men han betraktas inte som en kompis.

Gemensamt för alla grupper är att man inte umgås med yngre än man är själv.

Killarna i invandrargruppen är beredda på att ställa upp för varandra, men förväntar sig av kompisarna att de ska förstå när man inte kan hänga med ut. Om de fick välja mellan att svika familjen eller kompisarna, så skulle nog de flesta välja att vara lojal mot sin familj. Som de själva säger: "*Familjen är familjen och är nog lite viktigare!*".

De flesta har 2-5 bästa kompisar.

1.2.6 Maskulint gentemot feminint

1.2.6.1 Tjejer

1.2.6.1.1 Familj

När det gäller invandrartjejer så uppfattar vi de som om det är viktigt att upprätthålla en viss harmoni inom familjen. De väljer att, i större utsträckning än de svenska tjejerna, att vårda relationerna till sina föräldrar framför att få som man vill. Alla tjejerna säger att man ibland brukar tjata sig till grejor, men invandrartjejerna säger att de också förstår att de ibland kan vara för dyrt och då låter de bli att tjafsa med sina föräldrar om det. De flesta svenska tjejerna uttryckte sig inte på detta sätt. En av tjejerna sa: "... jag kan tjafsa och sura hur länge som helst om det verkligen är något jag vill ha".

Både invandrar tjejer och de svenska tjejerna säger att det är mamma som fixar med det mesta i hemmet. Det var inte många av de svenska tjejerna som sa att de hade fasta rutiner för att hjälpa till hemma. De flesta sa att de städar sitt rum men annars var det bara några stycken som regelbundet hjälper till med diskning, städning och tvättning. Bland invandrartjejerna är situationen den omvända nästan alla sa att de hjälper till med de flesta sysslorna i hemmet. Några av dessa

tjejer sa att man hjälper till för att man tycker synd om sin mamma och vill hjälpa henne.

När vi frågade vem, av föräldrarna, de helst tar med sig till utvecklingssamtal i skolan så svare de flesta tjejerna övervägande pappa. Invandrartjejerna sa att de tar med sig pappa eftersom han inte alltid lyssnar samt bryr sig så mycket. De menade att man lättare kommer undan med saker som man kanske vill dölja för föräldrarna. En av de svenska tjejerna sa: ”... jag tar med mig pappa, för om jag gjort något så blir han inte sur”.

1.2.6.1.2 Skola

När det gäller betyg så tycker alla tjejerna att det är viktigt med bra betyg. Det är ingen av tjejerna som säger att de försöker tävla eller hävda sig gentemot sina kompisar men det är ändå väldigt intresserade av att veta vad andra har för betyg. Den största anledningen till varför man tycker att bra betyg är viktigt är för att man ska kunna söka till gymnasiet. De enda som tycker annorlunda här är några svenska tjejer i den blandade gruppen. De tycker att det är alldeles för mycket betyghysteri i skolan. De menade att kunskap är viktigare än betyg.

När vi bad tjejerna beskriva vilken typ av lärare de föredrar så sa tjejerna i stort samma sak. De viktigaste egenskaperna hos en lärare är att han/hon är rolig, omtänksam samt gör lektionerna roliga. Alla tjejerna fördrar också en yngre lärare eftersom de tycker att gamla lärare lätt blir tråkiga med sina inkörda rutiner. Tjejerna i svenskgruppen sa att de helst gillar manliga lärare eftersom de tycker de är bättre på att hålla ordning i klassrummet. Men en av dessa tjejer sa också att: ”Det är bättre med manliga lärare, för de är lättare att fjäska för.”

1.2.6.1.3 Vänner

Bland vänner verkar det vara viktigt att hävda sig i gruppen och visa att man är bättre än andra. Detta är mest påtagligt i de grupper som består av tjejer i olika åldrar, de äldsta tjejerna försöker hela tiden att distansera sig från de yngre tjejerna. Detta gör de oftast genom att visa att man kanske är mer mogen och eventuellt mer upplyst; kulturellt och emotionellt, att man hänger mer med vad som händer i världen utanför skolan, att man experimenterat och testat saker och ting som de andra inte än kommit i kontakt med etc. En av de äldsta tjejerna i invandrargruppen sa att hon lyssnar på japansk musik, kollar på japanska filmer och har vänner runt om i hela världen.

1.2.6.2 Killar

1.2.6.2.1 Familj

Även i invandrarkillarnas familjer, precis som hos invandrartjejerna, så är könsrollerna väl definierade, där mammans roll är att ta hand om hemmet medan pappan förväntas försörja familjen. Denna rollfördelning återfinns även i relation mellan bror och syster och avspeglas på hur de ser på sin egen roll i familjen. Ingen av killarna anser att de behöver hjälpa till hemma med städning och

tvättning. Killarna sa att de inte ens behöver städa sitt eget rum. De förväntas att mamman eller systemen ska ta hand om detta. Om man fick hjälpa till hemma, så hjälper man pappan.

De svenska killarna säger, precis som invandrare killarna, att det är mamma som tar hand om det mesta i hemmet men att pappa ibland hjälper till. De säger också att de inte hjälper till med så mycket i hemmet förutom att städa sitt eget rum.

På frågan vem av föräldrarna de helst tar med sig till utvecklingssamtal i skolan, så säger både de svenska killarna och invandrarkillarna att de tar med sig mamma. Det var bara en svensk kille i den blandade gruppen som skulle kunna tänka sig att ta med sig sin pappa. Anledningen till valet är, precis som hos tjejerna, att man väljer den man anser vara snällast av föräldrarna.

1.2.6.2.2 Skola

Alla killar anser det vara viktigt med bra betyg i skolan. Fast några erkänner att betygen inte alltid är de bästa. Det var bara killarna i den svenskgruppen som sa att man inte direkt är intresserad av andras betyg. I de andra grupperna sa killarna att det är jätte vanligt att alla ska jämföra betyg med varandra.

Om killarna själva fick bestämma hur, alla grupperna gav i stort samma bild, en lärare ska vara, så beskrev de en lärare som Hofstede antagligen skulle ha svårt att placera. Läraren skulle nämligen besitta både maskulina och feminina kriterier. Läraren ska helst vara en yngre man som är auktoritär men inte för sträng. De uppskattar om läraren är skicklig inom sitt område men han ska också vissa att han bryr sig om eleverna, även om sådant som ligger utanför skolan.

1.2.6.2.3 Vänner

På frågan vad man gjorde på fritiden svarade den äldsta killen i invandrargruppen att han snodde bilar. Detta kan vara ett exempel på maskulint uppträdande för att han så gärna vill hävda sig och vara "cool" att han är beredd att skoja om sin egen bakgrund och bekräfta de fördomar som samhället ofta har mot invandrare. De flesta av killarnas aktiviteter är också av "macho" natur, dvs. de tränar taekwando, träffar "brudar", spelar poker med kompisar, kollar på action filmer.

Något som också var intressant var att killarna i invandrargruppen hånade varandra om man t ex talade lite sämre svenska eller uttalade engelska ord fel. Det motsatta rådde i gruppen som var blandad. Där fanns ingen som försökte hävda sig eller verka direkt överlägsen någon annan, genom att t ex håna eller skratta åt vad som sades i gruppen.

1.2.7 Osäkerhetsundvikande

1.2.7.1 Tjejer

1.2.7.1.1 Familj

Överlag så tycker ingen av tjejerna att de har alldeles för många regler hemma. De trivs med de regler som redan finns. Tjejerna i **svenskgruppen** är inte rädda för att ibland bryta mot reglerna hemma, eftersom straffet som följer upplevs inte som hårt. Ibland kan föräldrarna t.o.m. glömma att straffa en.

Tjejerna i **invandrargruppen** upplever ibland föräldrarna, med alla sina regler och oro, som överbeskyddande, men de ser det ändå som något positivt. Det känns bra att ha någon som vakar över en, även om priset är föräldrarnas överbeskyddande beteende. Invandartjejerna ser sitt hem som sitt trygga tillflyktsställe från omvärlden och vill ogärna flytta ut ur det. Mest påtaglig är rädslan för ekonomiska svårigheter i samband med utflyttning ur hemmet. De tycker att det är skönt att man har föräldrarna som tar han om sådant.

De svenska tjejerna är däremot inte oroliga inför att flytta ut ur hemmet. Men de håller med att det är ett stort steg i livet och att man först borde skaffa ett bra jobb innan man bestämmer sig för att göra det. Några av tjejerna säger att hon först vill spara lite pengar innan hon flyttar ut.

Alla tjejerna känner en viss oro inför att man snart ska börja på gymnasiet. Några av de svenska tjejerna tycker att det är jobbigt att inte veta exakt vad man vill läsa. Invandartjejer laddar ner mycket från Internet och tycker inte att det är något "big deal". De är lite osäkra om det är fullt lagligt eller inte, men den ovissheten verkar inte vara hinder för dem för att fortsätta ladda ner musik och filmer från Internet. Tjejerna i svenskgruppen brukar inte ladda ner filer från Internet.

De svenska tjejerna börjar spontant prata om en "punkartjej" på skolan som sminkar sig konstigt och är lite annorlunda. De är väldigt misstänksamma mot henne och uppfattar henne som lite farlig.

1.2.7.1.2 Skola

Alla tjejerna är eniga om att reglerna på skolan är nödvändiga för att undervisning ska fungera. Lärare ska vara lite sträng och kunna hålla i ordning i klassrummet.

Några av tjejerna i **invandrargruppen** ser skolans regler som en trygghetsfaktor mot några invandrarfientliga killar på skolan. Om reglerna inte fanns där, så skulle hon känna sig mer rädd på skolan. Några andra tjejer i samma grupp tycker dock, att det är lockande att bryta mot regler. De menar att vissa bryter mot regler bara för att de finns. Om det, t.ex. inte var förbjudet att ha keps i klassrummet, skulle de flesta strunta i att ha den på sig.

Ingen av tjejerna verkar oroa sig över betygen, men de är lite oroliga och nervösa inför det att de snart ska börja på gymnasieskolan. Tjejerna i **svenskgruppen** är minst oroliga inför att börja på gymnasiet, men de säger att de var ganska oroliga inför högstadiet, eftersom man hade hört många skräckhistorier om folk som blivit spolade av äldre elever och dylikt. Några av tjejer i den blandade gruppen

har ångest inför valet av gymnasieskola. Oftast är de rädda för att välja fel. De tycker att det är alldeles för tidigt för dem att välja vad man ska göra resten av livet. De vill också ha hjälp av vuxna vid valet av skolan. Det skulle kännas mycket bättre om man hade bra insikt i vad olika yrken innebär. Det är rätt så ovanligt bland tjejerna i **svenskgruppen** att man själv letar efter fakta om utbildning eller yrke.

Något annat som är gemensamt för alla tjejerna är att ingen har problem med att ta konflikt med läraren och säga sin mening. Detta är dock ingenting som man gjorde när man var mindre.

1.2.7.1.3 Vänner

Generellt för alla tjejer är att man sällan chattar med folk som man inte känner från tidigare. Vissa av tjejerna är ännu mer försiktiga och chattar endast med folk som redan träffat fysiskt. De flesta är alltid försiktiga när de uttalar sig i gruppen och inte vill riskera att bli mobbade eller hånade för någonting fel som man sagt. Några av tjejerna i den **blandade** gruppen säger att ingen vågar längre erkänna att man gillar, t.ex. *Britney Spears*, eftersom hon anses vara inaktuell och passé. Många av dem vågar inte sticka ut ur gruppen och vill bara "go with the flow". Tjejerna i svenskgruppen är särskilt kritiska och misstänksamma mot folk som ser annorlunda ut än de själva eller betar sig annorlunda, t.ex. punkare.

1.2.7.2 Killar

1.2.7.2.1 Familj

Ingen av killarna upplever regler hemma som hårda. Både svenska och invandrarkillarna säger att de respekterar reglerna hemma. De flesta killarna tycker att det är bra om föräldrarna är sjysta men ändå så pass stränga att de visar att de bryr sig. Det känns bra att ha någon som skyddar en, men ibland kan föräldrarna uppträda överbeskyddande.

När det gäller viktiga beslut, så vänder man sig till sina äldresyskon eller sina föräldrar och ber om hjälp och råd. Helst vill man undvika onödiga risker.

Alla killarna laddar ner från Internet och ser inga risker i samband med det.

Likaså tjejerna, chattar man endast med folk som man känner från tidigare.

Både invandrarkillarna och de svenska killarna har lärt sig från sina familjer att vara försiktiga när de uttalar sig om andras respektive sin egen bakgrund. De svenska killarna ville ogärna kommentera invandrare och invandrarfrågor, medan invandrarkillarna var försiktiga när de diskuterade reglerna i sin egen familj.

Alla killarna är ense om att man borde flytta hemifrån så fort man har fyllt 18, men man borde också ha ett bra jobb och tjäna lite pengar innan. De ser inget riskfullt med det, men ingen av dem är redo att göra det redan idag.

1.2.7.2.2 Skola

De flesta regler på skolan uppfattas som onödiga och omotiverade. Mest handlar det om regler som har med deras yttre person att göra, t.ex. ingen mössa, dricka, tuggummi eller mobil i klassrummet. Gemensamt för både invandrarkillarna och de svenska killarna är att ingen av de verkar förstå eller ens orkar bry sig om varför reglerna finns och varför de är bra. Undantagsvisst sa någon av de svenska killarna att utan regler, skulle det bli kaos i klassrummet.

Spontant, gillar de inte alltför strukturerade undervisningsformer. De svenska killarna gillar bättre yngre lärare som inte följer utbildningsplan slaviskt och som improviserar ibland och gör lektioner lite roligare. Invandrarkillarna var oense om de gillade att läraren strukturerade undervisningen eller att de själva fick större ansvar för det. De som vanligen har bättre betyg och presterar bättre i skolan gillar att ha större ansvar själva, medan de lite sämre eleverna vill att läraren ska strukturera allting och bestämma vad man ska läsa och vilka uppgifter man ska lösa.

Ingen av killarna tycker att det är obehagligt att ta konflikt med lärare.

Några av killarna, både invandrare och svenska killar, känner en viss ängslan inför valet av gymnasieskola. En av invandrarkillarna sa: ”*Tänk om jag väljer fel?*”. En annan invandrarkille hade först bestämt sig för att läsa samhälle, men sedan ändrade han sig till IT och teknik. Han verkar vara fortfarande osäker på vad han vill läsa.

1.2.7.2.3 Vänner

Likaså tjejerna, chattar killarna inte med folk som de inte känner från tidigare. På skolan, betar man sig på nästan samma sätt, dvs. man umgås bara med dem som man redan känner.

De svenska killarna är mer beredda att ta risker i grupp, än när man är själv. En av dem slängde en gång en snöboll i väskan på en lärare, men klarade sig undan straff tack vare att de var många och därför fick ingen skulden. De verkar som om man inte hade gjort detta ensam och tagit hela skulden på sig och riskerat att bli straffad för det.

På fritiden är både invandrarkillarna och de svenska killarna redo lika mycket att ta risker för att ha lite roligt. Killarna i svenskgruppen brukar leka krig i skogen med *Soft Air Gun* och också spränga saker i luften med smällare och raketer och riskerar mindre skador och ont. Invandrarkillarna i den blandade gruppen brukar smyga in på en Gymnastiksal och spela basket och riskerar att bli upptäckta av vakten.

1.2.8 Långsiktigt gentemot kortsiktigt

1.2.8.1 Tjejer

Gemensamt för tjejerna är att de inte planerar så mycket sin framtid. Alla tjejgrupperna bestod av tjejer i olika åldrar; 12-16. Typiskt för alla grupper är att det bara är de äldsta tjejerna, dvs. tjejerna som går i 9: an, som har funderat på vad de vill läsa och vad de ska välja för gymnasieskola. De andra tjejerna har inte tänkt så mycket på det överhuvudtaget. Några av tjejerna som går i 8: an har tänkt lite på det, men de hade inga konkreta planer.

Tjejernas drömmar om vad man vill bli är väldigt varierande: ”stylist”, jobba utomlands, reseledare, öppna restaurang, skådespelare, musiker etc. Några av de svenska tjejerna tycker att de fortfarande har gott om tid på sig för att bestämma sig för vad de vill göra i livet.

De flesta tjejerna sparar inför framtiden. Det finns undantag i alla grupper, t.ex. de som direkt spenderar antingen alla sina pengar, eller åtminstone hälften. Ingen av tjejerna har tänkt på om de ska sommarjobba eller inte. Undantagsvisst, vet en av tjejerna att hon kommer att jobba i sommar som diskare på en restaurang.

1.2.8.2 Killar

Likaså tjejerna, planerar inte killarna heller så mycket sin framtid. Gemensamt för både killar och tjejer, oavsett bakgrund, är att man inte planerar vad man ska välja för gymnasieskola förrän man är tvungen, dvs. när man går i 9: an. Ingen av dem som går i 8: an eller 7: an har några planer på vad de ska läsa senare.

Liknande tjejernas, deras drömmar är också väldigt varierande, dvs. allt från bilmekaniker, fotbollsproffs, polis till pilot, advokat och doktor. Det är bara en av de äldsta killarna som också har planerat vad han ska läsa efter gymnasiet. Killarna sparar inte pengar lika mycket som tjejerna. Det finns dock både de som sparar och de som direkt spenderar sina pengar. Oftast sparar man till något, t.ex. moped, skateboard etc. En av killarna sparar till aktier som han köper tillsammans med pappan.

1.2.9 Datorer, Internet, dataspel och Spinn

Alla ungdomarna, vi träffat, har tillgång till en dator i hemmet. Oftast samsas alla familjens medlemmar om att använda datorn, men det vanliga är att de delar den tillsammans med sina syskon. Det var bara knappt hälften som sa att de hade en egen dator på rummet, av denna hälft var den största andelen killar. Både killarna och tjejerna sa att de har tillgång till Internet. Antingen via bredband eller via modem, det vanligaste är bredband eller ADSL uppkoppling.

När det gäller hur mycket tid ungdomarna spenderar vid datorn så är det ingen större skillnad mellan tjejerna och killarna. Det vanligaste svaret vi fick är att man dagligen sitter framför datorn i cirka 1-3 timmar, på helgerna kan det bli lite längre. Givetvis finns det undantag här. Det var t ex några killar som sa att de kunde sitta fem timmar varje dag och på helgerna kunde de till och med sitta hela dygn. Detta gäller framför allt de killar som gillar att spela spel över Internet. Varken tjejerna eller killarna sa att de är vanligt att de använder datorn för att göra skolarbeten. Utan de använder datorn nästan uteslutande till att spela på, lyssna på musik eller "chatta" med kompisar.

I stora drag finns det tre saker som ungdomarna, i de grupper vi träffat, gör när de är på **Internet**. Det första är att "chatta" med kompisar via *MSN* och *Lunarstorm*, alla ungdomarna sa att det första de gör, när de sätter sig vid datorn, är att "logga" in sig på *MSN* eller *Lunarstorm*.

Det andra är att spela spel. Det är framför allt killarna som säger att de spelar på "nätet". De absolut populäraste spelen på "nätet", enligt killarna, är *Tibia*. För att ge kort beskrivning av vad *Tibia* är, så kan man säga att det är ett "online multiplayer-spel" som utspelar sig i en "fantasyvärld". Av tjejerna så var det ingen som gillar *Tibia*. Överhuvudtaget spelar de inte så ofta på "nätet". Men när de spelar så är det oftast spel som är enklare och inte så tidskrävande.

Den tredje saken som ungdomarna använder Internet till är att ladda ner film och musik med hjälp av något fildelningsprogram.

De tjejer, som gillar att spela **dataspel**, sa att de helst spelar själva eller tillsammans med kompisar hemma på datorn eller på en spelkonsol, typ *Playstation 2* eller *X-box*. De spel som tjejerna gillar är oftast spel som är relationsbaserade, alla tjejgrupperna nämnde t ex *The Sims 2*. Killarna väljer hellre action eller sportspel. Favoriten hos killarna, när det gäller actionspel, är *Counter Strike* och *Fifa Street*, när det gäller sportspel. Det killarna tycker är viktigt med dataspelen är att de är bra grafik, det ska helst var *3D*-spel, men också att spelens karaktärer bygger på kända personer eller baseras på riktiga händelser.

För att få en uppfattning över hur ungdomarna, vi träffat, upplever **Spinn**:s hemsida så bad vi dem "surfa" runt lite på hemsidan. Detta ska inte ses som om vi försöker analysera hemsidans bra eller dåliga sidor. Utan det vi är ute efter är ungdomarnas spontana reaktion vid första mötet med hemsidan.

Den allmänna kommentaren är att de tycker hemsidan riktar sig till yngre människor. Vi upplever det också som om många har svårt att förstå hemsidans konceptuella struktur: vart är jag, vart kan jag gå och vad förväntar jag mig att finn där. En av invandrartjejerna sa: "... jag fattade ingenting... jag kollade lite men sen gick jag ut igen från sidan igen". Några av killarna och tjejerna hade också

testat att använda *Hundparken*. En av killarnas kommentar var att han först inte fattade så mycket och sen upplevde han det som omständligt att chatt på detta vis. Både killar och tjejer anser att det ska gå snabbt när man "chattar". Den allmänna kommentaren från de tjejer som gillade Hundparken var att de tycker den är "gullig och kul", men att det kändes som om den riktar sig till yngre tjejer och killar. Några tyckte det känns löjligt att vara en hund när man ska "chatta" med andra människor. Både killar och tjejer tyckte det var kul med *Quizspelen* på hemsidan, men att det skulle ha funnits fler olika varianter.